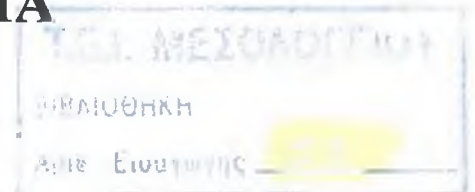

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑΚΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ:
«Περιβάλλον και
Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης»**

ΦΟΙΤΗΤΕΣ:

**ΜΕΛΛΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ   Α.Μ.: 5960
ΠΑΛΙΟΥΡΑΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ   Α.Μ.: 6596**

**ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:
ΚΑΥΓΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ**

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2003

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑΚΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

**«Περιβάλλον και
Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης»**

ΦΟΙΤΗΤΕΣ:

ΜΕΛΛΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ   Α.Μ.: 5960
ΠΑΡΙΟΥΡΑΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ   Α.Μ.: 6596

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:
ΚΑΥΓΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2003

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	
1.1. Από το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου μέχρι την ίδρυση της Ε.Κ.Α.Χ.	6
1.2. Οι συνθήκες της Ρώμης	7
1.3. Από την Ευρώπη των Εννέα στην Ευρώπη των Δώδεκα	9
1.4. Από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρώπη των 15	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	
2.1. Δυνατότητες στα πλαίσια της περιφερειακής πολιτικής της Ένωσης	14
2.2. Πηγές άντλησης των χρημάτων του Κ.Π.Σ.	16
1. Διαρθρωτικά Ταμεία	16
2. Ταμείο Συνοχής	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	
3.1. Έννοια του περιβάλλοντος	20
3.2. Ιστορικό Περιβαλλοντικής Πολιτικής της Ε.Ε.	20
3.3. Περιβαλλοντική Κατάσταση στην Ελλάδα	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο	
4.1. Φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον	30
4.1.1. Νέα δεδομένα – Διαχρονικές εξελίξεις	32
4.1.1.1. Το χερσαίο φυσικό περιβάλλον στην Ελλάδα	35
4.1.1.2. Υδατικό Περιβάλλον	36
4.1.1.3. Ατμοσφαιρική ρύπανση – Θόρυβος και άλλα προβλήματα των αστικών κέντρων	36
4.1.1.4. Έδαφος, υπέδαφος, στερεά και επικίνδυνα απόβλητα	38
4.1.1.5. Χωροταξία – Πολεοδομία – Αναπλάσεις	39
4.1.1.6. Θεσμοί – Μηχανισμοί – Διοίκηση	39
4.1.2. Αναπτυξιακό δυναμικό και προοπτικές	41
4.1.2.1. Φυσικό περιβάλλον – Δασικά οικοσυστήματα	41
4.1.2.2. Υδατικό περιβάλλον	42

4.1.2.3. Ατμοσφαιρική ρύπανση – Θόρυβος και άλλα προβλήματα των αστικών κέντρων	42
4.1.2.4. Έδαφος, υπέδαφος, στερεά και επικίνδυνα απόβλητα	43
4.1.2.5. Χωροταξία – Πολεοδομία – Αναπλάσεις	43
4.1.2.6. Θεσμοί – Μηχανισμοί – Διοίκηση	44
4.2. Αποτελέσματα 2 ^{ου} Κ.Π.Σ.	45
4.2.1. Διατιθέμενοι Πόροι	45
4.2.2. Διάρθρωση Προγραμμάτων και Πορεία Υλοποίησης	48
4.2.2.1. Φυσικό περιβάλλον – Δασικά οικοσυστήματα	48
4.2.2.2. Υδατικό Περιβάλλον	48
4.2.2.3. Ατμοσφαιρική ρύπανση – Θόρυβος και άλλα προβλήματα των αστικών κέντρων	50
4.2.2.4. Έδαφος, υπέδαφος, στερεά και επικίνδυνα απόβλητα	51
4.2.2.5. Χωροταξία – Πολεοδομία – Αναπλάσεις	52
4.2.2.6. Θεσμοί – Μηχανισμοί – Διοίκηση	52
4.2.3. Αποτελέσματα	54

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

5.1. Γενικοί Στρατηγικοί Στόχοι	58
5.1.1. Φυσικό περιβάλλον – Δασικά οικοσυστήματα	60
5.1.2. Υδατικό περιβάλλον	61
5.1.3. Ατμοσφαιρική ρύπανση – Θόρυβος και άλλα προβλήματα των αστικών κέντρων	61
5.1.4. Έδαφος, υπέδαφος, στερεά και επικίνδυνα απόβλητα	62
5.1.5. Χωροταξία – Πολεοδομία – Αναπλάσεις	63
5.1.6. Θεσμοί – Μηχανισμοί – Διοίκηση	63
5.2. Στρατηγική επίτευξης Στόχων	64
5.2.1. Στρατηγικοί υλοποίησης και αναμενόμενα αποτελέσματα ...	64
5.2.2. Συνεκτικότητα με κοινοτικές, εθνικές και περιφερειακές προτεραιότητες	65
5.2.2.1. Περιβαλλοντική Πολιτική	65
5.2.2.2. Πολιτική των Ανθρωπίνων Πόρων	66
5.2.2.3. Άλλες πολιτικές	68
5.3. Ειδικοί στόχοι – Προτεραιότητες	70
5.3.1. Φυσικό περιβάλλον (προστασία δασικών οικοσυστημάτων)..	70
5.3.2. Ατμοσφαιρική ρύπανση (Θόρυβος και άλλα προγράμματα των αστικών κέντρων).....	71
5.3.3. Υδατικό περιβάλλον	72
5.3.4. Έδαφος, υπέδαφος, στερεά και επικίνδυνα απόβλητα	73
5.3.5. Θεσμοί – Μηχανισμοί – Διοίκηση	73
5.3.6. Χωροταξία – Πολεοδομία – Αναπλάσεις	74
5.3.7. Κτηματολόγιο	75

5.4. Αυτόνομα προγράμματα Ε.Ε. για την προστασία του περιβάλλοντος	75
Παράρτημα 5 ^ο Κεφαλαίου	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο	83
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	85
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	88

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Μέσα στη φύση υπάρχει και ο άνθρωπος, είναι γέννημα – θρέμμα της φύσης. Η ύπαρξή του είναι άρρηκτα δεμένη με τη φύση. Αναπνέει τον αέρα, τρέφεται με τα φυτά και τα ζώα του περιβάλλοντος του, και σαν ον με ιδιαίτερες ικανότητες χρησιμοποιεί την φύση με πολύ εξυπνάδα, για να πάρει πιο πολλά και πιο εύκολα τα αγαθά για τις ανάγκες του. Είναι τα αγαθά του λεγόμενου τεχνικού πολιτισμού.

Η παρέμβαση αυτή του ανθρώπου στη φύση δεν ανέτρεπε, μέχρι πριν από λίγα χρόνια, την ισορροπία που διαμορφώθηκε μέσα στους γεωλογικούς αιώνες, γιατί η χωρητικότητα της φύσης ήταν τόσο μεγάλη, που απορροφούσε άνετα τα αποτελέσματα (προϊόντα) της ανθρώπινης παρέμβασης.

Αυτά ίσχυαν μέχρις ότου η βιομηχανική εποχή έφτασε στη μεγάλη της ακμή. Η βιομηχανία με την μηχανή πολλαπλασίασε τα αποτελέσματα της ανθρώπινης δραστηριότητας. Ο άνθρωπος άλλαξε πορείες ποταμών, αποξήρανε λίμνες δημιούργησε καινούργιες, αλλοίωσε τη σύνθεση της ατμόσφαιρας, με αποτέλεσμα να γίνουν τα απόνερα τόσα πολλά, που επηρέασαν πια αρνητικά τους διάφορους αποδέκτες, τους ποταμούς, τις λίμνες, τις θάλασσες. Και έτσι εμφανίστηκε το φαινόμενο της ρύπανσης, με σοβαρές επιπτώσεις για την υγεία και τη ζωή του ανθρώπου στην εποχή μας.

Το φαινόμενο έγινε πολύ σοβαρό και απειλεί πια την ομαλή συνέχιση της ανθρώπινης ζωής στο πλανήτη μας.

Αναφέρουμε λίγα για την ρύπανση, όπως παρουσιάζεται αυτή σήμερα. Από τις καπνοδόχους των εργοστασίων, από τις καπνοδόχους των σπιτιών (κεντρική θέρμανση) και από τις εξατμίσεις των αυτοκινήτων η ατμόσφαιρα γεμίζει από μονοξείδιο του άνθρακος, που,

επειδή δεν αφήνει τη διάχυση της θερμότητας από την ηλιακή ακτινοβολία, αυξάνει τη θερμοκρασία και παρουσιάζεται το φαινόμενο του θερμοκηπίου πάνω στη γη, με αποτέλεσμα να αναπτύσσονται ανώμαλα οι ζώντες οργανισμοί.

Η ρύπανση στα νερά είναι τριών ειδών: η φυσική ρύπανση, που οφείλεται στην άνοδο της θερμοκρασίας των νερών, οπότε αναπτύσσονται τα φύκη εις βάρος άλλων έμβιων όντων. Η χημική ρύπανση, που προέρχεται από την παρουσία ουσιών που είναι δηλητήρια για τον άνθρωπο, όπως είναι ο υδράργυρος, ο μόλυβδος, το κυάνιο, τα εντομοκτόνα, και ουσιών - όπως τα φωσφορικά άλατα - που προξενούν το φαινόμενο του ευτροφισμού, οπότε διαταράσσεται η βιολογική ισορροπία στους ποταμούς και τις λίμνες με την υπερβολική ανάπτυξη φυκιών. Τέλος, είναι η βιολογική ρύπανση, όπου στα νερά υπάρχουν μεγάλες ποσότητες οργανικών φορτίων, που αποικοδομούνται βέβαια, αλλά σε βάρος του οξυγόνου που είναι διαλυμένο στο νερό, οπότε παρουσιάζεται ασφυκτικό περιβάλλον για τα ανώτερα έμβια όντα.

Συμπεραίνεται από τα πιο πάνω ότι δεν μπορεί ατιμώρητα ο άνθρωπος να αγνοεί τις δυνατότητες του φυσικού του περιβάλλοντος στην ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του. Η κατάχτηση της φύσης τελικά στρέφεται εναντίον του.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όπως είναι φανερό, το επίπεδο της οικονομικής ανάπτυξης, το βιοτικό επίπεδο και η απασχόληση ποικίλλουν σε σημαντικό βαθμό στις διάφορες περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Οι διάφορες περιφέρειες διαφέρουν σε αρκετά μεγάλο βαθμό, κι έτσι ακόμα και μέσα σε μία συγκεκριμένη χώρα, υπάρχουν μικρές πιθανότητες βραχυπρόθεσμης γεφύρωσης των χασμάτων των παραπάνω.

Ωστόσο, η κλίμακα ορισμένων προβλημάτων, σε συνδυασμό με την αλληλεπίδραση πολλών περιφερειακών οικονομιών των κρατών-μελών, καθώς και το γεγονός ότι πολλά κράτη-μέλη προβαίνουν σε μειώσεις στην περιφερειακή στήριξη που παρέχουν, κατέστησε σαφές ότι μόνο η κοινότητα μπορεί να διαδραματίσει έναν πραγματικά αποτελεσματικό ρόλο στην άμβλυνση των ανισοροπιών αυτών.

Η ανάγκη άμβλυνσης των διαπεριφερειακών διαφορών περιήλθε ακόμα περισσότερο στο κέντρο του ενδιαφέροντος με την θέσπιση μίας ενιαίας αγοράς. Σε έναν κόσμο που επιβάλλει όλο και περισσότερους περιορισμούς λόγω της ανάγκης για ανταγωνιστικότητα, είναι απίθανο οι ελεύθερες συναλλαγές και οι δυνάμεις της αγοράς, να εξασφαλίσουν μία ισόρροπη ανάπτυξη, γεγονός που οδηγεί στη συγκριτική ανάπτυξη και στη συγκριτική επιδείνωση της θέσης των φτωχότερων περιφερειών.

Γι' αυτό το λόγο λοιπόν η συνθήκη για την Ε. Ε, που άρχισε να ισχύει την 1^η Νοεμβρίου 1993, επιβεβαίωσε την προτεραιότητα που δόθηκε στην πολιτική της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Η πολιτική αυτή έχει ως στόχο να μετριάσει τις ανισότητες στην ανάπτυξη και να δώσει την δυνατότητα στις περιφέρειες να επωφεληθούν περισσότερο από την ενιαία αγορά και από το ενιαίο νόμισμα.

Έτσι λοιπόν, από την δεκαετία του 1980 αυξάνει συνεχώς η σημασία της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων. Η συγκεκριμένη τάση οφείλεται στο γεγονός ότι οι απειλές περιβαλλοντικών ζημιών και εξάντλησης των φυσικών πόρων δεν έχουν τεθεί υπό έλεγχο. Ευτυχώς ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι αντιλαμβάνονται κινδύνους που ελλοχεύουν και ζητούν να καταβληθεί σοβαρότερη προσπάθεια σε εθνικό ιδίως σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα και τους προβληματισμούς που αναδύονται από αυτά συνέταξα την πτυχιακή μου εργασία με θέμα «Περιβάλλον και Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης».

Η εργασία αποτελείται από έξι κεφάλαια και στο τέλος παρατίθεται ο επίλογος-συμπεράσματα.

Στο 1^ο Κεφάλαιο περιγράφονται τα Μεγάλα Βήματα της ευρωπαϊκής ενοποίησης, που ξεκίνησε από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και κατέληξε στην σημερινή Ευρώπη των 15.

Στο 2^ο Κεφάλαιο γίνεται μια σημαντική αναφορά στα χρηματοδοτικά μέσα που χρησιμοποιεί η Ε.Ε. προκειμένου να αντισταθμίσει περιφερειακές ανισότητες μέσα στους κόλπους της.

Στο 3^ο Κεφάλαιο αναλύονται η έννοια του περιβάλλοντος και η ανάγκη προστασίας του καθώς και η μέχρι τώρα πορεία της Ε.Ε. στο θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος.

Στο 4^ο Κεφάλαιο γίνεται μια λεπτομερής περιγραφή των αποτελεσμάτων του Β' Κ.Π.Σ. και της στρατηγικής που ακολούθησε η Ελλάδα αναφορικά με την περιβαλλοντική πολιτική.

Το 5^ο Κεφάλαιο είναι και το πιο σημαντικό της εργασίας διότι περιγράφεται η πολιτική της Ε.Ε. και της Ελλάδας στον τομέα του περιβάλλοντος μέσα από το Γ' Κ.Π.Σ. 2000-2006.

Το έκτο κεφάλαιο αναφέρεται σε μια περιβαλλοντική μελέτη για την «Μονάδα Τυποποίησης και Συσκευασίας Ψαριών» του Καρβουνάρη Αθανασίου στην Άσσηρο Θεσσαλονίκης (1998). Η μελέτη αυτή βασίζεται στην απόφαση της Ε.Ε. να ετοιμάζουν οι οικονομικές μονάδες μια Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων εφ' όσον στην παραγωγική διαδικασία υπάρχουν απόβλητα.

Τέλος, ο επίλογος περιέχει κάποια συμπεράσματα και προσωπικές απόψεις προκειμένου η Ελλάδα με τη δυνατότητα που τις προσφέρεται απλό την Ε.Ε. (Γ' Κ.Π.Σ.) να προστατέψει το περιβάλλον της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ, ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ

1.1 Από το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου μέχρι την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα Οι συνθήκες της Ρώμης (25 Μαρτίου 1957)

Το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, βρίσκει την Ευρώπη οικονομικά κατεστραμμένη εξαιτίας των απωλειών του πολέμου και πολιτικά διχασμένη λόγω αντιπαλότητας Ανατολής-Δύσης.

Τα πρώτα βήματα της συνεργασίας των κρατών της Δυτικής Ευρώπης είναι οικονομικής φύσεως. Ο Ο.Ε.Ο.Σ. (Οργανισμός Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας, πρόδρομος του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης) οργανώνει από το 1948 τη συνεργασία ανάμεσα στα δεκαέξι ευρωπαϊκά κράτη που λαμβάνουν τη βοήθεια του αμερικανικού σχεδίου Marshall. Η προσπάθεια όμως του Οργανισμού Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας έχει ως αποτέλεσμα την οικονομική ανόρθωση των ευρωπαϊκών χωρών σε πλαίσια που είναι μόνο εθνικά. Ένα σχέδιο το οποίο είχε συλλάβει και επεξεργαστεί ο επίτροπος για το Γαλλικό Σχέδιο Εκσυγχρονισμού, Jean Monnet, γίνεται η κεντρική ιδέα που είναι η υπαγωγή του συνόλου της γαλλο-γερμανικής παραγωγής άνθρακα και χάλυβα σε μία κοινή Ανώτατη Αρχή στα πλαίσια ενός οργανισμού, ανοιχτή στη συμμετοχή άλλων ευρωπαϊκών κρατών. Η ιδέα αυτή υλοποιείται με τη Δήλωση του Robert Schuman στις 9 Μαΐου 1950, η οποία προβλέπει τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (Ε.Κ.Α.Χ.). Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται το πρώτο βήμα της ενσωμάτωσης της Γερμανίας στις

δυτικοευρωπαϊκές δομές. Η Γαλλία, η Γερμανία, το Βέλγιο, η Ολλανδία, το Λουξεμβούργο και η Ιταλία είναι τα ιδρυτικά κράτη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα.

Η Μεγάλη Βρετανία μη θέλοντας να παραχωρήσει μέρος της εθνικής της κυριαρχίας, μένει στο περιθώριο αυτού του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Η υπογραφή της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα από τα έξι ιδρυτικά κράτη έγινε στο Παρίσι στις 18 Απριλίου 1951 και τέθηκε σε ισχύ στις 23 Ιουλίου 1952. Αυτό το πρώτο βήμα οικονομικής συνεργασίας εμπεριέχει και τον πρώτο σπόρο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης αφού προβλέπεται η από κοινού παραγωγή και πώληση του άνθρακα και του χάλυβα τω κρατών-μελών της Ε.Κ.Α.Χ., η οποία δίκαια χαρακτηρίζεται ο πρώτος θεμέλιος λίθος της ευρωπαϊκής οικοδόμησης.

1.2 Οι συνθήκες της Ρώμης (25 Μαρτίου 1957)

Η ενσωμάτωση της Γερμανίας στις δομές και την οργάνωση της Δυτικής Ευρώπης είναι ένα μεγάλο βήμα στην πορεία της Ευρωπαϊκής οικοδόμησης. Όμως, η αποτυχία δημιουργίας της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας έδειξε ότι τα κράτη-μέλη της Ε.Κ.Α.Χ., ενώ μπορούν να συνεργάζονται για την επίτευξη των κοινών τους οικονομικών συμφερόντων, δεν είναι διατεθειμένοι να κάνουν παραχωρήσεις ή συμβιβασμούς σε πολιτικό επίπεδο. Αυτή η παραδοχή έπεισε τους ευρωπαίους ότι αρχικά, είναι καλύτερα να επιδιώξουν την ευρωπαϊκή ενοποίηση σταδιακά και σε συγκεκριμένους τομείς.

Έτσι, τον Ιούνιο του 1955, στη διάσκεψη της Μεσσίνας, οι έξι υπουργοί εξωτερικών ανέθεσαν την εξέταση των δυνατοτήτων μίας σταδιακής ολοκλήρωσης σε μία επιτροπή υπό την προεδρία του τότε Υπουργού εξωτερικών Paul Henri Spaak. Η έκθεση της επιτροπής Spaak,

παρουσιάστηκε το 1956 και αποτέλεσε τη βάση των διαπραγματεύσεων της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (Ε.Ο.Κ.) και της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ). Η πορεία προς την υπογραφή των Συνθηκών, επιτυγχάνεται από τα εξωτερικά γεγονότα: η κρίση του Σουέζ και η καταστολή της εξέγερσης στην Ουγγαρία πιέζουν την Ευρώπη να συσπειρωθεί. Οι συνθήκες υπογράφηκαν στη Ρώμη, στις 25 Μαρτίου 1957 και τέθηκαν σε ισχύ την 1^η Ιανουαρίου 1958.

Η Συνθήκη της Ευρατόμ έχει περιορισμένο πεδίο εφαρμογής: τις πυρηνικές βιομηχανίες. Η Συνθήκη προβλέπει μεταξύ άλλων, την ανάπτυξη της έρευνας, την βελτίωση της υποδομής των βιομηχανιών και τη δημιουργία κοινής αγοράς στον τομέα.

Αντίθετα, η Ε.Ο.Κ. αποβλέπει στην πραγματοποίηση γενικότερων στόχων: «Έχει ως αποστολή, με τη δημιουργία μίας κοινής αγοράς και την προοδευτική προσέγγιση της οικονομικής πολιτικής των κρατών-μελών, να προάγει την αρμονική ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων στο σύνολο της Κοινότητας, να επεκτείνει την οικονομική σταθερότητα, να ανυψώσει το βιοτικό επίπεδο και να συσφίξει τις σχέσεις μεταξύ των κρατών που συνενώνει».

Η δράση της Κοινότητας περιλαμβάνει την μεταξύ των κρατών-μελών κατάργηση δασμών, ποσοτικών περιορισμών και όλων των άλλων μέτρων ισοδύναμου αποτελέσματος (κατάργηση όλων των μέτρων δηλαδή τα οποία διαστρεβλώνουν την ελεύθερη λειτουργία της αγοράς) κατά την εισαγωγή και την εξαγωγή των εμπορευμάτων. Επιπλέον, τη θέσπιση κοινού εξωτερικού δασμολογίου έναντι τρίτων κρατών. Όταν ισχύουν οι παραπάνω συνθήκες, τα κράτη-μέλη βρίσκονται στο στάδιο της «τελωνειακής ένωσης».

Περαιτέρω, η Ε.Ο.Κ. αποβλέπει και στην εξάλειψη των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και των υπηρεσιών και των

κεφαλαίων μεταξύ των κρατών-μελών ώστε να πραγματοποιηθεί η λεγόμενη κοινή αγορά στο εσωτερικό της Κοινότητας. Οι ρυθμίσεις αυτές συμπληρώνονται με τη θέσπιση κοινών πολιτικών (πολιτικών δηλαδή που εφαρμόζονται από όλα τα κράτη-μέλη στους συγκεκριμένους τομείς): της κοινής εμπορικής πολιτικής, της κοινής αγροτικής πολιτικής, της κοινής πολιτικής στον τομέα των μεταφορών και στην εγκαθίδρυση καθεστώτος που να εξασφαλίζει τον ανόθευτο ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς.

1.3. Από την Ευρώπη των Εννέα στην Ευρώπη των Δώδεκα

Από τις αρχές της δεκαετίας του 70, επεβλήθη η ανάγκη σύγκλισης των οικονομιών, ενώ η αναστολή της μετατρεψιμότητας του δολαρίου σε χρυσό εγκαινίασε μία εποχή-διεθνούς οικονομικής αστάθειας, η οποία επιδεινώθηκε από τις επιπτώσεις των πετρελαϊκών κρίσεων του 1973 και του 1979. Έτσι, τα κράτη-μέλη αποφασίζουν τη δημιουργία του «νομισματικού φιδιού» το 1972 που αποτελεί μία πρώτη προσπάθεια να διατηρηθούν σταθερές μεταξύ τους και ευέλικτες έναντι του δολαρίου οι τιμές συναλλάγματος των συμμετεχόντων κρατών.

Το σύστημα όμως αυτό καθίσταται προβληματικό μετά τις συνεχείς ανατιμήσεις του γερμανικού μάρκου και την αποδυνάμωση των άλλων νομισμάτων. Για να ξεπεραστεί το πρόβλημα, η Γαλλία και η Γερμανία προτείνουν την ανάκαμψη της νομισματικής συνεργασίας με τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος (Ε.Ν.Σ.) που αντικαθιστά το «νομισματικό φίδι» και τίθεται σε ισχύ στις 13 Μαρτίου 1979. Στόχος του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος είναι η δημιουργία μίας ζώνης σταθερότητας στην Ευρώπη με το χαμηλότερο δυνατό ποσοστό πληθωρισμού και τις σταθερότερες δυνατές

συναλλαγματικές ισοτιμίες. Με τον τρόπο αυτό τίθενται οι βάσεις για την οικονομική σύγκλιση μεταξύ των μελών.

Το 1981 και 1986, με τη προσχώρηση της Ελλάδας, της Ισπανίας και της Πορτογαλίας ενδυναμώνει η νότια πτέρυγα της Κοινότητας, καθιστώντας περισσότερο επιτακτική την εφαρμογή διαρθρωτικών προγραμμάτων που αποσκοπούν να μειώσουν τις ανισότητες σε ότι αφορά την οικονομική ανάπτυξη μεταξύ των Δώδεκα.

Η Ελλάδα υπέβαλε αίτηση ένταξης στην Κοινότητα, το 1975, μετά την αποκατάσταση της Δημοκρατίας στη χώρα. Η Ελλάδα από τη συμμετοχή της στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα προσδοκούσε κυρίως μία σταθερότητα των δημοκρατικών της τομών που μόλις είχε ανακτήσει. Σε αυτό προστέθηκε και η προσδοκία για την βελτίωση του διεθνούς κύρους της που είχε πληγεί κατά την περίοδο της δικτατορίας. Από οικονομική άποψη, η Ελλάδα ήλπιζε σε μία μακροπρόθεσμη εξυγίανση της οικονομίας της, με τον εκσυγχρονισμό του γεωργικού και του βιομηχανικού τομέα. Έτσι, από την 1^η Ιανουαρίου 1986, η Ελλάδα είναι το δέκατο μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η προσχώρηση της Ισπανίας και της Πορτογαλίας πραγματοποιήθηκε την 1^η Ιανουαρίου 1986, και τα μέλη της Κοινότητας αυξήθηκαν σε Δώδεκα.

Το 1984 υποβάλλεται το σχέδιο για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γνωστό ως σχέδιο Spinelli και ένα χρόνο αργότερα, βάσει του Λευκού Βιβλίου, που υπέβαλλε η Επιτροπή υπό την προεδρία του Jacques Delors, η κοινότητα αποφασίζει να ολοκληρώσει την οικοδόμηση της μεγάλης εσωτερικής αγοράς μέχρι την 1^η Ιανουαρίου 1993. Αυτή η ημερομηνία ορόσημο και οι νομοθετικές διατάξεις που καταστούν δυνατή τη συγκεκριμενοποίηση του φιλόδοξου αυτού στόχου συμπεριλήφθησαν στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη που υπεγράφη στις 18 Φεβρουαρίου 1986 και τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιουλίου 1987.

1.4 Από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρώπη των 15.

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (Ε.Ε.Π.) είναι η πρώτη αναθεώρηση της Συνθήκης της Ρώμης η οποία αποφασίστηκε τον Ιούνιο του 1985 στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μιλάνο και τέθηκε σε ισχύ τον Ιούλιο 1987.

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη θέτει ως βασικό στόχο την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και καθορίζει τους στόχους και τις πολιτικές σε τομείς όπως το περιβάλλον, έρευνα και τεχνολογία.

Οι αλλαγές που σημειώθηκαν με την Ενιαία Πράξη είναι οι ακόλουθες:

- Απλοποιήθηκε η διαδικασία λήψης αποφάσεων με την μετάβαση από την αρχή της ομοφωνίας στην αρχή της ειδικής πλειοψηφίας, στα άρθρα εκείνα της Συνθήκης της Κοινότητας που αναφέρονται στην εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς.
- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απέκτησε περισσότερες εξουσίες στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για θέματα νομοθεσίας που αφορούν την ενιαία αγορά και τις μεταβατικές σχέσεις της Κοινότητας με τις τρίτες χώρες.
- Καθορίστηκε μία δέσμη νέων οικονομικών στόχων (εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς, οικονομική και κοινωνική συνοχή, ανάπτυξη της κοινοτικής δράσης σε νέους τομείς).
- Θεσμοθετήθηκε ο μηχανισμός της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνεργασίας (Ε.Π.Σ.) με ένα σύνολο διατάξεων για την «ευρωπαϊκή συνεργασία στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής».

Η επιτυχία του προγράμματος του Λευκού Βιβλίου για την εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς άνοιξε το δρόμο στην Κοινότητα για την θεμελίωση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (Ο.Ν.Ε.) καθώς και της Πολιτικής Ένωσης.

Ταυτόχρονα, με το τέλος του ψυχρού πολέμου, τη γερμανική ενοποίηση και την κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων στην Ανατολική Ευρώπη, οι ευθύνες της Κοινότητας στο Εξωτερικό αυξήθηκαν σημαντικά. Τα φιλόδοξα σχέδια για την άσκηση κοινής εξωτερικής πολιτικής και την ανάθεση στην Κοινότητα αρμοδιοτήτων στον τομέα της άμυνας και της ασφάλειας έγιναν εφικτά.

Οι Δώδεκα αποφάσισαν λοιπόν, ότι παράλληλα με τη διακυβερνητική διάσκεψη για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση, έπρεπε να διεξαχθεί και μία δεύτερη για την Πολιτική Ένωση. Καρπός αυτών των προσπαθειών είναι η Συνθήκη του Μάαστριχτ για την μετατροπή της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας σε Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ που υπογράφηκε στις 7 Φεβρουαρίου 1992 από τους υπουργούς Εξωτερικών και Οικονομικών των Δώδεκα, τέθηκε σε ισχύ την 1^η Νοεμβρίου 1993.

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ που είναι και αυτή όπως η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, αναθεωρητική των προηγούμενων Συνθηκών της Κοινότητας περιλαμβάνει:

- Τροποποιήσεις και προσθήκες στις τρεις υφιστάμενες Συνθήκες για την Ε.Κ.Α.Χ., την Ευρατόμ και την Ε.Ο.Κ.
- Διατάξεις σχετικά με την συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών, και προβλέπει τη συνεργασία μεταξύ αστυνομικών και δικαστικών αρχών.
- Διατάξεις σχετικά με την κοινή πολιτική και την πολιτική ασφαλείας.
- Ειδικές διατάξεις για την κοινωνική πολιτική (από την οποία η Μ. Βρετανία εξαιρείται).

Η πρώτη διεύρυνση της Κοινότητας με ισχύουσα Συνθήκη αυτή του Μάαστριχτ έγινε την 1^η Ιανουαρίου 1995, με νέα μέλη την Αυστρία,

την Σουηδία και την Φιλανδία. Έτσι, η Κοινότητα των Δεκαπέντε είναι γεγονός.

Τον Ιούνιο του 2003 έγινε στην Ελλάδα η Συνδιάσκεψη για τις υπό ένταξη χώρες στην Ευρωπαϊκή Ένωση οι οποίες είναι: Κύπρος, Μάλτα, Σλοβενία, Σλοβακία, Τσεχία, Λετονία, Λιθουανία, Εσθονία, Πολωνία και Ουγγαρία, έτσι ώστε να φτάσουμε στην Ευρώπη των 25 μελών-κρατών.

Τι νέο περιλαμβάνει η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή ένωση:

- **Κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα (EURO) το αργότερο μέχρι το 1999.**
- **Ευρωπαϊκά πολιτικά δικαιώματα (ιθαγένεια των πολιτών της Ένωσης).**
- **Νέες αρμοδιότητες για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα: συνεργασία στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, θεσμοποίηση της συνεργασίας στον τομέα της ανάπτυξης, δημιουργία διακρατικών υποδομών μεταφορών, τηλεπικοινωνιών και μεταφορά ενέργειας (διευρωπαϊκά δίκτυα).**
- **Πρόσθετες εξουσίες για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.**
- **Συμμετοχή στη νομοθετική διαδικασία, έγκριση της σύνθεσης της Επιτροπής, έγκριση όλων των σημαντικών διεθνών συμφωνιών.**
- **Καθιέρωση κοινής πολιτικής εξωτερικών σχέσεων και ασφάλειας.**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2.1 Δυνατότητες στα πλαίσια της περιφερειακής πολιτικής της Ένωσης

Η Ένωση εμφανίζει έντονες ανισότητες και ανισοροπίες στο εσωτερικό της όσον αφορά το επίπεδο ανάπτυξης και την οικονομική κατάσταση των διαφόρων περιφερειών της. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι σε σύνολο 180 περιφερειών της Ένωσης το Α.Ε.Π. των δέκα πιο ανεπτυγμένων περιφερειών είναι έως και 4,5 φορές μεγαλύτερο από αυτό των δέκα λιγότερο ανεπτυγμένων (στοιχεία 1993). Καθώς όμως η Πολιτική αλλά και η Οικονομική και Νομισματική Ένωση δεν μπορεί να προχωρήσει χωρίς πραγματική Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αρχίσει τα τελευταία χρόνια να δίνει ιδιαίτερη έμφαση στις πολιτικές σύγκλισης, στις πολιτικές και δράσεις δηλαδή που θα επιτρέψουν στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες-μέλη να αναπτυχθούν με ταχύτερους ρυθμούς και να συγκλίνουν δηλαδή με τις πιο ανεπτυγμένες. Ο στόχος είναι προοδευτικά η Ένωση να εμφανίζει ένα σχεδόν ομοιόμορφο επίπεδο οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και προόδου. Για να επιτευχθεί αυτό, χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε. έργα, δράσεις και λοιπές παρεμβάσεις, που αποσκοπούν στο να προωθήσουν την ανάπτυξη των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών της.

Από τον πρώτο χρόνο ένταξης της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (1981), οι περιφέρειες της χώρας επωφελήθηκαν από σημαντικές εισροές κοινοτικών πόρων, προερχομένων κυρίως από τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Ένας πολύ σημαντικός σταθμός, τόσο από ποσοτική όσο και από ποιοτική άποψη, για τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας υπέρ των περιφερειών της χώρας, ήταν τα **Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ)**, που ξεκίνησαν το

1986 και ολοκληρώθηκαν το 1992. Τα ΜΟΠ έθεσαν για πρώτη φορά τον στόχο της υλοποίησης στην πράξη, μιας ολοκληρωμένης μεσοπρόθεσμης προσπάθειας για την ανάπτυξη των περιφερειών της χώρας.

Ορόσημο για την αναπτυξιακή προσπάθεια των περιφερειών της Ελλάδας, αποτέλεσε το έτος 1988. Τότε αποφασίστηκε η ριζική μεταρρύθμιση της λειτουργίας των Διαρθρωτικών Ταμείων και η σταδιακή αύξηση μέχρι διπλασιασμού των πόρων τους την περίοδο 1987-1993.

Η μεταρρύθμιση επιπλέον προέβλεπε ότι την ευθύνη τόσο για τον προγραμματισμό, όσο και για την υλοποίηση των αναπτυξιακών δράσεων και προγραμμάτων, που συγχρηματοδοτεί η Ευρωπαϊκή Κοινότητα μοιράζονται, αφενός οι εθνικές και περιφερειακές αρχές της χώρας και αφετέρου η Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Με αυτόν το Γνώμονα συντάχθηκε, εγκρίθηκε και υλοποιήθηκε το Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (1989-1993), το οποίο καθόρισε τις προτεραιότητες ανάπτυξης της Ελλάδος και τα ποσά που διέθεσε η Κοινότητα για τον σκοπό αυτόν κατά την συγκεκριμένη περίοδο. Ο απολογισμός από την εφαρμογή του Α' Κ.Π.Σ. για την Ελλάδα είναι αναμφισβήτητα θετικός.

Από το 1994-1999 διήρκεσε το Β' Κ.Π.Σ. Η συμβολή του στη σημαντική βελτίωση των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών υπήρξε αποφασιστική. Δημιούργησε θέσεις απασχόλησης κατά την κατασκευή των έργων και την υλοποίηση των παρεμβάσεων, έτσι ώστε να περιοριστούν οι επιπτώσεις της σταθεροποιητικής πολιτικής στην ανεργία. Συνέβαλε στην επιτάχυνση της οικονομικής ανόδου κατά 0,4-0,6 εκατοστιαίες μονάδες και στην καταπολέμηση του πληθωρισμού. Επήλθε στήριξη των εισοδημάτων υπέρ των οικονομικά ασθενέστερων στρωμάτων.

Από 1/1/2000 άρχισε η λειτουργία του Γ' Κ.Π.Σ. (2000-2006).

2.2 Πηγές άντλησης των χρημάτων του Κ.Π.Σ

1. Διαρθρωτικά Ταμεία, τα οποία είναι τα εξής :

A) Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), του οποίου τα χρηματοδοτούμενα έργα αφορούν κυρίως τους τομείς της παιδείας, της υγείας, της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης.

Αναλυτικά:

α) Βασική Υποδομή / Ενέργεια. Προβλέπονται δράσεις ενίσχυσης και οργάνωσης και αρχικής λειτουργίας των νέων ρυθμιστικών και διαχειριστικών φορέων που θα δημιουργηθούν για την εποπτεία και λειτουργία του τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, με στόχο την ομαλή μετάβαση στην απελευθερωμένη αγορά ενέργειας. Οι δράσεις αυτές συνδέονται κυρίως με την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού.

β) Παραγωγικοί τομείς

i) Μεταποίηση-Υπηρεσίες, με τη δημιουργία προϋποθέσεων ανταγωνιστικής λειτουργίας των μικρών επιχειρήσεων στα πλαίσια της ΟΝΕ, με την προσέλκυση επενδύσεων σε νέους για την ελληνική οικονομία κλάδους, καθώς και με την ενθάρρυνση επενδύσεων για καινοτομία και νέες τεχνολογίες. Οι δράσεις αυτές συμβάλουν στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας αλλά και στην ενίσχυση της ζήτησης εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού.

ii) Τουρισμός, με την ενίσχυση των συνεργασιών και της ανάπτυξης των ΜΜΕ του τουριστικού τομέα, με την ενίσχυση της ανάπτυξης πολυδραστηριοτήτων σε συγκεκριμένες περιοχές, και με παρεμβάσεις βελτίωσης της ποιότητας των προσφερόμενων τουριστικών υπηρεσιών.

γ) Βελτίωση ποιότητας ζωής

i) υγεία-πρόνοια

Στο τομέα αυτόν και όσον αφορά στην Υγεία-Πρόνοια μεγάλο μέρος των παρεμβάσεων που στηρίζει το ΕΤΠΑ έχουν ως αποτέλεσμα την ενίσχυση της ζήτησης εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας.

ii) πολιτισμός

Δράσεις, οι οποίες ενισχύουν την κατεύθυνση της αναβάθμισης των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, την ενίσχυση δραστηριοτήτων επαγγελματικής κατάρτισης, την προώθηση σύγχρονων επαγγελμάτων και δεξιοτήτων συνδεδεμένα με τον πολιτισμό, τη κοινωνία της πληροφορίας και τη νέα αντίληψη για τον ελεύθερο χρόνο.

δ) Η Ελλάδα στη κοινωνία της πληροφορίας

Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στον τομέα αυτό συγχρηματοδοτούνται, τόσο από το ΕΚΤ, όσο και από το ΕΤΠΑ, λειτουργώντας απόλυτα συμπληρωματικά ως ένα ενιαίο σύνολο το οποίο δε μπορεί ούτε είναι σκόπιμο να διαχωριστεί.

ε) Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού

Οι παρεμβάσεις του ΕΤΠΑ στον άξονα για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού (δημιουργία ή/και εκσυγχρονισμό των υποδομών εκπαίδευσης, επέκταση και εκσυγχρονισμός των υποδομών και δομών στήριξης και βελτίωσης της ποιότητας της συνεχιζόμενης κατάρτισης, στήριξης των γυναικών και των μειονεκτουσών ομάδων) συνδυάζονται απόλυτα με τις δράσεις που συγχρηματοδοτεί το ΕΚΤ.

στ) Περιφερειακή Ανάπτυξη

Οι δράσεις που συγχρηματοδοτεί το ΕΤΠΑ και εντάσσονται στον τομέα «Περιφερειακή Ανάπτυξη» προωθούν άμεσα την ενίσχυση της

απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο, στην τοπική οικονομία, στις αγροτικές περιοχές και σε νέες δραστηριότητες που συνδέονται με ανάγκες που δεν καλύπτονται ακόμη από τις αγορές.

B) Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), του οποίου τα χρηματοδοτούμενα έργα αφορούν στην καταπολέμηση της ανεργίας και της επαγγελματικής ένταξης των νέων και των μειονεκτούντων ατόμων, καθώς και στην ισότητα των δύο φύλων.

Έτσι λοιπόν, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) συμβάλλει ενεργά και άμεσα στη δημιουργία προϋποθέσεων ύπαρξης ικανού αριθμού και κατάλληλων δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού, προκειμένου να υλοποιηθούν αποτελεσματικά και να λειτουργήσουν αποδοτικά, οι υποδομές και οι παραγωγικές επενδύσεις, που συγχρηματοδοτούνται από τα υπόλοιπα Διαρθρωτικά Ταμεία. Παράλληλα, οι παρεμβάσεις των άλλων Διαρθρωτικών Ταμείων συντελούν, έμμεσα κυρίως, στη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης, στον εκσυγχρονισμό της και στη δημιουργία των κατάλληλων υποδομών για αποδοτικότερη και αποτελεσματικότερη λειτουργία της παραγωγικής δομής, έτσι ώστε να δημιουργείται ικανό προϊόν και εισόδημα με παράλληλη αύξηση της απασχόλησης και μείωση της διαρθρωτικής ανεργίας.

Γ) Τμήμα Προσανατολισμού του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ ή FEOGA), όπου χρηματοδοτούνται έργα που αφορούν τη γεωργία. Οι κυριότερες δράσεις που συγχρηματοδοτεί το ΕΓΤΠΕ, είναι επιγραμματικά οι εξής:

α) Δράσεις ενίσχυσης συλλογικών οργανωτικών σχημάτων και δημιουργίας διεπαγγελματικών ενώσεων παραγωγών, - μεταποιητών - εμπόρων.

β) Δράσεις αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού της ελληνικής γεωργίας με την προσφορά ισχυρών κινήτρων προσέλκυσης νέων αγροτών.

γ) Δράσεις προώθησης της τοπικής πρωτοβουλίας για ανάπτυξη δυνατοτήτων εναλλακτικής ή συμπληρωματικής απασχόλησης.

δ) Δράσεις αναδάσωσης δασικών εκτάσεων, προστασίας και ανάδειξης του δασικού και ενσωμάτωσης του στα ολοκληρωμένα προγράμματα ανάπτυξης επαγγελματικής απασχόλησης στην ύπαιθρο.

Δ) Το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας, όπου χρηματοδοτούνται έργα που αφορούν τον τομέα της αλιείας, στις υδατοκαλλιέργειες και στην εμπορία και μεταποίηση των αντίστοιχων προϊόντων.

2. Το Ταμείο Συνοχής, όπου συγχρηματοδοτούνται έργα περιβάλλοντος και υποδομής μεταφορών και προσπαθεί να βοηθήσει τις 4 φτωχότερες χώρες (Ισπανία, Ιρλανδία, Πορτογαλία, Ελλάδα) της Ε.Ε. να προσεγγίσουν τους εταίρους με μία πορεία οικονομικής σύγκλισης.

Με αυτά τα Χρηματοδοτικά Μέσα μεταβιβάζονται πόροι από τον Ευρωπαϊκό Προϋπολογισμό προς διάφορες δραστηριότητες σε όλες τις χώρες της Ένωσης. Είναι τα κυρίως εργαλεία πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι σημαντικό να κατανοηθεί ότι υπάρχουν προγράμματα υποστήριξης κάθε είδους οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας και έχουν ευκαμψία η οποία τους επιτρέπει να ανταποκρίνονται στις αλλαγές του κοινωνικού και οικονομικού περιβάλλοντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3°

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Τι είναι, τι νοείται, γιατί η ανάγκη προστασίας

3.1. Έννοια του περιβάλλοντος

Περιβάλλον του ανθρώπου θεωρούνται όσα σχηματίζουν το χώρο μέσα στον οποίο αυτός ζει και κινείται. Το περιβάλλον αυτό αποτελείται από μέρη που η ύπαρξη τους είναι ανεξάρτητη, από τον άνθρωπο και από μέρη που είναι δημιουργήματά του. Έτσι το περιβάλλον διακρίνεται σε φυσικό περιβάλλον (φύση), (αέρας, βουνά, ποτάμια, θάλασσες, φυτά, ζώα) και τεχνητό περιβάλλον, (σπίτια, δρόμοι, αυτοκίνητα, αεροπλάνα κ.τ.λ.).

3.2. Ιστορικό Περιβαλλοντικής Πολιτικής της Ε.Ε.

Κατά τα πρώτα έτη της οικοδόμησης της Ευρώπης, τα θέματα του περιβάλλοντος δεν ήταν υψηλής προτεραιότητας για τις δημόσιες αρχές και τους οικονομικούς παράγοντες.

Σε επίπεδο Κοινότητας, οι ανησυχίες για το περιβάλλον που πρωτοεμφανίστηκαν τη δεκαετία του '70 αποτέλεσαν το κίνητρο για πρωτοβουλίες σε αυτόν τον τομέα. Κατά τη διάσκεψη κορυφής του Παρισιού τον Ιούλιο του 1972, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων αναγνώρισαν ότι στο πλαίσιο της οικονομικής ανάπτυξης και βελτίωσης της ποιότητας ζωής θα έπρεπε να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο περιβάλλον.

Τούτο αποτέλεσε το σήμα εκκίνησης και δρομολογήθηκε το πρώτο πρόγραμμα δράσης για την περίοδο 1973-1976, το οποίο καθόρισε το

πλαίσιο της κοινοτικής πολιτικής για το περιβάλλον. Ακολούθησαν άλλα πολυετή προγράμματα του ίδιου τύπου, που κατέληξαν στην έγκριση σειράς οδηγιών σχετικά με την προστασία των φυσικών πόρων (ατμοσφαιρικός αέρας, ύδατα), την καταπολέμηση της ηχορύπανσης, τη διατήρηση της φύσης και τη διαχείριση των αποβλήτων.

Είναι ωστόσο γενικώς αποδεκτό ότι η θέση σε ισχύ της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης το 1987 αποτέλεσε καθοριστικής σημασίας μεταρρύθμιση στον τομέα του περιβάλλοντος, διότι είχε ως αποτέλεσμα να αφιερωθεί ιδιαίτερο κεφάλαιο στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Εφεξής κατέστη δυνατό να στηρίζονται τα κοινοτικά μέτρα σε σαφή νομική βάση όπου ορίζονται οι στόχοι και οι θεμελιώδεις αρχές δράσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον τομέα του περιβάλλοντος. Είχε επίσης προβλεφθεί ότι οι απαιτήσεις ως προς το θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος θα αποτελέσουν συστατικό των λοιπών πολιτικών της Κοινότητας.

Η θέση σε ισχύ της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση το Νοέμβριο του 1993 αποτελεί νέο βήμα προόδου από πολλές απόψεις. Καταρχάς, κατέστη δυνατό να εισαχθεί η αρχή της «σταθερής και διαρκούς, σεβόμενης το περιβάλλον ανάπτυξης» στην αποστολή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, καθώς και η αρχή της προφύλαξης στο άρθρο όπου καθορίζονται τα θεμέλια της πολιτικής στον τομέα του περιβάλλοντος. Επίσης, αναβαθμίστηκε ο τομέας του περιβάλλοντος σε επίπεδο «πολιτικής» και γενικώς κατέστη δυνατή η ειδική πλειοψηφία για λήψη αποφάσεων του Συμβουλίου, εκτός για ορισμένα μέτρα, όπως η φορολογία για το περιβάλλον ή η χωροταξία, που εξακολουθούν να υπόκεινται στον κανόνα της ομοφωνίας. Ωστόσο, η διαδικασία της συναπόφασης περιορίστηκε στα θέματα που αφορούν την εσωτερική αγορά.

Τελικά, κατά τη διαδικασία της ανοικοδόμησης της Ευρώπης κατέστη δυνατόν να θεσπιστούν προοδευτικά διατάξεις που να αντικατοπτρίζουν τη σημασία των κινδύνων που αφορούν το περιβάλλον. Ωστόσο, αυτή η πρόοδος των μικρών βημάτων αποτέλεσε επίσης την πηγή ορισμένων προβλημάτων συνοχής, όπως οι συγκρούσεις σχετικά με τη νομική βάση ή οι ποικίλες διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Η συνθήκη του Άμστερνταμ θα πρέπει να συνεισφέρει στην επίλυση αυτών των προβλημάτων, ανταποκρινόμενη στην ανάγκη διασαφήνισης και αποτελεσματικότητας της πολιτικής στον τομέα του περιβάλλοντος.

Κύριες Ευρωπαϊκές Πρωτοβουλίες

1993

Η Λευκή Βίβλος για την ανάπτυξη, τον ανταγωνισμό και την απασχόληση πρότεινε ως στόχο τη συνεχή οικονομική ανάπτυξη και την κλιμάκωση της απασχόλησης παράλληλα με τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και τη χαμηλότερη ανάλωση ενέργειας και φυσικών πόρων.

Προκειμένου να επιτευχθεί η αειφόρος ανάπτυξη κρίνεται αναγκαίο να παύσει η υποαξιοποίηση των εργασιακών πόρων της Ευρώπης και η υπερκατανάλωση φυσικών πόρων.

Μάιος 1997

Η διάσκεψη για το περιβάλλον και την απασχόληση, που διοργανώθηκε από κοινού από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έδωσε την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή εκπρόσωποι από τις (οικο)βιομηχανίες, τους συνδικαλιστικούς φορείς, τη δημόσια αυτοδιοίκηση (σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο), τον χρηματοοικονομικό τομέα, τους μη Κυβερνητικούς οργανισμούς, τον ΟΟΣΑ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τους ερευνητές.

Στόχος της διάσκεψης αποτέλεσε να αποδειχθεί ότι η αειφόρος ανάπτυξη έχει θετικές επιπτώσεις στην απασχόληση εντοπίζοντας παράλληλα τους τομείς όπου θα μπορούσε να αναληφθεί μελλοντικά δράση.

Ιούνιος 1997

Η συνθήκη του Άμστερνταμ δεσμεύει τα κράτη μέλη όσον αφορά τους τις στόχους της οικονομικής ανάπτυξης, του υψηλού επιπέδου απασχόλησης και της αειφόρου ανάπτυξης. Η Συνθήκη απαιτεί επίσης να συμπεριληφθούν σε όλες τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι προβληματισμοί για το περιβάλλον και την απασχόληση.

Οκτώβριος 1998

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εγκρίνει ψήφισμα με το οποίο ενισχύονται οι συστάσεις της ανακοίνωσης της Επιτροπής για το περιβάλλον και απασχόληση.

Φεβρουάριος 1999

Έγκριση των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση του 1999. Οι κατευθυντήριες γραμμές 12 και 13 υπογραμμίζουν ότι ο τομέας του περιβάλλοντος μπορεί να καταστεί πηγή δημιουργίας απασχόλησης. Η κατευθυντήρια γραμμή 14 υπογραμμίζει την ανάγκη αναδιάρθρωσης του φορολογικού συστήματος συμπεριλαμβανομένων των φόρων για την ενέργεια και τη ρύπανση

Οκτώβριος 1997

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσιεύει ανακοίνωση με θέμα το περιβάλλον και την απασχόληση. Η ανακοίνωση διευκρινίζει τη σχέση μεταξύ περιβάλλοντος και απασχόλησης, προτείνει πολιτικά μέσα στήριξης για την αξιοποίηση των επιπτώσεων που έχουν οι πολιτικές περιβάλλοντος στην απασχόληση και παρουσιάζει κύριες δράσεις.

3.3 Περιβαλλοντική Κατάσταση στην Ελλάδα

Από τα τέλη της δεκαετίας του 70, το περιβαλλοντικό ζήτημα αποτελεί και στην Ελλάδα ένα από τα σημαντικότερα πεδία προβληματισμού σε επιστημονικό, πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο. Αναπτύσσεται το Οικολογικό Κίνημα και τίθεται το θέμα της οικολογικής υποβάθμισης.

Η μεταπολεμική προσπάθεια της χώρας να ξεπεράσει την υπανάπτυξη, χωρίς όμως μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και ορθολογική οργάνωση του χώρου, οδήγησε σε φαινόμενα κρίσης στα συνεχώς διογκούμενα αστικά κέντρα και εγκατάλειψης και μαρασμού στην ύπαιθρο. Η άναρχη ανάπτυξη της βιομηχανίας στη δεκαετία του '60, οι μεταφορές, η παραγωγή ενέργειας και αργότερα ο τουρισμός και οι οικιστικές πιέσεις, δημιούργησαν σοβαρά προβλήματα που αγγίζουν πολύ σημαντικές οικολογικά περιοχές, που ευτυχώς άντεξαν μέχρι σήμερα στις πιέσεις αυτές. Από την άλλη πλευρά, οι συνθήκες ζωής που αφορούν μεγάλους πληθυσμούς στα μεγάλα αστικά κέντρα υποβαθμίστηκαν από την άναρχη δόμηση, την έλλειψη κοινωνικού εξοπλισμού και δικτύων κοινής ωφέλειας, τη ρύπανση και το θόρυβο.

Μετά το 1974 η Πολιτεία άρχισε να κάνει βήματα για τον έλεγχο και την αντιστροφή αυτής της κατάστασης, ενώ από το 1981 η ένταξη στην Ε.Ο.Κ. δημιουργεί ένα νέο δεδομένο, προσθέτοντας στο υφιστάμενο τότε αδύναμο θεσμικό πλαίσιο το νομικό «κοινοτικό κεκτημένο» στον τομέα της Προστασίας του Περιβάλλοντος. Ακολουθεί η κατάρτιση και ψήφιση του νόμου-πλαίσιο 1650/1986 «για την προστασία του περιβάλλοντος» που αποτελεί πλέον τη νομική βάση για την άσκηση της περιβαλλοντικής πολιτικής και που συμπληρώνεται και ολοκληρώνεται από μια σειρά άλλων ειδικότερων νόμων και διατάξεων. Σημειώνεται ότι στο θεσμικό τομέα η Ελλάδα έχει ενσωματώσει στο

εθνικό δίκαιο περί τις εκατό (100) περιβαλλοντικές ευρωπαϊκές οδηγίες, ενώ είναι μέλος σε πληθώρα διεθνών συμβάσεων για το περιβάλλον, έχοντας κυρώσει με νομοθετική ρύθμιση περίπου εβδομήντα πέντε (75).

Η ουσιαστικότερη όμως φάση της θετικής αυτής πορείας αρχίζει στη δεκαετία του '80, όταν σχεδιάζονται και μπαίνουν σε εφαρμογή προγράμματα υποδομών περιβάλλοντος που εντάσσονται σε ευρύτερα αναπτυξιακά προγράμματα, με κοινοτική συγχρηματοδότηση, όπως τα ΜΟΠ, το Α' Κ.Π.Σ. και το Προσωρινό Μέσο Συνοχής.

Την ίδια εποχή, στις αντιλήψεις για την περιβαλλοντική προστασία επικρατεί διεθνώς η φιλοσοφία της πρόληψης και της «εναλλακτικής» ανάπτυξης αυτής, δηλαδή που εμπεριέχει ως βασική παράμετρο την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος. Παράλληλα, το 1992, η Ε.Ε. θέτει τους ίδιους στόχους, με το 5^ο Πρόγραμμα Πολιτικής και Δράσης για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη, το οποίο ισχύει μέχρι σήμερα, ενημερωμένο και αναθεωρημένο από την Ε. Επιτροπή το 1996.

Στην Ελλάδα, η εισαγωγή των αρχών της «αειφορίας» συνδυάστηκε με το σχεδιασμό των δράσεων του Β' Κ.Π.Σ. και του Ταμείου Συνοχής. Με το πνεύμα αυτό, κατά την περίοδο 1994-1999, στους διάφορους επιμέρους αναπτυξιακούς τομείς εντάσσονται και δράσεις με έντονα τα περιβαλλοντικά κριτήρια, ενώ στις καθαρά περιβαλλοντικές δράσεις πολλές είναι αυτές που αφορούν στη δημιουργία ή ολοκλήρωση θεσμών που στηρίζουν μια περιβαλλοντική πολιτική προς την κατεύθυνση της αειφόρου και βιώσιμης ανάπτυξης. Το μεγαλύτερο πάντως μέρος του περιβαλλοντικού προγράμματος της περιόδου αυτής αφορούσε κυρίως υποδομές αντιρρύπανσης, με ιδιαίτερη έμφαση στα έργα διαχείρισης λυμάτων και απορριμμάτων. Η επιλογή αυτή υπήρξε ορθή και απολύτως δικαιολογημένη, διότι στον τομέα των υποδομών αυτών η χώρα είχε τρομακτικό έλλειμμα του οποίου, σήμερα έχει καλυφθεί ένα σημαντικό μέρος.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο τομέας της επεξεργασίας των αστικών λυμάτων. Στο τέλος της δεκαετίας του 70, όταν στις χώρες της τότε Ε.Ο.Κ. η κάλυψη του πληθυσμού με Μονάδες Βιολογικού Καθαρισμού ήταν από 30% έως 90%, με κοινοτικό μέσο όρο 70%, στην Ελλάδα δεν υπήρχε καμία μονάδα βιολογικού καθαρισμού (ποσοστό 0%). Το ποσοστό κάλυψης με δίκτυα αποχέτευσης ήταν, εξάλλου, ελάχιστο. Στις αρχές της δεκαετίας του '80, άρχισαν να κατασκευάζονται οι πρώτες Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων, ενώ τα τελευταία χρόνια, με την κατασκευή πολλών έργων μέσα από το πρόγραμμα ENVIREG του Α' Κ.Π.Σ. και το Ταμείο Συνοχής, η κατάσταση παρουσιάζεται τελείως διαφορετική.

Κατά το έτος 2000, το δυναμικό των εν λειτουργία μονάδων βιολογικού καθαρισμού θα αντιστοιχεί σε 6,1 εκ. ΜΠΠ (Μονάδες Ισοδύναμου Πληθυσμού), ενώ τα δίκτυα αποχέτευσης θα εξυπηρετούν 6,6 εκ. ΜΠΠ με την πλήρη κάλυψη αναγκών να αντιστοιχεί σε 13,5 εκ. ΜΠΠ.

Αποτέλεσμα της προόδου που προαναφέρθηκε είναι ότι το μέγιστο μέρος των παραλίων της χώρας είναι κατάλληλο για κολύμβηση. Γεγονός που δεν έχει σημασία μόνο ως πλουτοπαραγωγικός πόρος για μια τουριστική χώρα όπως η Ελλάδα, αλλά και για την ποιότητα της ζωής όλων των επισκεπτών, η πλειονότητα των οποίων προέρχεται από την Ε.Ε.

Στον τομέα της διαχείρισης των απορριμμάτων έγιναν επίσης βήματα. Παραμένει όμως ένας τομέας για τον οποίο πρέπει πολλά να γίνουν ακόμα.

Σήμερα η ανακύκλωση φθάνει το 9%, ενώ από τα υπόλοιπα παραγόμενα απορρίμματα το 50% οδηγείται σε χώρους υγειονομικής ταφής απορριμμάτων (ΧΥΤΑ) και το άλλο 50% σε χώρους απόρριψης

και ταφής που εν γένει δεν πληρούν τις σύγχρονες περιβαλλοντικές απαιτήσεις.

Σημαντική είναι ακόμα η βελτίωση της ποιότητας του αέρα στα μεγάλα αστικά κέντρα, παρά την αύξηση των καύσεων, χάρη στη βελτίωση της ποιότητας των καυσίμων, στη νέα τεχνολογία των κινητήρων και γενικότερα στην πολιτική που εφαρμόστηκε σχετικά. Η κατάσταση δεν μπορεί να θεωρηθεί ακόμα ικανοποιητική, αλλά η βελτίωση είναι αισθητή και αυτό φαίνεται και από τις σχετικές μετρήσεις. Σημαντική περαιτέρω βελτίωση στα μεγάλα αστικά κέντρα αλλά και στη χώρα γενικότερα μπορεί να αναμένεται από κρίσιμες παρεμβάσεις του Β' Κ.Π.Σ. στους τομείς των μαζικών μέσων μεταφοράς και των πηγών ενέργειας με την εισαγωγή του φυσικού αερίου.

Η προώθηση επίσης στα πλαίσια του Β' Κ.Π.Σ. και, παρά τις καθυστερήσεις που σημειώνονται στην υλοποίηση του Εθνικού Κτηματολογίου, αποτέλεσε σημαντικό βήμα προόδου κι αυτό διότι το Εθνικό Κτηματολόγιο αποτελεί σημαντικότερο εργαλείο στήριξης και άσκησης χωροταξικής, πολεοδομικής και περιβαλλοντικής πολιτικής, που παράλληλα διευκολύνει τις οικονομικές και παραγωγικές διαδικασίες, αλλά και εξασφαλίζει τη δημόσια περιουσία και μάλιστα σε ευαίσθητες περιοχές με ιδιαίτερη οικολογική αξία, όπως τα δάση, οι βιότοποι και υγροβιότοποι, τα τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους κ.τ.λ.

Είναι γνωστό ότι η Ελλάδα διαθέτει μεγάλη ποικιλία φυσικού πλούτου και ειδών χλωρίδας και πανίδας, που σε συνδυασμό με τη μοναδική ιστορική της κληρονομιά την καθιστούν ένα πραγματικό, διεθνούς σημασίας, οικολογικό και πολιτισμικό απόθεμα. Η προστασία και η ορθολογική διαχείριση και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και η αποκατάσταση του, όπου αυτό έχει υποβαθμιστεί, είναι αυτονόητη και βασική παράμετρος μιας βιώσιμης αναπτυξιακής και περιβαλλοντικής πολιτικής.

Την τελευταία δεκαετία σημειώθηκε πλήθος παρεμβάσεων με στόχο την προστασία των διεθνούς ενδιαφέροντος βιοτόπων και άλλων σημαντικών οικοτόπων της χώρας. Υλοποιήθηκαν δράσεις αξιολόγησης, οριοθέτησης, ανάδειξης και διαχείρισης, και προγράμματα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης. Σημαντική είναι η θετική εμπειρία της ενεργοποίησης των τοπικών φορέων και η συνεργασία με τις τοπικές και εθνικές περιβαλλοντικές οργανώσεις. Η συνέχιση των δράσεων αυτών εντάσσεται πλέον στην εφαρμογή σε ευρωπαϊκό επίπεδο του Προγράμματος ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000, του οποίου το ελληνικό τμήμα θεωρείται από τα πλέον σημαντικά.

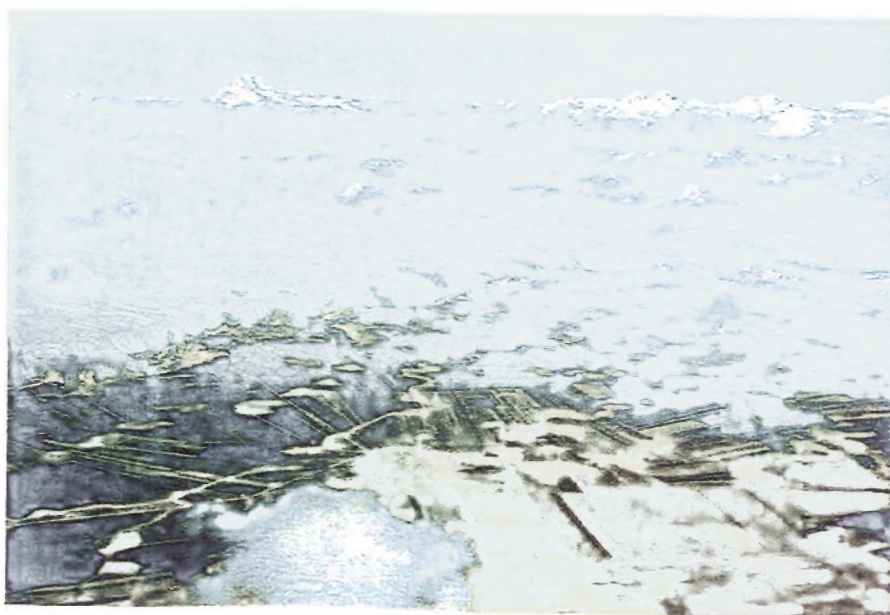
Ειδικότερα, η προστασία του δασικού περιβάλλοντος, το οποίο τα τελευταία χρόνια, πέρα από τις συνήθεις πιέσεις, έχει υποστεί βαριές απώλειες από πυρκαγιές, μπαίνει σήμερα σαν προτεραιότητα αιχμής στον περιβαλλοντικό σχεδιασμό.

Ανάλογη σημασία αποδίδεται στις δράσεις και παρεμβάσεις στο δομημένο περιβάλλον, κυρίως στις περιπτώσεις αποκατάστασης και ανάπλασης ιστορικών κέντρων πόλεων και παραδοσιακών οικισμών, που επί δεκαετίες αφέθηκαν σε μια πορεία αλλοίωσης, υποβάθμισης και απώλειας της αρχιτεκτονικής και ιστορικής φυσιογνωμίας και ταυτότητας τους. Οι παρεμβάσεις αυτές, που απορρέουν από τις προβλέψεις της νεώτερης πολεοδομικής νομοθεσίας (Ν. 2508/97, «Βιώσιμη αστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας»), συντελούν αναμφισβήτητα στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και δημιουργούν προϋποθέσεις ανάπτυξης, ακόμα και σε περιοχές με έντονη οικονομική και κοινωνική κρίση, όπως π.χ. στις ορεινές περιοχές.

Τέλος, υπάρχουν και τα μεγάλα παγκόσμια περιβαλλοντικά προβλήματα, όπως του φαινομένου του θερμοκηπίου και της μεταβολής του κλίματος ή της εξασθένησης της στοιβάδας του όζοντος που, παρά τις σχετικές θετικές εξελίξεις που έχουν σημειωθεί μέχρι τώρα (ελαφρά

μείωση CO₂, μείωση χρήσης αλογονούχων), η κατάσταση σήμερα και στο μέλλον φαίνεται να παραμένει δυσμενής και χρειάζεται περαιτέρω οικουμενική, αλλά και τοπική προσπάθεια.

Εύλογα πάντως μπορεί να προσδοκάται ότι με την επιτάχυνση της ανάπτυξης που αναμένεται, θα συντελεστούν μεταβολές στη διάρθρωση των οικονομικών δραστηριοτήτων, οι οποίες θα επιτρέπουν ευκολότερα την εσωτερίκευση του περιβαλλοντικού κόστους και το σεβασμό των περιβαλλοντικών όρων, που σε συνδυασμό με την προβλεπόμενη κρατική επέμβαση μπορούν να δημιουργήσουν μια εντελώς διαφορετική περιβαλλοντική εικόνα για τη χώρα στο μέλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ-ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Β' ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΣΤΗΡΙΞΗΣ (Β' Κ.Π.Σ.)

4.1. Φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον

Κατά το παρελθόν αναδεικνύονταν κυρίως οι αρνητικές σχέσεις και εντάσεις μεταξύ του φυσικού και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, ιδιαίτερα στο πλαίσιο της οικονομικής ανάπτυξης. Ωστόσο, καθίσταται πλέον ολοένα σαφέστερος ο συμπληρωματικός και αλληλένδετος χαρακτήρας των δύο συνιστωσών του περιβάλλοντος και η καθοριστική σημασία όλων των πτυχών του για την ευημερία των κοινωνιών και των πολιτών τους.

Το φυσικό περιβάλλον αποτελεί το βασικό στοιχείο στήριξης για τον άνθρωπο και τα οικοσυστήματα, ενώ η ποιότητα του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος καθορίζει την οικονομική ελκυστικότητα. Και οι δύο παράγοντες προσδιορίζουν επομένως το είδος, την ένταση και τη μορφή των επενδύσεων, που μπορούν να γίνουν στις διάφορες περιοχές.

Η κατάσταση του περιβάλλοντος δεν είναι έννοια στατική. Οι πόροι του φυσικού περιβάλλοντος (ατμόσφαιρα, νερά, έδαφος κ.τ.λ.) και τα οικοσυστήματα υφίστανται τις επιδράσεις των ανθρωπογενών παρεμβάσεων με αποτέλεσμα τη σταδιακή αλλοίωση των χαρακτηριστικών και της ποιότητας τους. Το ίδιο και το ανθρωπογενές περιβάλλον ομοίως υποβαθμίζεται. Η ικανότητα του ανθρώπου να δώσει λύσεις στα μεγάλα περιβαλλοντικά προβλήματα σε τοπική, ευρύτερη ή και παγκόσμια κλίμακα εξαρτάται *από τη γνώση* που διαθέτει για τους μηχανισμούς που δημιουργούν το δυναμικό αυτό φαινόμενο, *από τη βούληση* για υιοθέτηση και εφαρμογή κατάλληλων πολιτικών και από τη

διαμόρφωση *προγραμματικών επιλογών* ανάπτυξης που λαμβάνουν υπόψη τους το περιβάλλον, ως κύρια συνιστώσα.

Βιώσιμη ανάπτυξη

Οι αναγκαίες δράσεις, ενέργειες και παρεμβάσεις για την προστασία, διαχείριση και αναβάθμιση του περιβάλλοντος θα πρέπει να ανταποκρίνονται στους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης, όπως αυτοί έχουν διατυπωθεί και γίνει αποδεκτοί στις διεθνείς συναντήσεις και συνδιασκέψεις.

Η έννοια της *βιώσιμης ανάπτυξης* επιγραμματικά συνοψίζεται στην αρχή της εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων και του πολιτισμικού αποθέματος με τέτοιο τρόπο ώστε η ικανοποίηση των αναγκών του παρόντος να μην υποθηκεύει το μέλλον και τη δυνατότητα των επόμενων γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες.

Η βιώσιμη ανάπτυξη διαπνέεται από την:

- Αλληλοσυσχέτιση και την αλληλοσύνδεση της πολιτικής περιβάλλοντος με τις άλλες τομεακές πολιτικές, ιδίως με εκείνες των παραγωγικών τομέων της οικονομίας και
- Τη συνολική και ολοκληρωμένη θεώρηση και σχεδιασμό των περιβαλλοντικών προβλημάτων και των αναγκαίων δράσεων που πρέπει να αναληφθούν για την αντιμετώπιση τους.

Η ένταξη της περιβαλλοντικής διάστασης σε κάθε άλλη τομεακή πολιτική, αλλά και η διαμόρφωση και άσκηση συγκεκριμένης περιβαλλοντικής πολιτικής, επιβάλλονται τόσο από το Εθνικό Δίκαιο όσο και από τους Κανονισμούς και Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ειδικότερα:

- Σύμφωνα με το άρθρο 24 του Συντάγματος της Ελλάδος, η προστασία του περιβάλλοντος, αυτόνομα, αποτελεί υποχρέωση των πολιτών και του κράτους.

- Σύμφωνα με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, αλλά και τις μεταγενέστερες (Συνθήκες Μάαστριχτ, Άμστερνταμ), η προστασία του περιβάλλοντος, των φυσικών πόρων και της δημόσιας υγείας αποτελούν αντικείμενο αυτοτελούς πολιτικής.

Στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάπτυξης (Σ.Α.) 2000-2006, ο τομέας του περιβάλλοντος αναλύεται μεθοδολογικά στις παρακάτω κύριες συνιστώσες του, οι οποίες χρησιμοποιούνται ως βάση αναφοράς, τόσο για την ανάλυση της παρούσας κατάστασης, όσο και για τη διαμόρφωση των στρατηγικών επιλογών της νέας προγραμματικής περιόδου.

- α) Φυσικό περιβάλλον - Δασικά οικοσυστήματα
- β) Υδατικό περιβάλλον
- γ) Ατμοσφαιρικό περιβάλλον - Θόρυβος - Παγκόσμια προβλήματα
- δ) Έδαφος, υπέδαφος, στερεά και επικίνδυνα απόβλητα
- ε) Χωροταξία - Πολεοδομία - Αναπλάσεις
- στ) Θεσμοί, Μηχανισμοί, Διοίκηση

Στο υποκεφάλαιο των «Θεσμών, Μηχανισμών, Διοίκησης» περιλαμβάνεται και το Εθνικό Κτηματολόγιο, ο σημαντικότερος ίσως μηχανισμός για την άσκηση αποτελεσματικής πολιτικής προστασίας και διαχείρισης του φυσικού, όσο και ουσιαστικής αναβάθμισης του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

4.1.1. Νέα δεδομένα - Διαχρονικές εξελίξεις

Η προστασία του περιβάλλοντος και η επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης εξακολουθούν να αποτελούν πεδίο εξελίξεων και παρεμβάσεων σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο. Τα νέα δεδομένα αποτυπώνονται σε Διεθνείς Συμφωνίες (Πρωτόκολλο του Κιότο, 1997), Αποφάσεις περιβαλλοντικής πολιτικής και Κανονισμούς (Ε.Ε.), θεσμικές Ρυθμίσεις και Προγράμματα Δράσης.

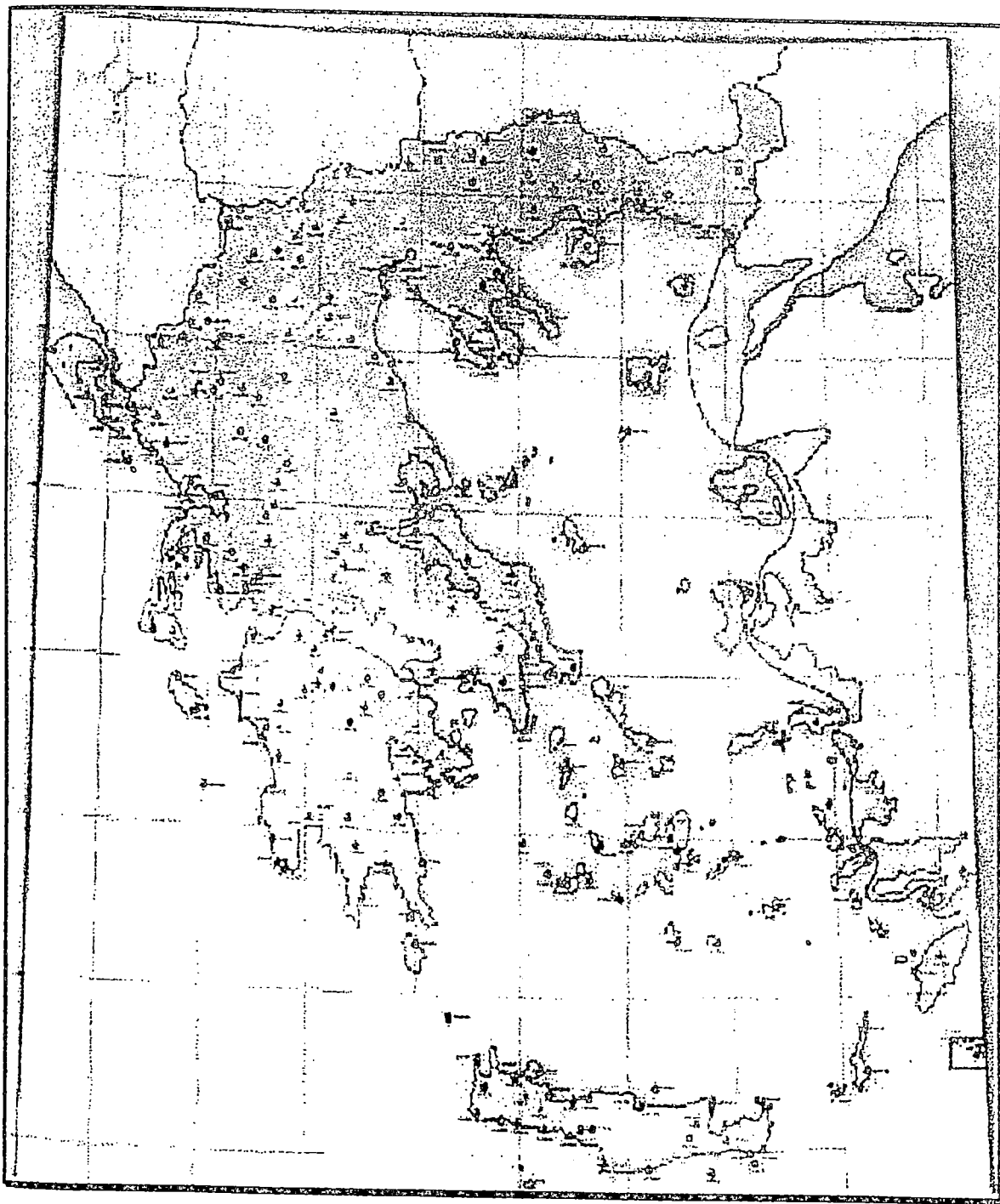
Η αναγκαιότητα του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης που απορρέει από τη Διεθνή Συνάντηση του Ρίο και η πολυπλοκότητα των περιβαλλοντικών ζητημάτων καθιστούν απαραίτητη την ολοκληρωμένη και συντονισμένη διαχείριση των θεμάτων αιχμής, όπως είναι η προστασία των υδατικών πόρων, η διαχείριση των στερεών απορριμμάτων, η ποιότητα της ατμόσφαιρας, η διατήρηση της βιοποικιλότητας και η αστική ανάπτυξη.

Επιπλέον, το Πέμπτο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναδεικνύει την αναγκαιότητα ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής πολιτικής σε όλες τις άλλες πολιτικές, επιδιώκοντας να συνδέσει άρρηκτα την προστασία του περιβάλλοντος με τις αναπτυξιακές πολιτικές κρίσιμων τομέων, όπως είναι η βιομηχανία, οι μεταφορές, η γεωργία, ο τουρισμός και η ενέργεια.

Πρόσφατα, στο Συμβούλιο Κορυφής της Βιέννης (Δεκέμβριος '98), το Συμβούλιο Υπουργών υπέβαλε Έκθεση με αντικείμενο την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στην πολιτική των κρατών-μελών, τις δράσεις προτεραιότητας στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος και τους απαιτούμενους μηχανισμούς εφαρμογής.

Ήδη με τον Κανονισμό 1210/90 του Συμβουλίου έχει ιδρυθεί ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος με στόχο τη δημιουργία ενός μόνιμου συστήματος πληροφοριών και παρατηρήσεων σχετικά με το περιβάλλον και την τεχνική και επιστημονική υποστήριξη των περιβαλλοντικών πολιτικών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΔΙΚΤΥΟΥ NATURA 2000

Πηγή: Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.

4.1.1.1. Το χερσαίο φυσικό περιβάλλον στην Ελλάδα

Το χερσαίο φυσικό περιβάλλον της Ελλάδας χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερη ποικιλότητα, σε είδη χλωρίδας και πανίδας, τύπους οικοτόπων, οικοσυστήματα και τοπία. Η γεωγραφική θέση της χώρας ανάμεσα σε τρεις ηπείρους, η γεωλογική / γεωφυσική / τεκτονική της ιστορία και οι ανθρώπινες δραστηριότητες ανά τους αιώνες, έχουν διαμορφώσει ένα πλούσιο «μωσαϊκό» της φύσης, που έχει ιδιαίτερη σημασία σε Κοινοτικό, Μεσογειακό και Διεθνές επίπεδο.

Ποιοτικές και ποσοτικές εκτιμήσεις δείχνουν ότι η έκταση που καταλαμβάνει το χερσαίο τμήμα των 264 περιοχών, των οποίων αξιολογείται η ένταξη στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Natura 2000 (συμπεριλαμβανομένων και των εσωτερικών υδάτων) αποτελεί το 16,1% της έκτασης της χώρας. Συνυπολογιζομένου του θαλασσιού τμήματος, η έκταση των περιοχών που εντάχθηκαν στον Εθνικό Κατάλογο ξεπερνά το 20%. Οι περιοχές αυτές παρουσιάζονται στον επόμενο χάρτη.

Στις 264 περιοχές του Εθνικού Καταλόγου αναγνωρίστηκαν συνολικά 109 τύποι οικοτόπων, 26 από τους οποίους είναι οικότοποι προτεραιότητας, ενώ συνολικά καταγράφονται 111 προστατευόμενα είδη εκ των οποίων 35 είδη προτεραιότητας.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, αποκτούν ιδιαίτερη σημασία οι δεσμεύσεις και υποχρεώσεις της χώρας για προστασία και ορθολογική διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος και των δασικών οικοσυστημάτων που απορρέουν τόσο από Κοινοτικές Οδηγίες (για τους οικότοπους, την προστασία της άγριας ορνιθοπανίδας και των ειδών) και τις Διεθνείς Συμβάσεις, Συνθήκες, Πρωτόκολλα (Συνθήκη RAMSAR, Συμβάσεις Βέρνης) όσο και από τη Συνταγματική επιταγή για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας και των δασικών οικοσυστημάτων.

4.1.1.2. Υδατικό Περιβάλλον

Οι υδατικοί πόροι εμφανίζουν σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά και στη χώρα μας, σημαντικότερες διαταραχές. Τα προβλήματα οφείλονται κυρίως στη μείωση των υδατικών αποθεμάτων μέσα από την εξάντληση των επιφανειακών και υπόγειων νερών και στην υποβάθμιση της ποιότητας τους λόγω ρύπανσης.

Ως βασικές αιτίες για την υποβάθμιση, εξάντληση και καταστροφή τους θεωρούνται οι ανθρωπογενείς δραστηριότητες και ιδιαίτερα οι βιομηχανικές, αγροτικές και αστικές.

Σχετικά με την προστασία και διαχείριση του υδατικού περιβάλλοντος, υφίστανται μία σειρά από ρητές δεσμεύσεις και υποχρεώσεις της χώρας προς την Ε.Ε. (π.χ. οδηγίες για το πόσιμο νερό, για τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης, για την παρακολούθηση των ακτών κολύμβησης, για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων και την απόρριψη επικίνδυνων ουσιών στους υδάτινους αποδέκτες, υπό έκδοση οδηγία-πλαίσιο για τα νερά), αλλά και άλλες διεθνείς δεσμεύσεις (π.χ. συνθήκη MARPOL για την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος) ή συμφωνίες διακρατικού χαρακτήρα, αφού η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη ποτάμιων συστημάτων τα μεγαλύτερα εκ των οποίων πηγάζουν από γειτονικές χώρες.

4.1.1.3. Ατμοσφαιρική ρύπανση – Θόρυβος και άλλα προβλήματα των αστικών κέντρων

Τα γενικά προβλήματα ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην Ελλάδα μπορούν να διαχωριστούν σε προβλήματα βιομηχανικής ρύπανσης και σε προβλήματα αστικής ρύπανσης. Η βιομηχανική ρύπανση εντοπίζεται σε περιοχές όπου λειτουργούν σταθμοί για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας ή σε περιοχές όπου λειτουργούν βιομηχανικές μονάδες, ενώ η αστική ρύπανση αφορά τις πυκνοκατοικημένες αστικές περιοχές όπου οι

κύριες πηγές ρύπανσης εντοπίζονται στην κυκλοφορία των οχημάτων (πλήθος οχημάτων, κυκλοφοριακές συνθήκες, ανεπάρκεια ή έλλειψη μαζικών μέσων μεταφοράς) και κατά δεύτερο λόγο στη λειτουργία της κεντρικής θέρμανσης.

Τα μεγαλύτερα προβλήματα ατμοσφαιρικής ρύπανσης εντοπίζονται στα μεγάλα αστικά κέντρα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα), καθώς και στις περιοχές παραγωγής ενέργειας από λιγνίτη (περιοχή Κοζάνης, Πτολεμαΐδας, Μεγαλόπολης). Μικρότερης έκτασης προβλήματα ατμοσφαιρικής ρύπανσης εμφανίζονται σε ορισμένες περιοχές βιομηχανικών συγκεντρώσεων (π.χ. Θριάσιο Πεδίο, Καβάλα, Οινόφυτα-Σχηματάρι, Άγ. Θεόδωροι).

Τα θέματα των ακτινοβολιών έλαβαν διαστάσεις κατά την τελευταία δεκαετία σαν αποτέλεσμα κυρίως της αύξησης των πηγών εκπομπής (κινητή τηλεφωνία, κεραιές τηλεόρασης και ραδιοφώνου, radar, γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας) και προκαλούν πολλαπλές αντιδράσεις στην κοινωνία.

Εάν εξαιρέσουμε την επιβάρυνση της ατμόσφαιρας των αστικών κέντρων, που αναφέρθηκε ανωτέρω, τα σημαντικότερα προβλήματα στα αστικά κέντρα και στις ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές εντοπίζονται στο θόρυβο και τις δονήσεις και οφείλονται κατά κύριο λόγο στην κυκλοφορία των οχημάτων. Οι κυκλοφοριακές συνθήκες, η κατάσταση των οχημάτων, η οδική συμπεριφορά, αλλά και οι κλιματολογικές συνθήκες, επιδεινώνουν το πρόβλημα για το δέκτη (άνθρωπο) των μεγαλουπόλεων. Ειδικά το φαινόμενο των δονήσεων απειλεί ιδιαίτερα ευαίσθητους χώρους και χρήσεις, όπως κατοικίες, χώρους κοινωνικής πρόνοιας, αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία κ.τ.λ. Μικρότερης κλίμακας προβλήματα θορύβου προέρχονται από ειδικές δραστηριότητες (π.χ. κέντρα διασκέδασης), αλλά και από μηχανολογικές εγκαταστάσεις (π.χ. βιοτεχνίες, κλιματιστικά μηχανήματα). Σημειώνεται, ότι η περιοχή της

πρωτεύουσας, αλλά και τα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας είναι από τις πλέον θορυβώδεις περιοχές της Ευρώπης.

4.1.1.4. Έδαφος, υπέδαφος, στερεά και επικίνδυνα απόβλητα

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα, είναι η ανεξέλεγκτη διάθεση απορριμμάτων, που έχει ως αποτέλεσμα τη ρύπανση των εδαφών, τη ρύπανση των υπόγειων υδροφορέων, των ρεμάτων, των παρακτίων περιοχών και της θάλασσας καθώς επίσης τη ρύπανση της ατμόσφαιρας λόγω καύσης. Επιπλέον την αισθητική υποβάθμιση του τοπίου, την επικινδυνότητα όσον αφορά την πρόκληση πυρκαγιών, την υποβάθμιση των πολιτιστικών αξιών, των τουριστικών πόρων της χώρας και του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος και τέλος την πρόκληση κινδύνων για τη δημόσια υγεία.

Το πρόβλημα της διαχείρισης των οικιακών απορριμμάτων έχει αποκτήσει διαστάσεις τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, λόγω της ανάπτυξης των μεγάλων αστικών κέντρων και κυρίως της ανόδου του βιοτικού επιπέδου, γεγονός που είχε σαν αποτέλεσμα την αλλαγή των καταναλωτικών συνηθειών. Η συνεχής αύξηση του τουριστικού ρεύματος εντείνει το πρόβλημα αυτό στις κατ' εξοχήν τουριστικές περιοχές της χώρας σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους. Οι όποιες προσπάθειες διευθέτησης του προβλήματος δεν έτυχαν κοινωνικής αποδοχής.

Ως προς τη διαχείριση των οικιακών απορριμμάτων, αλλά και των επικίνδυνων αποβλήτων, υφίστανται ρητές δεσμεύσεις και υποχρεώσεις της χώρας που απορρέουν από Οδηγίες και Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ μια σειρά από Υπουργικές Αποφάσεις καθορίζουν τις αντίστοιχες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις έναντι του Ελληνικού θεσμικού Πλαισίου.

4.1.1.5. Χωροταξία - Πολεοδομία - Αναπλάσεις

Τα χωρικά προβλήματα στην Ελληνική Επικράτεια είναι σημαντικά, πολλές φορές επιδεινούμενα και αφορούν τόσο στον αστικό όσο και στον εξωαστικό χώρο, σε επίπεδο Περιφέρειας, Νομού, πόλεων και οικισμών.

Τα προβλήματα αυτά έχουν ως συνέπεια τη γενικότερη υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων στις πόλεις και τους οικισμούς και την παρεμπόδιση της αποτελεσματικής λειτουργίας των διαφόρων δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται μέσα σ' αυτές. Παράλληλα, και στον εξωαστικό χώρο παρατηρούνται προβλήματα συγκρούσεων χρήσεων γης, κατασπατάλησης πλουτοπαραγωγικών πόρων και έλλειψης αποτελεσματικής προστασίας των ευαίσθητων και αξιόλογων περιβαλλοντικά περιοχών.

Παράδειγμα αποτελούν τα ρέματα στις αστικές περιοχές, που ενώ αποτελούν την εσχατιά της διείσδυσης και παρουσίας του φυσικού περιβάλλοντος μέσα στην πόλη και είναι πολύτιμα στοιχεία για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής σ' αυτήν, έχουν επιχωθεί και οικοδομηθεί ή έχουν μετατραπεί σε κλειστούς αγωγούς ομβρίων και οδικό δίκτυο και πολύ μικρό μέρος από αυτά μπορεί πλέον να εντοπιστεί.

4.1.1.6. Θεσμοί - Μηχανισμοί - Διοίκηση

Κατά την τελευταία εικοσαετία, παρουσιάστηκε εκρηκτική αύξηση των απαιτήσεων αλλά και των υποχρεώσεων της Δημόσιας Διοίκησης ως προς τη διαχείριση θεμάτων που αφορούν στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον. Η εκρηκτική αύξηση των απαιτήσεων δεν συνοδεύτηκε απόλυτα από την αντίστοιχη ενδυνάμωση των θεσμών, των μηχανισμών, της πληροφόρησης, αλλά και των δυνατοτήτων που παρέχει η πληροφορική.

Στο πλαίσιο των νέων απαιτήσεων και προκλήσεων, άρχισε να διαμορφώνεται και στην Ελλάδα ένα νέο διοικητικό, οργανωτικό και κανονιστικό περιβάλλον, κύρια στοιχεία του οποίου είναι:

- α) Το υπό ίδρυση και λειτουργία αυτόνομο (ΝΠΙΔ) Εθνικό Κέντρο Περιβάλλοντος και Βιώσιμης Ανάπτυξης (Ε.Κ.ΠΕ.ΒΑ.) ως μηχανισμός που σε συνεργασία με το ΥΠΕΧΩΔΕ θα παρέχει πληροφόρηση, θα παράγει επεξεργασμένη γνώση και θα προτείνει μεθόδους, μέτρα και μέσα για την υποστήριξη και το συντονισμό των περιβαλλοντικών πολιτικών.
- β) Η επέκταση του Εθνικού Δικτύου Πληροφορικής Περιβάλλοντος (ΕΔΠΠ) ως μηχανισμού συγκέντρωσης, επεξεργασίας και παροχής πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον διασυνδεδεμένου με το αντίστοιχο Ευρωπαϊκό Δίκτυο.
- γ) Η σύσταση (Π.Δ. 221/24.7.98) Ειδικής Υπηρεσίας Περιβάλλοντος (ΕΥΠΕ) στο ΥΠΕΧΩΔΕ με αρμοδιότητα στην εποπτεία περιβαλλοντικών μελετών.
- δ) Η σύσταση (Ν. 2242/94 άρθρο 4) Ειδικού Σώματος Ελεγκτών για την Προστασία του Περιβάλλοντος (ΕΣΕΠΠ).
- ε) Η ενίσχυση και διάδοση του κανονιστικού πλαισίου και των οδηγιών για περιβαλλοντικά θέματα όπως:
  - Σύνταξη προδιαγραφών και απαιτήσεων για την εκπόνηση μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων ανά κατηγορία έργων και δραστηριοτήτων,
  - Προγράμματα διάδοσης και πολιτικής εφαρμογής των Συστημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (EMAS - ISO 14000), οικολογικού σήματος (ECO-LABEL), και ανάλυσης Κύκλου Ζωής.
  - Προώθηση της εφαρμογής της οδηγίας για τον ολοκληρωμένο περιβαλλοντικό έλεγχο (IPPC).

- Ενθάρρυνση της εισαγωγής των Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνολογιών (Best Available Technologies – BATs).
- στ) Η υιοθέτηση και εφαρμογή προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης. Σημαντικό βήμα αποτελεί η μερική υλοποίηση του Κτηματολογίου μέσω του ΕΠΠΕΡ του 2^{ου} Κ.Π.Σ.

4.1.2. Αναπτυξιακό δυναμικό και προοπτικές

4.1.2.1 Φυσικό περιβάλλον-Δασικά οικοσυστήματα

Η δυναμικότητα του τομέα βασίζεται αφενός στον πλούτο του φυσικού περιβάλλοντος και στο σημαντικό, επί του συνόλου της χώρας ποσοστό έκτασης επί του οποίου αναλογούν δράσεις προστασίας, και αφετέρου στο γεγονός ότι οι περιοχές αυτές έχουν ήδη, ή είναι δυνατόν με κατάλληλη διαχείριση να έχουν, σημαντική συνεισφορά στην ανάπτυξη ήπιου και οικολογικού τουρισμού και την υποστήριξη του πρωτογενούς τομέα.

Η ανάδειξη της φυσικής αξίας των περιοχών αυτών σε συνδυασμό με την ιστορική και πολιτιστική τους αξία, καθώς και η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου απαιτούν τη δημιουργία και λειτουργία υποδομών, καθώς και την οργάνωση των παρεχόμενων, υπηρεσιών, της διοίκησης και διαχείρισης κάθε περιοχής.

Μια ιδιαίτερη πρόκληση αποτελεί επίσης η συμμετοχή σε τοπικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων στον τομέα του περιβάλλοντος, με στόχο την εξασφάλιση της κοινωνικής αποδοχής των περιβαλλοντικών δράσεων και τη συναίνεση των τοπικών αρχών και φορέων.

4.1.2.2. Υδατικό περιβάλλον

Αναγνωρίζεται ήδη η περιβαλλοντική διάσταση στη διαχείριση των υδατικών πόρων, ενώ δρομολογείται η βιώσιμη διαχείριση τους. Η διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας συνδέεται άμεσα με την αποτροπή της ρύπανσης ή την απορρύπανση όπου η ρύπανση ήδη έχει σημειωθεί.

Γενικά, η βιώσιμη διαχείριση του νερού αποτελεί παγκόσμια πρόκληση. Στόχος για τις πολιτικές, τα διαχειριστικά σχέδια και προγράμματα, τις σχετικές πρακτικές είναι πλέον η αειφορία, στρατηγική που θα είναι βασισμένη στις αρχές της επικουρικότητας και της οικονομικής επιβάρυνσης του ρυπαίνοντα, και ειδικότερα:

- Στην υιοθέτηση μιας ολοκληρωμένης διαδικασίας για τον έλεγχο της ρύπανσης των υδάτων, μέσα από κατάλληλα σχέδια και φορείς διαχείρισης.
- Στο συντονισμό της εθνικής, αλλά και παγκόσμιας πολιτικής στη διαχείριση των νερών, μέσα από μια συνδυασμένη προσέγγιση ελέγχου της ρύπανσης και καθορισμού της περιβαλλοντικής ποιότητας.
- Στην αναδιοργάνωση των στόχων παραγωγής μέσα από το πρίσμα της αειφορίας και στην εισαγωγή οικονομικών εργαλείων και μηχανισμών παρακολούθησης των αειφόρων πολιτικών.

4.1.2.3. Ατμοσφαιρική ρύπανση - θόρυβος και άλλα προβλήματα των αστικών κέντρων

Παρά τη διαρκή βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας, στα αστικά και βιομηχανικά κέντρα, η σημερινή κατάσταση θα θεωρείται στο άμεσο μέλλον μη αποδεκτή. Ήδη σε Κοινοτικό επίπεδο προωθείται νέα νομοθεσία που προβλέπει πολύ αυστηρότερα όρια ποιότητας

ατμόσφαιρας, τα οποία θα ισχύσουν σταδιακά από το 2000 μέχρι το 2005, ενώ προβλέπονται και όρια για ρύπους για τους οποίους η μέτρηση μέχρι σήμερα δε θα ήταν υποχρεωτική (π.χ. βενζόλιο, βαρέα μέταλλα):

Ο περιορισμός του θορύβου μπορεί να επιτευχθεί με παρεμβάσεις κατασκευαστικές (π.χ. ηχοπετάσματα), χωροταξικές (π.χ. κυκλοφοριακές ρυθμίσεις), νομοθετικές (π.χ. επιβολή ορίων), δημοσιονομικές (π.χ. κίνητρα για την ανανέωση του στόλου των οχημάτων) κ.α.

4.1.2.4 Έδαφος, υπέδαφος: στερεά και επικίνδυνα απόβλητα

Ο στόχος της βιώσιμης ανάπτυξης και της αειφορίας επιβάλλει τη διαρκή αναβάθμιση του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, σημαντική παράμετρος του οποίου αποτελεί και η διαχείριση των οικιακών, βιομηχανικών και επικίνδυνων αποβλήτων (με έμφαση στην ανακύκλωση που για να επιτύχει απαιτείται σημαντική προσπάθεια κοινωνικής ευαισθητοποίησης). Είναι προφανής η ιδιαίτερη δυναμική αυτού του τομέα.

4.1.2.5. Χωροταξία - Πολεοδομία - Αναπλάσεις

Σημαντικό ρόλο, ως θεσμικό πλαίσιο, ελεγκτικός μηχανισμός και εργαλείο εφαρμογής καλείται να παίξει η χωροταξία. Τα νέα θεσμικά πλαίσια στο πεδίο του χωρικού σχεδιασμού, που θεσμοθετήθηκαν πρόσφατα ή αναμένεται η θεσμοθέτηση τους, αλλάζουν το τοπίο.

Είναι πλέον αναγκαία, σε εθνική κλίμακα, η αντιμετώπιση των προβλημάτων υποβάθμισης των ακτών και παράκτιων ζωνών της χώρας που, εκτός από τη μεγάλη οικολογική και αισθητική τους αξία, αποτελούν τον κύριο τουριστικό της πόρο, η διασφάλιση της φυσικότητας των ρεμάτων ή της λειτουργικής και αισθητικής ένταξης αυτών στον αστικό χώρο και η αντιμετώπιση της αυξανόμενης αισθητικής ρύπανσης στον αστικό όσο και στον περιαστικό και ευρύτερο

εξωαστικό χώρο και κυρίως στις περιοχές που εμφανίζουν υψηλή τουριστική κίνηση, στις εισόδους των πόλεων και στους βασικούς άξονες κυκλοφορίας.

Μια ειδικότερη παράμετρος που συνδέεται με το ευρύτερο αυτό ζήτημα, είναι η ανάληψη της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων, το έτος 2004 από την Αθήνα, κάτι που αποτελεί πηγή αναγκών αλλά και εξαιρετικών ευκαιριών, όχι μόνο για την Αττική, αλλά μέσω των δυνητικών πολλαπλασιαστικών επιπτώσεων και για τον υπόλοιπο ελληνικό χώρο.

4.1.2.6 Θεσμοί- Μηχανισμοί- Διοίκηση

Με τη ψήφιση από τη Βουλή του νομοσχεδίου «Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη», του νομοσχεδίου για την ίδρυση και λειτουργία του Εθνικού Κέντρου Περιβάλλοντος και Βιώσιμης Ανάπτυξης (Ε.Κ.ΠΕ.Β.Α.) και τη σύσταση Σώματος Επιθεωρητών Περιβάλλοντος (INSPECTORATE A.E.) για τον έλεγχο της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων σε δημόσια και ιδιωτικά έργα και δραστηριότητες, δημιουργείται ένα σύγχρονο νομοθετικό πλαίσιο για την επεξεργασία και την εφαρμογή της πολιτικής περιβάλλοντος.

Η εγκατάσταση και λειτουργία συστήματος πληροφορικής Εθνικού Κτηματολογίου, πλήρους, ασφαλούς, νομικά έγκυρου, διαρθρωμένου σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, προσαρμοσμένου και ανοικτού σε νέες απαιτήσεις-υψηλής διαθεσιμότητας, υψηλών αποδόσεων, χωρητικότητας και κλιμακωτής δομής, αποτελεί την αναγκαία προϋπόθεση για την αποτελεσματική λειτουργία του Εθνικού Κτηματολογίου. Παράλληλα, οι πρόσθετες απαιτήσεις, όπως η δυνατότητα πρόσβασης από οποιοδήποτε τόπο και σε οποιονδήποτε χρόνο, η εξασφάλιση της ασφάλειας των λειτουργιών του σε όλες τις συναλλαγές, η υποστήριξη όλων των διεθνών αναγνωρισμένων

προτύπων ανταλλαγής ψηφιακών δεδομένων και η λειτουργία του με εξοπλισμό και λογισμικά προγράμματα, αναδεικνύουν το σύστημα πληροφορικής ως εθνική πρόκληση.

4.2. Αποτελέσματα 2^ο Κ.Π.Σ.

4.2.1. Διατιθέμενοι Πόροι

Στην προγραμματική περίοδο 1994-1999 υλοποιήθηκαν μεγάλα περιβαλλοντικά προγράμματα. Το μεγαλύτερο σε προϋπολογισμό είναι το πρόγραμμα έργων του Ταμείου Συνοχής για το περιβάλλον ύψους 1.408 εκ. ευρώ περίπου. Πρόκειται για ένα σύνολο μεγάλων κυρίως «σημειακών έργων» στους τομείς των υποδομών υδρεύσεων, αποχετεύσεων, εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων και μερικών έργων διαχείρισης απορριμμάτων, διαχείρισης υδατικών πόρων, αναπλάσεων και του έργου «Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας και Εκπαίδευσης, ΓΑΙΑ».

Δεύτερο σε προϋπολογισμό είναι το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον (ΕΠΠΕΡ) 1994-1999 ύψους 440 εκ. ευρώ. Το ΕΠΠΕΡ συνιστά ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα παρέμβασης για την προστασία, αναβάθμιση, ανάδειξη και διαχείριση του φυσικού ανθρωπογενούς περιβάλλοντος της χώρας, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών δράσεων από τα επιχειρησιακά προγράμματα άλλων τομέων.

Τέλος, οι περιβαλλοντικές δράσεις που περιλαμβάνονται στα ΠΕΠ έχουν ένα συνολικό προϋπολογισμό πάνω από 300 εκ. ευρώ.

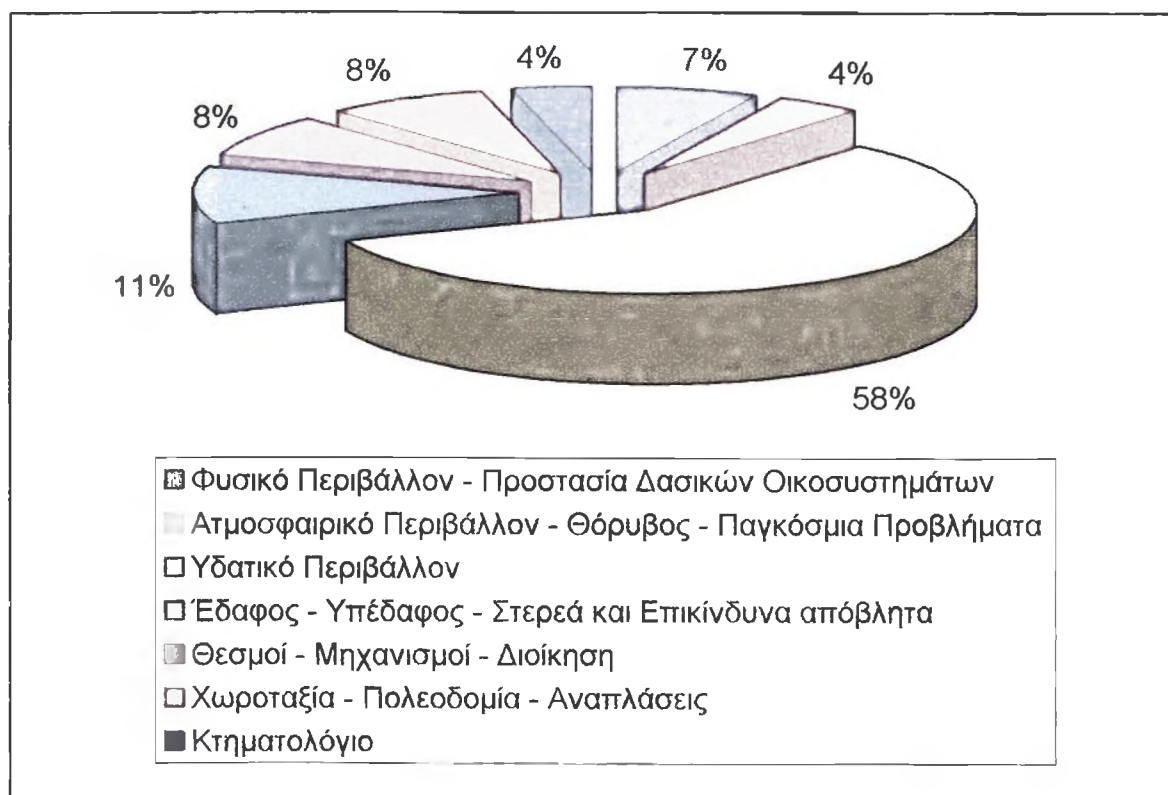
Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι τελικές εκτιμήσεις των συνολικών συγχρηματοδοτήσεων, έργων και παρεμβάσεων που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του Β' Κ.Π.Σ. και άλλων προγραμμάτων για το σύνολο των περιβαλλοντικών μέσων και παραμέτρων.

*Υποδομές περιβάλλοντος που υλοποιούνται με το Β' ΚΠΣ
και άλλα προγράμματα*

Α/Α	Περιβαλλοντικό Μέσο	Κόστος Υποδομών (ευρώ 1999)		
		ΥΠΕΧΩΔΕ (ΕΠΠΕΡ & ΕΤΕΡΗΣ)	Άλλοι Φορείς	ΣΥΝΟΛΟ
1.	Φυσικό Περιβάλλον – Δασικά Οικοσυστήματα	80	110	190
2.	Υδατικό Περιβάλλον	85	1030	1710
3.	Ατμοσφαιρικό Περιβάλλον – Θόρυβος – Παγκόσμια Προβλήματα	18	93	112
4.	Έδαφος, Υπέδαφος, Στερεά & Επικίνδυνα απόβλητα	73	253	326
5.	Χωροταξία – Πολεοδομία – Αναπλάσεις	134	112	246
6.	Θεσμοί – Μηχανισμοί – Διοίκηση	24	203	227
7.	Κτηματολόγιο	268	-	151
	ΣΥΝΟΛΟ	571	2408	2980

ΠΗΓΗ: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Έργα που Υλοποιούνται με το Β' ΚΠΣ & άλλα προγράμματα

- Φυσικό Περιβάλλον - Προστασία Δασικών Οικοσυστημάτων
- Ατμοσφαιρικό Περιβάλλον - Θόρυβος - Παγκόσμια Προβλήματα
- Υδατικό Περιβάλλον
- Έδαφος - Υπέδαφος - Στερεά και Επικίνδυνα απόβλητα
- Θεσμοί - Μηχανισμοί - Διοίκηση
- Χωροταξία - Πολεοδομία - Αναπλάσεις
- Κτηματολόγιο

4.2.2 Διάρθρωση Προγραμμάτων και Πορεία Υλοποίησης

4.2.2.1 Φυσικό περιβάλλον - Δασικά οικοσυστήματα

Οι παρεμβάσεις που υλοποιούνται κατά τη διάρκεια του Β' Κ.Π.Σ. περιλαμβάνουν κυρίως:

- Την εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών σε 20 οικότοπους και σε 13 βιότοπους και κατασκευή έργων υποδομής σε 15 βιότοπους και 20 οικότοπους (κέντρα πληροφόρησης, αγορές εξοπλισμού, αποκαταστάσεις, παρατηρητήρια, διαδρομές ερμηνείας περιβάλλοντος κ.τ.λ.).
- Την ολοκλήρωση 5 εθνικών σχεδίων δράσης για απειλούμενα-προστατευόμενα είδη.
- Την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης με προγράμματα ενημέρωσης και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, καθώς και με τα έργα υποδομών προσέλευσης και πληροφόρησης επισκεπτών.
- Τη συνεργασία των κεντρικών υπηρεσιών με τους ΟΤΑ και των περιβαλλοντικών οργανώσεων με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τις επιχειρήσεις της.

Στον τομέα των δασών, οι δράσεις για την προστασία τους περιλαμβάνουν τις αναδασώσεις και δενδροστοιχίες, την προστασία από τις πυρκαγιές, τον καθαρισμό καμένων δασών και τη βελτίωση υποβαθμισμένων δασών. Στα πλαίσια του Β' Κ.Π.Σ. υλοποιούνται αγορές εξοπλισμού (ελικόπτερα, ειδικά οχήματα, υδροφόρα, συσκευές, εργαλεία κ.τ.λ.) από την Πυροσβεστική Υπηρεσία για την προστασία από

4.2.2.2 Υδατικό Περιβάλλον

Κατά τη διάρκεια του Β' Κ.Π.Σ. έγιναν αρκετά έργα που υλοποιούνται κυρίως από τα προγράμματα του Ταμείου Συνοχής, του

ΕΠΠΕΡ και των ΠΕΠ ως και του ΠΔΕ με εθνική χρηματοδότηση. Τα έργα αυτά χωρίζονται σε εκείνα που αφορούν τη διαχείριση και προστασία των νερών από τη ρύπανση και σε εκείνα που αφορούν τη διαχείριση των υγρών αποβλήτων.

Περιλαμβάνονται:

- Η εκπόνηση σχεδίων διαχείρισης των υδατικών πόρων σε εθνικό επίπεδο και διαχείριση σχεδίων των 14 υδρολογικών λεκανών,
- Η δημιουργία Εθνικού Δικτύου παρακολούθησης των επιφανειακών και υπόγειων νερών, των τοξικών ουσιών στα επιφανειακά νερά, των νερών κολύμβησης, του θαλάσσιου περιβάλλοντος, της ποιότητας των διασυνοριακών ποταμών,
- Η δημιουργία εργαστηρίου διαβαθμονόμησης.

Γενικά,, για την παρακολούθηση των νερών παρατηρείται ότι προχώρησαν τα προγράμματα για αναλύσεις και δειγματοληψίες των νερών για τον εντοπισμό της ρύπανσης (έχουν εντοπιστεί περιοχές ρύπανσης από τα αστικά απόβλητα και περιοχές νιτρορρύπανσης από τη γεωργία).

Επιπλέον, υλοποιούνται έργα διαχείρισης και προστασίας της ποιότητας των νερών που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Συνοχής, το ΕΠΠΕΡ και τα ΠΕΠ και αφορούν νέες εγκαταστάσεις, δίκτυα, φράγματα και βελτιώσεις υδρεύσεων που θα καλύψουν το μεγαλύτερο μέρος του αστικού πληθυσμού.

Στο Β' Κ.Π.Σ. και το Ταμείο Συνοχής προβλέπονται επίσης βελτιώσεις και νέες εγκαταστάσεις - δίκτυα αποχετεύσεων, έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, βιολογικών καθαρισμών και επεξεργασίας λυμάτων (ΕΕΛ). Με την ολοκλήρωση των έργων αποχέτευσης και βιολογικών καθαρισμών, θα καλυφθεί το 75% του αστικού πληθυσμού της χώρας.

4.2.2.3 Ατμοσφαιρική ρύπανση – θόρυβος και άλλα προβλήματα των αστικών κέντρων

Οι παρεμβάσεις που υλοποιούνται κατά τη διάρκεια του Β' Κ.Π.Σ. περιλαμβάνουν κυρίως:

- Τη δημιουργία Επιχειρησιακού Κέντρου παρακολούθησης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην περιοχή των Αθηνών,
- Την ανάπτυξη Εθνικού Δικτύου παρακολούθησης και μέτρησης των ατμοσφαιρικών ρύπων, απογραφή των βιομηχανικών εκπομπών, εκπομπών από την κεντρική θέρμανση και από τα μεταφορικά μέσα.
- Την εφαρμογή του προγράμματος ΑΤΤΙΚΗ SOS, με στόχους μείωση της συμβολής των καυσίμων στην ατμοσφαιρική ρύπανση, παρεμβάσεις σε ρυπογόνες δραστηριότητες, αναπλάσεις περιοχών με σημαντική ατμοσφαιρική ρύπανση, παρεμβάσεις στην κυκλοφορία και στα μέσα μαζικών μεταφορών κ.α.

Επιπλέον, έχουν γίνει έργα βάσης (όπως μελέτες, αγορές εξοπλισμού, εγκατάσταση ραντάρ) και τα έργα μεταφέρονται στο Γ' Κ.Π.Σ. για συνέχιση και υλοποίηση / λειτουργία του κυρίως έργου.

Όσον αφορά την καταπολέμηση του θορύβου, το πρόβλημα εντοπίζεται στα μεγάλα αστικά κέντρα και στις τουριστικές περιοχές λόγω της μεγάλης κυκλοφοριακής κίνησης. Στο Β' Κ. Π. Σ. έχουν υλοποιηθεί έργα:

- Χαρτογραφήσεων κυκλοφοριακού θορύβου και στις 23 αστικές περιοχές,
- Κατασκευής ηχοπετασμάτων σε 6 από τους 10 Δήμους που προγραμματίστηκαν και
- Αγοράς και εγκατάστασης εξοπλισμού 8 σταθμών μέτρησης θορύβου.

Τα έργα της καταπολέμησης του θορύβου σε τουριστικές περιοχές και η αντιμετώπιση θορύβου από τη βιομηχανία θα συνεχιστούν στο Γ΄ Κ.Π.Σ.

4.2.2.4 Έδαφος, υπέδαφος, στερεά και επικίνδυνα απόβλητα

Στη διάρκεια του Β' Κ.Π.Σ. εκτελούνται έργα που έχουν ως αντικείμενο:

- Την κατασκευή χώρων υγειονομικής ταφής των απορριμμάτων (ΧΥΤΑ) με την κατασκευή των οποίων θα καλυφθεί το 45% των συνολικώς παραγόμενων απορριμμάτων σε όλη τη χώρα.
- Την ανακύκλωση οικιακών απορριμμάτων με αποτέλεσμα την ανακύκλωση περίπου του 9% των σκουπιδιών.
- Η εφαρμογή προγραμμάτων διαλογής υλικών στην πηγή (που βρίσκονται στο τελικό στάδιο της υλοποίησης) θα καλύψουν το 10% του πληθυσμού της χώρας.

Οι σταθμοί μεταφόρτωσης που διευκολύνουν τη συλλογή των απορριμμάτων καλύπτουν το 23,4% του συνολικού όγκου των απορριμμάτων.

Όσον αφορά το θέμα των τοξικών αποβλήτων σήμερα στην Ελλάδα, παράγονται 450.000 τόνοι αποβλήτων που χρήζουν ειδικής διαχείρισης. Στο Β' Κ.Π.Σ. προβλέπεται η δημιουργία 2 κέντρων θερμικής επεξεργασίας νοσοκομειακών αποβλήτων (Αττική και Θεσσαλονίκη) που ακόμα βρίσκονται σε αρχικό στάδιο υλοποίησης και θα μεταφερθούν στο Γ΄ Κ.Π.Σ.

Επίσης, από το ΕΠΠΕΡ προβλέπεται και η αναβάθμιση τουριστικών ακτών. Τα προγραμματιζόμενα έργα των ακτών (τα περισσότερα έχουν ολοκληρωθεί) θα καλύψουν μήκος ακτών 436 χιλιομέτρων επί συνόλου αναγκών 1.200 χιλιομέτρων, δηλαδή το 36,3%

των αναγκών. Μέχρι τέλους του 1998 ολοκληρώθηκαν έργα που αντιστοιχούν στην κάλυψη του 30,5% των αναγκών.

4.2.2.5 Χωροταξία - Πολεοδομία - Αναπλάσεις

Στον τομέα της χωροταξίας έχουν ολοκληρωθεί 24 χωροταξικές μελέτες και έρευνες (π.χ. 13 μελέτες χωρικών επιπτώσεων Κοινοτικών Προγραμμάτων, η χωροταξική μελέτη οικιστικού δικτύου, της παραθεριστικής κατοικίας, η Εθνική Οδηγία παράκτιου χώρου, της εξέλιξης και των προοπτικών του αγροτικού χώρου, του παρατηρητήριου χωροταξίας, της πολιτικής γης για τον ελληνικό χώρο).

Στον τομέα της πολεοδομίας μέχρι τέλους 1998 είχαν ολοκληρωθεί 7 από τις 100 πολεοδομικές μελέτες για την ένταξη στο σχέδιο πόλης περιοχών α' και β' κατοικίας.

Τέλος, στον τομέα των αναπλάσεων, μέχρι τέλους του 1998 είχαν ολοκληρωθεί 38 έργα αναπλάσεων επί συνόλου 82 έργων, ενώ έχουν επίσης ολοκληρωθεί ή βρίσκονται πού κοντά στην ολοκλήρωση και τα 8 έργα αναπλάσεων ή ενοποίησης αρχαιολογικών χώρων. Τα έργα αναπλάσεων γίνονται από τους ΟΤΑ μέσω εθνικής χρηματοδότησης.

4.2.2.6 Θεσμοί- Μηχανισμοί – Διοίκηση

Οι δράσεις για τη θεσμοθέτηση μηχανισμών διοίκησης, διαχείρισης και πληροφόρησης επί θεμάτων περιβάλλοντος στο πλαίσιο του Β' Κ.Π.Σ. περιλαμβάνουν:

- Τη δημιουργία του αυτόνομου Εθνικού Κέντρου Περιβάλλοντος και Βιώσιμης Ανάπτυξης (Ε.Κ.ΠΕ.Β.Α.).
- Τη δημιουργία Εθνικού Δικτύου Πληροφορικής Περιβάλλοντος (Ε.Δ.Π.Π.) που θα συνδέσει 8 νομούς σε δίκτυο με τον κεντρικό σταθμό του ΥΠΕΧΩΔΕ.

- Τη δημιουργία υποδομής ελέγχου τήρησης περιβαλλοντικών όρων σε έργα και δραστηριότητες. Ολοκληρώθηκε η μελέτη του έργου αυτού.
- Τη σύνταξη ειδικών προδιαγραφών για τις Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων των έργων και δραστηριοτήτων.
- Την ενίσχυση προγραμμάτων οικολογικής πιστοποίησης διαδικασιών (κανονισμός ΕΜΑ8, Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης).
- Την εκπόνηση προδιαγραφών για εφαρμογή της Οδηγίας για ολοκληρωμένο περιβαλλοντικό έλεγχο (IPPC).
- Την εκπόνηση Σχεδίων Αντιμετώπισης Τεχνολογικών Ατυχημάτων Μεγάλης Έκτασης σε Θριάσιο Πεδίο, Πειραιά και Θεσσαλονίκη και δημιουργία επιχειρησιακού κέντρου στην Αττική. Ήδη έχει ολοκληρωθεί η προμήθεια μηχανολογικού εξοπλισμού για την αντιμετώπιση μεγάλων τεχνολογικών και βιομηχανικών ατυχημάτων, καθώς και διαρροών από τοξικές ουσίες.

Η δημόσια δαπάνη στο Β' Κ.Π.Σ. για το Κτηματολόγιο με συγχρηματοδότηση της Κοινότητας ανέρχεται σε 128 εκατ. EURO. Έχουν ήδη πραγματοποιηθεί οι πρώτες βασικές και δυσκολότερες ενέργειες που αφορούν τις θεσμικές και οργανωτικές ρυθμίσεις για την υλοποίηση του έργου. Ο στόχος για την περίοδο 1994-1999 ήταν η κτηματογραφική αποτύπωση 35.000 τ.χ. σε 700 ΟΤΑ επί συνόλου αναγκών 132.000 τ.χ. Μέχρι τέλους 1998 είχαν υλοποιηθεί τα 11.000 τ.χ. σε 447 ΟΤΑ και η κτηματογράφιση συνεχίζεται. Το έργο που δεν θα πραγματοποιηθεί μέχρι τέλους 1999, θα μεταφερθεί στο Γ' Κ.Π.Σ. με την εγκατάσταση συστήματος πληροφορικής Εθνικού Κτηματολογίου.

4.2.3 Αποτελέσματα

Με την υλοποίηση του Τομεακού Προγράμματος Περιβάλλοντος του Β' Κ.Π.Σ. έγινε ένα σημαντικό βήμα προς την αναδιάταξη, εκσυγχρονισμό και επαναπροσδιορισμό των αρχών σχεδιασμού έργων ή δραστηριοτήτων των φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, ώστε τελικά αυτές να είναι φιλικότερες προς το περιβάλλον και ενταγμένες στην προοπτική της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης.

Σημειώνεται ότι στόχος του ΕΠΠΕΡ στο Β' Κ.Π.Σ. δεν ήταν να επιλύσει το σύνολο των περιβαλλοντικών προβλημάτων της χώρας, αλλά να δράσει σαν καταλύτης και να επιδείξει αρχές:

- Ολοκληρωμένη παρακολούθηση, καταγραφής και επεξεργασίας των περιβαλλοντικών παραμέτρων και δεδομένων.
- Ορθολογικής διαχείρισης και προστασίας των περιβαλλοντικών μέσων.
- Ορθολογικής χρήσης της γης με κύριο εργαλείο την κατάρτιση του Εθνικού Κτηματολογίου.
- Ορθολογικού και ολοκληρωμένου σχεδιασμού του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος.

Σχετικά με το χερσαίο περιβάλλον, προωθήθηκε αρκετά κατά τη διάρκεια του Β' Κ.Π.Σ. η επιστημονική γνώση και η ορθή πρακτική που εξυπηρετούν την εφαρμογή προγραμμάτων διαχείρισης, όπως εθνικά σχέδια δράσης, σύνταξη των καταλόγων του Δικτύου NATURA 2000, χαρτογράφηση των οικοτόπων κ.τ.λ. Σημαντικά βήματα έγιναν και στην κατεύθυνση της δραστηριοποίησης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των μη κυβερνητικών οργανώσεων, στη βάση της συνεργασίας και όχι της αντιπαράθεσης.

Όσον αφορά το υδατικό περιβάλλον, και παρά τις σοβαρές προσπάθειες που κατεβλήθησαν με το Β' Κ.Π.Σ. και τις δράσεις που

υλοποιήθηκαν στα πλαίσια του προγράμματος αυτού, η χώρα εξακολουθεί να παρουσιάζει έλλειμμα υποδομών ως προς την παρακολούθηση και τη διαχείριση των υδατικών πόρων, αλλά και στην παρακολούθηση της ποιότητας των επιφανειακών και υπόγειων νερών, συμπεριλαμβανομένου και του πόσιμου νερού. Σοβαρό όμως έλλειμμα υποδομών παρουσιάζει η χώρα στη διαχείριση των υδατικών πόρων τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο υδρολογικών λεκανών ή υδατικών διαμερισμάτων, γεγονός που έχει επιπτώσεις, αφενός μεν στο υδατικό περιβάλλον και αφετέρου στους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας (γεωργία, βιομηχανία, ενέργεια).

Κατά τη διάρκεια του Β' Κ.Π.Σ. ενισχύθηκε το εθνικό δίκτυο παρακολούθησης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, το οποίο εκτός των κλασικών ρύπων θα έχει τη δυνατότητα μέτρησης και νέων, με βάση τη νέα κοινοτική νομοθεσία (βενζόλιο, βαρέα μέταλλα) και λειτουργεί το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης της κυκλοφορίας με περιβαλλοντικά κριτήρια για την ευρύτερη περιοχή της Αθήνας (Α' φάση).

Ως προς το θόρυβο και τη διαχείριση των παραγόμενων από τις διάφορες ανθρωπογενείς δραστηριότητες αποβλήτων (βιομηχανικά απόβλητα, αστικά λύματα, απορρίμματα κ.τ.λ.), παρουσιάζεται μετά την υλοποίηση του Β' Κ.Π.Σ. σημαντική βελτίωση της συνολικής εικόνας. Παρουσιάζονται όμως ακόμη ελλείψεις στις υποδομές επεξεργασίας και διάθεσης των αστικών λυμάτων (δίκτυα αποχέτευσης, εγκαταστάσεις επεξεργασίας) και τοξικών και επικίνδυνων βιομηχανικών αποβλήτων, ακόμα και μετά την υλοποίηση, στα πλαίσια του Β' Κ.Π.Σ., πλήθους ολοκληρωμένων μονάδων επεξεργασίας, διαχείρισης και διάθεσης. Ο στόχος που είχε τεθεί για την οριστική επίλυση του προβλήματος διάθεσης και διαχείρισης των αστικών στερεών αποβλήτων δεν έχει επιτευχθεί.

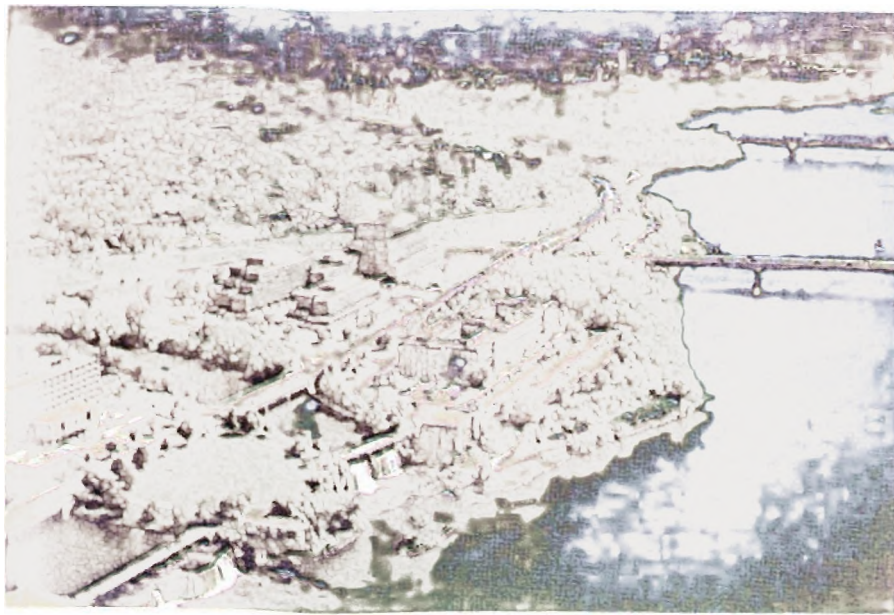
Όσον αφορά τη χωροταξία, και με την ολοκλήρωση των μελετών χωρικών επιπτώσεων, αλλά και των χωροταξικών σχεδίων για τις ελληνικές περιφέρειες, καλύπτεται ένα μεγάλο κενό που υπήρχε στο χωροταξικό σχεδιασμό της χώρας. Το σχετικό υλικό ήδη χρησιμοποιείται από το ΥΠΕΧΩΔΕ ως συμβουλευτικό εργαλείο για διάφορες παρεμβάσεις χωροθέτησης.

Παράλληλα, τα έργα των αναπλάσεων αναμένεται να υπερκαλύψουν το στόχο του αρχικού σχεδιασμού εφόσον έχουν ενταχθεί πολλά έργα εκτός αρχικού προγραμματισμού.

Στα πλαίσια του Β' Κ.Π.Σ. κατεβλήθησαν ιδιαίτερες και σημαντικές προσπάθειες προς την κατεύθυνση της ενδυνάμωσης υφισταμένων και της δημιουργίας νέων θεσμών, ειδικότερα όσον αφορά τις προκαταρκτικές εργασίες και τις μελέτες βάσης. Όμως, οι απαιτήσεις για ενίσχυση και ενδυνάμωση του τομέα παραμένουν μεγάλες, ενώ ταυτόχρονα οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις της χώρας βαίνουν συνεχώς αυξανόμενες, στο βαθμό μάλιστα που αυτή πρέπει να ανταποκριθεί με επάρκεια στις διαγραφόμενες προκλήσεις του τομέα, καθώς και στις υποχρεώσεις και δεσμεύσεις που απορρέουν από ένα σημαντικό πλήθος κανονιστικών διατάξεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη μορφή Οδηγιών, Κανονισμών ή και κατευθυντήριων συστάσεων, καθώς και από ένα σημαντικό πλήθος Διεθνών Συμβάσεων, Συνθηκών ή Πρωτοκόλλων. Αξίζει να αναφερθεί ότι το πλήθος των οδηγιών για το περιβάλλον (φυσικό και ανθρωπογενές) της Ε.Ε. είναι μεγαλύτερο από οποιονδήποτε άλλον τομέα.

Η λειτουργία του Εθνικού Κτηματολογίου είχε ως άμεσο αποτέλεσμα τη δημιουργία 10.000 νέων θέσεων εργασίας με χρονικό ορίζοντα 3 ετών, 2500 νέων θέσεων εργασίας ανά έτος, την εξασφάλιση συμμετοχής στην εκπόνηση του Εθνικού Κτηματολογίου 800 μικρών, μεσαίων και μεγάλων μελετητικών γραφείων και εταιρειών, τη

λειτουργία 447 γραφείων κτηματογράφησης στους υπό κτηματογράφηση ΟΤΑ, για την άμεση και χωρίς προβλήματα εξυπηρέτηση 1.500.000 πολιτών, οι οποίοι μέχρι σήμερα συμμετέχουν στη σύσταση του Εθνικού Κτηματολογίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

Γ' Κ.Π.Σ. ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Στόχοι και Στρατηγική για την περίοδο 2000-2006

5.1 Γενικοί Στρατηγικοί Στόχοι

Οι βασικοί στρατηγικοί στόχοι στον τομέα του περιβάλλοντος είναι:

- Αφενός η ανάληψη όλων των απαραίτητων πρωτοβουλιών και δράσεων για την προστασία, διαχείριση, αναβάθμιση και ανάδειξη του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, συμβαδίζοντας με την ευρωπαϊκή και διεθνή περιβαλλοντική πολιτική και
- Αφετέρου η εναρμόνιση με τις απαιτήσεις και υποχρεώσεις που απορρέουν από τα προαναφερθέντα, προσβλέποντας στην βελτίωση της ποιότητας της ζωής των πολιτών, με την ταυτόχρονη ολοκλήρωση των απαραίτητων υποδομών ελέγχου και άσκησης περιβαλλοντικής πολιτικής.

Πρέπει να σημειωθεί ότι το περιβάλλον, ως σημαντική προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελλάδας, αποτελεί βασική προγραμματική συνιστώσα του συνόλου των τομεακών και περιφερειακών προγραμμάτων του ΣΑ 2000-2006. Ειδικότερα το Τομεακό Πρόγραμμα Περιβάλλοντος, στο πλαίσιο της αυτοτελούς και ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής πολιτικής, καλείται να σχεδιάσει, να δημιουργήσει και να ολοκληρώσει όλες εκείνες τις υποδομές, τις παρεμβάσεις και τις προϋποθέσεις, ώστε σταδιακά να γίνεται όλο και περισσότερο εφικτή η ουσιαστική ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής

συνιστώσας στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των υπόλοιπων προγραμμάτων και πολιτικών.

Ο σεβασμός των αρχών και των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης επιβάλλει:

- Ουσιαστικές αλλαγές στη φιλοσοφία και τις διαδικασίες του αναπτυξιακού σχεδιασμού, προϋποθέτοντας νέες μορφές συλλογικής συνεργασίας και σταδιακής παραγωγής κοινά αποδεκτών συνεκτικών απόψεων, με την υπέρβαση των παραδοσιακά διαμορφωμένων αντιθέσεων, που προκύπτουν από την στενή τομεακή προσέγγιση της ανάπτυξης.
- Ευρύτατο πλέγμα νέων θεσμών, δομών, δικτύων και μηχανισμών, που θα αποκρυσταλλώνουν στην πράξη τη φιλοσοφία της βιώσιμης ανάπτυξης, όχι με την έννοια της επιβολής και της τιμωρίας, αλλά με την έννοια του αυστηρού ελέγχου της υλοποίησης των προγραμματικών προβλέψεων, ώστε το τελικό αποτέλεσμα να παράγει την επιθυμητή αξία (περιβαλλοντική, κοινωνική, οικονομική, επιχειρηματική, κλπ.).
- Βαθύτατη διαφοροποίηση της ατομικής στάσης των πολιτών, τόσο των παραγωγικά ενεργών, όσο και των υπολοίπων, έναντι του θέματος «περιβάλλον», η οποία για να συντελεστεί πρέπει να ξεκινάει από την εκπαίδευση και διαρκώς να στηρίζεται, να ανανεώνεται και να ενδυναμώνεται από δραστηριότητες ευαισθητοποίησης, κατάρτισης και πληροφόρησης.
- Πρόσθετο και σημαντικό κόστος για τη διαμόρφωση και τη λειτουργία όλων των παραπάνω απαιτήσεων.

Με βάση αυτά τα δεδομένα οι γενικοί στρατηγικοί στόχοι της προγραμματικής περιόδου 2000-2006, υπακούουν στις εξής αρχές, ώστε να είναι απολύτως συνεκτικοί μεταξύ τους, να λαμβάνουν ουσιαστικά υπόψη τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης και το επίπεδο ανάπτυξης της

χώρας μας στον τομέα του περιβάλλοντος και να συνυπολογίζουν τους διατιθέμενους πόρους:

- Σεβασμός στην εθνική νομοθεσία και στις ευρωπαϊκές και διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας, όπως προκύπτουν από συνθήκες, συμφωνίες, κανονισμούς πρωτόκολλα, διατάξεις κ.λ.π., ειδικότερα δε ορίων που ορίζουν το ασφαλές περιβάλλον είτε για τους πολίτες είτε για τη φύση.
- Προστασία και διασφάλιση της δημόσιας υγείας.
- Προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος της χώρας.
- Ανάδειξη και αξιοποίηση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, ως συστατικού στοιχείου της τουριστικής δραστηριότητας.
- Κατά προτεραιότητα συσχέτιση των περιβαλλοντικών δράσεων με τους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας (πρωτογενή, δευτερογενή, αλλά και τριτογενή).
- Εκπαίδευση, ευαισθητοποίηση και πληροφόρηση ειδικής και γενικής φύσεως σε όλες τις ομάδες πληθυσμού, ανάλογα με τις ανάγκες και το είδος συμμετοχής τους στην οικονομική και κοινωνική ζωή.

Οι γενικοί στόχοι ανά περιβαλλοντικό μέσο, διαμορφώνονται ως εξής:

5.1.1 Φυσικό περιβάλλον - Δασικά οικοσυστήματα

Οι γενικοί στρατηγικοί στόχοι στον τομέα αυτό συνοψίζονται στην διαχείριση και οργάνωση των προστατευόμενων φυσικών περιοχών του Εθνικού Δικτύου NATURA 2000, στην ολοκληρωμένη διαχείριση προστατευόμενων ειδών χλωρίδας, πανίδας, οικοτόπων, δασικών και

άλλων σημαντικών οικοσυστημάτων και τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, στην προστασία εδαφών από διάβρωση και ερημοποίηση καθώς και στην προστασία υδατικών πόρων από υφαλμύρωση. Λόγω της διασποράς των υπόψη περιοχών σε ολόκληρη τη χώρα, η υλοποίηση αυτών των στόχων θα απαιτήσει συνέχιση και διεύρυνση της δραστηριοποίησης των περιφερειακών και τοπικών αρχών όλων των επιπέδων, καθώς και σύνδεση τους με τις τοπικές αναπτυξιακές προτεραιότητες.

5.1.2 Υδατικό περιβάλλον

Η ανάλυση που προηγήθηκε σχετικά με την υφιστάμενη κατάσταση του υδατικού περιβάλλοντος θέτει αφ' εαυτής ως κεντρικό στρατηγικό στόχο την ορθολογικότερη διαχείριση των υδατικών πόρων έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η απαιτούμενη ποσότητα νερού για τις διάφορες χρήσεις και η ικανοποιητική αντίστοιχη ποιότητα αυτών, χωρίς να διαταράσσεται η φυσική ισορροπία του περιβάλλοντος.

5.1.3 Ατμοσφαιρική ρύπανση - θόρυβος –και άλλα προβλήματα των αστικών κέντρων

Το ατμοσφαιρικό περιβάλλον ήταν και θα παραμείνει και στην επόμενη προγραμματική περίοδο στο επίκεντρο των δράσεων που αφορούν το φυσικό περιβάλλον με στρατηγικό στόχο τη βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας σε περιοχές που παρουσιάζουν προβλήματα ατμοσφαιρικής ρύπανσης και ειδικότερα στα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας στα ενεργειακά κέντρα (Πτολεμαΐδα, Μεγαλόπολη), καθώς και στις περιοχές συγκέντρωσης της βιομηχανικής δραστηριότητας και στην

ευρύτερη περιοχή της πρωτεύουσας εν όψει και της διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων το 2004.

Αναμένεται επίσης ότι ο έλεγχος και η προστασία του πληθυσμού από τις υπερβάσεις των ορίων έκθεσης στις ακτινοβολίες, πιστοποιούμενη μέσω της πλήρους κάλυψης των δεσμευτικών υποχρεώσεων της χώρας που απορρέουν από τις αντίστοιχες συνθήκες για την προστασία της ανώτερης στιβάδας του όζοντος, για τις κλιματικές αλλαγές και για τη διασυνοριακή μεταφορά της ρύπανσης, θα αποτελέσει ένα από τα κεντρικά ζητήματα του ΣΑ 2000-2006.

Παρά τη σημαντική βελτίωση που έχει επιτευχθεί, δεν είναι δυνατόν παρά η περαιτέρω αναβάθμιση του ακουστικού περιβάλλοντος, ιδιαιτέρως των αστικών και τουριστικά ανεπτυγμένων περιοχών, να αποτελέσει στρατηγικό στόχο του τομέα περιβάλλοντος στο πλαίσιο του ΣΑ 2000-2006.

5.1.4 Έδαφος, υπέδαφος, στερεά και επικίνδυνα απόβλητα

Στο πλαίσιο του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος η διαχείριση των παντός είδους αποβλήτων είναι αναμφισβήτητα ο κεντρικός στρατηγικός στόχος, με σκοπό την ολοκλήρωση των απαιτούμενων υποδομών για τη συλλογή, μεταφορά, υποδοχή, επεξεργασία, διαχείριση και διάθεση των στερεών απορριμμάτων και των υγρών και επικίνδυνων αποβλήτων. Εκεί όπου ανάλογα συστήματα ήδη λειτουργούν είναι πλέον δυνατή η απορρύπανση και αποκατάσταση των ρυπασμένων περιοχών.

Στον τομέα αυτό κεντρικής σημασίας είναι η ευαισθητοποίηση και επαγρύπνηση των πολιτών και των φορέων εκπροσώπησης τους.

5.1.5 Χωροταξία - Πολεοδομία – Αναπλάσεις

Οι στρατηγικοί στόχοι όσον αφορά τη χωροταξία, που αποτελεί, το εργαλείο παρέμβασης στη διαχείριση του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, καλύπτουν την προώθηση του στρατηγικού χωρικού σχεδιασμού και την ολοκλήρωση του πολεοδομικού σχεδιασμού στις νέες χωρικές ενότητες με ταυτόχρονη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του.

Θεμελιώδεις εφαρμογές θα αποτελέσουν οι ολοκληρωμένες παρεμβάσεις ανάδειξης και αναβάθμισης στο μητροπολιτικό κέντρο της χώρας λόγω και της ανάληψης της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, στην Θεσσαλονίκη και τα άλλα αστικά κέντρα, σε παραδοσιακούς και διατηρητέους οικισμούς, σε ιστορικούς τόπους και ιστορικά κέντρα καθώς και οι ολοκληρωμένες παρεμβάσεις προστασίας και ανάδειξης της παράκτιας ζώνης σε τουριστικές περιοχές.

Στόχος της επόμενης προγραμματικής περιόδου αποτελεί η υλοποίηση της εθνικής πολιτικής για την βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας προκειμένου αυτή να ανταποκριθεί στις κοινοτικές και διεθνείς υποχρεώσεις της (εφαρμογή της Habitat II Agenda), μέσω και της συνέχισης της σύνταξης του Εθνικού Κτηματολογίου.

5.1.6 Θεσμοί - Μηχανισμοί – Διοίκηση

Στο ζήτημα της ολοκλήρωσης υφισταμένων ή / και δημιουργίας νέων θεσμών, στόχος είναι η κάλυψη των υποχρεώσεων της χώρας που απορρέουν από Κοινοτικές Οδηγίες, Κανονισμούς, καθώς και το 5ο Πρόγραμμα Δράσης για το περιβάλλον. Διεθνείς Συμβάσεις και Πρωτόκολλα και τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Περιβάλλοντος, σύμφωνα με τις αρχές και κατευθύνσεις αειφορίας, και η

κάλυψη των απαιτήσεων του κοινού για έγκυρη και έγκαιρη ενημέρωση, πληροφόρηση.

Απαιτείται επίσης η δημιουργία θεσμών και μηχανισμών για την προώθηση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών και την πρόληψη και αντιμετώπιση επικίνδυνων καταστάσεων από ατυχήματα μεγάλης έκτασης σε βιομηχανικές εγκαταστάσεις.

5.2. Στρατηγική επίτευξης Στόχων

5.2.1 Στρατηγική υλοποίησης και αναμενόμενα αποτελέσματα

Για την επίτευξη των στόχων, οι οποίοι θα πρέπει να καλυφθούν και υλοποιηθούν κατά την χρονική περίοδο 2000 - 2006 στον τομέα του περιβάλλοντος θα γίνει επιλογή των δράσεων εκείνων που είναι απολύτως απαραίτητες προκειμένου να επιτευχθούν ολοκληρωμένες και συνεκτικές παρεμβάσεις περιβαλλοντικού χαρακτήρα με αυστηρή χωρική διάσταση, όπως παρεμβάσεις στις περιοχές με προστατευόμενες φυσικές εκτάσεις και ευαίσθητα οικοσυστήματα και πολιτιστικά και ιστορικά στοιχεία. Η επιλογή θα στηριχτεί:

- Στην εκτίμηση του συνολικού ελλείμματος των αναγκαίων υποδομών περιβάλλοντος της χώρας, που αναφέρεται τόσο στο περιβάλλον ως αυτόνομη πολιτική παρέμβαση, όσο και στους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας που εκ των πραγμάτων συντελούν στην ρύπανση και υποβάθμιση του περιβάλλοντος.
- Στην εκτίμηση εκείνου του μέρους αυτού του ελλείμματος που αντιστοιχεί σε υποδομές περιβάλλοντος που θεωρούνται ως απαραίτητες και είναι δυνατό να ολοκληρωθούν με τους διαθέσιμους πόρους.
- Στον προσδιορισμό των απαραίτητων ενεργειών, δράσεων και παρεμβάσεων για το σύνολο των περιβαλλοντικών μέσων και

παραμέτρων, οι οποίες έχουν χαρακτήρα Εθνικό και θεωρούνται ως απολύτως αναγκαίες για τη χώρα σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της από διεθνείς Συμβάσεις, Συνθήκες, Πρωτόκολλα, Κοινοτικές οδηγίες και Κανονισμούς, αλλά και από την Εθνική νομοθεσία.

5.2.2 Συνεκτικότητα με κοινοτικές, εθνικές και περιφερειακές προτεραιότητες

Η ιδιαιτερότητα της τομεακής πολιτικής περιβάλλοντος είναι ότι αποτελεί μία αυτοτελή τομεακή πολιτική, αλλά ταυτόχρονα διατρέχει το σύνολο της αναπτυξιακής στρατηγικής, διαμορφώνοντας αξιολογικά κριτήρια και προϋποθέσεις για το σχεδιασμό όλων των υπόλοιπων προγραμμάτων.

5.2.2.1 Περιβαλλοντική Πολιτική

Στον ακόλουθο πίνακα συνοψίζεται η συνεκτικότητα των στρατηγικών στόχων του Τομεακού Προγράμματος Περιβάλλοντος με τα δέκα (10) περιβαλλοντικά κριτήρια αειφορίας που καθορίζει η Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συμβατότητα όλων των προγραμμάτων με τις αρχές και τους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης.

Κριτήρια αειφορίας της Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Περιβάλλον

1. Ελαχιστοποίηση της χρήσης των μη ανανεώσιμων πόρων.
2. Χρήση ανανεώσιμων πόρων εντός των ορίων που καθορίζουν οι δυνατότητες αναγέννησης τους.
3. Περιβαλλοντικά ορθή χρήση και διαχείριση των επικίνδυνων/ ρυπογόνων ουσιών και αποβλήτων.

4. Διατήρηση και βελτίωση της κατάστασης της άγριας ζωής, των οικοτόπων και των τοπίων.
5. Διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας των εδαφών και των υδάτινων πόρων.
6. Διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας των ιστορικών και πολιτιστικών πόρων.
7. Διατήρηση και βελτίωση της τοπικής περιβαλλοντικής ποιότητας.
8. Προστασία της ατμόσφαιρας (φαινόμενο του θερμοκηπίου).
9. Ανάπτυξη της Περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης και επιμόρφωσης.
10. Προαγωγή της συμμετοχής του κοινού στη λήψη αποφάσεων που σχετίζονται με την αειφόρο ανάπτυξη.

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται (σε επιγραμματική μορφή) οι στρατηγικοί στόχοι στον Τομέα Περιβάλλοντος στο πλαίσιο του ΣΑ 2000-2006, όπως αναλυτικά έχουν καταγραφεί στην αντίστοιχη προγενέστερη παράγραφο και σχετίζονται με τα Κριτήρια αειφορίας της Ευρωπαϊκής πολιτικής για το περιβάλλον, όπως κωδικοποιήθηκαν ανωτέρω:

5.2.2.2 Πολιτική των Ανθρωπίνων Πόρων

Η στρατηγική στον τομέα του περιβάλλοντος φιλοδοξεί να συμβάλει ουσιαστικά στην επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση, αλλά και στην επίτευξη στόχων και κατευθύνσεων των Εθνικών Σχεδίων Δράσης για την Απασχόληση δηλαδή την :

1. Βελτίωση της ικανότητας ένταξης στην αγορά εργασίας.
2. Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας .
3. Ενθάρρυνση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων

4. Προώθηση των ίσων ευκαιριών.

Οι παρεμβάσεις στον τομέα του περιβάλλοντος συμβάλλουν στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, διαφόρων τύπων, σημαντικά δε σε μη αστικές περιοχές. Οι θέσεις εργασίας θα προέλθουν από :

- Τη δημιουργία νέων αναγκών στις οικονομικά και κοινωνικά δρώσες μονάδες (Ιδιωτικές και Δημόσιες) για την προσαρμογή της λειτουργίας τους, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της περιβαλλοντικής πολιτικής, που θα καταλήξουν σε νέες θέσεις εργασίας διαφόρων τύπων και απαιτήσεων.
- Την ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων με χαρακτήρα συμβουλευτικό, εκπαιδευτικό, τεχνολογικό, καινοτόμο, που θα παράγουν προϊόντα και υπηρεσίες για την εφαρμογή της πολιτικής της βιώσιμης ανάπτυξης και κυρίως θα δημιουργήσουν νέους τομείς επιχειρηματικής αξίας
- Την δημιουργία και λειτουργία μη κυβερνητικών (non government) οργανισμών, με αρκετές από αυτές (τις θέσεις εργασίας) να δραστηριοποιούνται σε θέματα αμιγώς περιβαλλοντικά ή συναφή με το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής.
- Την ανάπτυξη της ερευνητικής και τεχνολογικής προσπάθειας και την διεύρυνση του αντικειμένου πολλών επιστημονικών κλάδων.

Επί πλέον πρέπει να τονισθούν και τα εξής σημαντικά δύο στοιχεία:

- Όλες οι παραπάνω προοπτικές απασχόλησης είναι εξαιρετικά φιλικές προς τις γυναίκες και τους νέους, που είναι σε θέση να καλύψουν την πλειοψηφία των θέσεων εργασίας που θα δημιουργηθούν.

Μέσα από την ευαισθητοποίηση των πολιτών στα θέματα της βιώσιμης ανάπτυξης, μπορεί να προχωρήσει ουσιαστικά, ως προς την

κοινωνική της αποδοχή και η εξαιρετικά σημαντική ιδέα του εθελοντισμού, δηλαδή ή προσφορά έργου, χωρίς ανάλογη οικονομική ανταπόδοση.

5.2.2.3 Άλλες πολιτικές

Οι αρχές και κατευθύνσεις της βιώσιμης ανάπτυξης επιβάλλουν οι πολιτικές για το περιβάλλον και τους παραγωγικούς τομείς να συνδέονται και να υποστηρίζονται. Οι πολιτικές αυτές, αυτόνομα αλλά και ως σύνολο, πρέπει να ανταποκρίνονται στην αρχή της συνολικής και ολοκληρωμένης θεώρησης της περιβαλλοντικής προστασίας και διαχείρισης.

Για το λόγο αυτό, τα τομεακά προγράμματα για τη μεταποίηση, τη γεωργία, τις μεταφορές, την ενέργεια και τον τουρισμό ενσωματώνουν παρεμβάσεις με στόχο την προστασία και διαχείριση του συνόλου των περιβαλλοντικών μέσων και παραμέτρων.

Η ίδια αντίληψη διαπερνά και τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, που ανταποκρίνονται στους Περιφερειακούς αναπτυξιακούς στόχους με παράλληλη διασφάλιση, προστασία και ανάδειξη του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, με επιλεγμένες χωρικές παρεμβάσεις και προγράμματα.

Τέλος, το Τομεακό Πρόγραμμα Περιβάλλοντος αναμένεται ότι θα έχει θετικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη της εφαρμοσμένης έρευνας και στη συνέχεια της επιχειρηματικότητας, μέσω της ανάγκης μεταφοράς στην παραγωγική διαδικασία των καινοτομικών αποτελεσμάτων της έρευνας. Αναμένεται η δημιουργία ΜΜΕ σε εξειδικευμένους τομείς, που θα καλύψουν τις ανάγκες της μεταποίησης σε περιβαλλοντική τεχνογνωσία και τεχνολογία.

*Πίνακας συσχέτισης Γενικών Στρατηγικών Στόχων με τα κριτήρια
αειφορίας της Ευρωπαϊκής πολιτικής για το περιβάλλον*

Α/Α	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ
1	Δίκτυο NATURA 2000	4,7
2	Προστασία χλωρίδας, πανίδας, οικοτόπων, οικοσυστημάτων και τοπίων	4,7
3	Διαχείριση των υδατικών πόρων	2,3,4,5
4	Βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας	3,4,7
5	Έλεγχος και η προστασία του πληθυσμού από τις ακτινοβολίες	7
6	Προστασία της ανώτερης στιβάδας του όζοντος, για τις κλιματικές αλλαγές και για την διασυννοριακή μεταφορά της ρύπανσης	8
7	Βελτίωση του ακουστικού περιβάλλοντος	4,7
8	Διαχείριση στερεών, υγρών και επικίνδυνων απορριμμάτων	3
9	Απορρύπανση και αποκατάσταση των ρυπασμένων περιοχών	5,7
10	Ευαισθητοποίηση των πολιτών	9,10
11	Προώθηση στρατηγικού χωρικού σχεδιασμού και ολοκλήρωση του πολεοδομικού σχεδιασμού	6,7,10
12	Ανάδειξη των αστικών, παραδοσιακών και διατηρητέων οικισμών	6
13	Ανάδειξη της παράκτιας ζώνης σε τουριστικές περιοχές.	6,7

5.3 Ειδικοί στόχοι – Προτεραιότητες

Το παρόν κεφάλαιο αποτελεί συνοπτική περιγραφή του Επιχειρησιακού Προγράμματος που θα καταρτιστεί στο πλαίσιο του τομέα, με έμφαση στους ειδικούς στόχους και τις προτεραιότητες ή τους κυριότερους τύπους μέτρων. Το ύψος της δημόσιας δαπάνης του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον» ανέρχεται σε 425 εκ. ευρώ όπως αποτυπώνεται στον Ενδεικτικό Χρηματοδοτικό Πίνακα. Ανάλογου τύπου παρεμβάσεις περιφερειακής εμβέλειας θα καλυφθούν από τα επιμέρους Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα. Πέραν αυτών, κύριος όγκος των παρεμβάσεων διαχείρισης λυμάτων, δικτύων αποχέτευσης και ύδρευσης, καθώς και παρεμβάσεις ολοκληρωμένου χαρακτήρα, μεγάλα έργα κ.τ.λ., θα καλυφθούν από το Ταμείο Συνοχής. Επιμέρους παρεμβάσεις σε υποβαθμισμένες και αστικές περιοχές θα καλυφθούν από την Κοινοτική Πρωτοβουλία URBAN.

Οι ειδικοί στόχοι παρουσιάζουν συνεκτικότητα με τους αντίστοιχους γενικούς στόχους που έχουν τεθεί, ενώ κάθε ένας από αυτούς συνεργεί στην επίτευξη των γενικών στόχων.

Οι ειδικοί στόχοι ή οι κυριότεροι τύποι μέτρων παρουσιάζονται ανά περιβαλλοντικό μέσο.

5.3.1 Φυσικό περιβάλλον (προστασία δασικών οικοσυστημάτων)

Οι ειδικοί στόχοι του προγράμματος για το φυσικό περιβάλλον και την προστασία των δασικών οικοσυστημάτων έρχονται να καλύψουν και να υποστηρίξουν τις απαιτήσεις των γενικών στόχων που έχουν τεθεί και να συμβάλλουν στην ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη στο πλαίσιο του διεθνούς ανταγωνιστικού περιβάλλοντος που βρίσκεται η χώρα. Ως ειδικοί στόχοι για την περίοδο 2000-2006 καθορίζονται:

- Εκπόνηση και υλοποίηση προγραμμάτων διαχείρισης και διατήρησης προστατευόμενων ειδών πανίδας / χλωρίδας, πληθυσμών ειδών, αξιολόγησης τύπων οικοτόπων σε προστατευόμενες περιοχές και έργα διαχείρισης αυτών.
- Εκπόνηση και υλοποίηση των προγραμμάτων οριοθέτησης, προστασίας, διαχείρισης, οργάνωσης, παρακολούθησης, φύλαξης / επόπτευσης και ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης σε περιοχές του εθνικού δικτύου προστατευόμενων περιοχών (RAMSAR, NATURA κ.τ.λ.) και υλοποίησης έργων προστασίας, αποκατάστασης και ανάδειξης αυτών.
- Εκπόνηση και υλοποίηση προγραμμάτων διαχείρισης της βιολογικής ποικιλότητας οικοσυστημάτων και της ποικιλότητας τοπίων.
- Εκπόνηση και υλοποίηση προγραμμάτων για τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς.
- Εκπόνηση και υλοποίηση προγραμμάτων αποκατάστασης υποβαθμισμένων φυσικών περιοχών, καθώς και αντιμετώπισης της διάβρωσης και της υφαλμύρωσης των εδαφών και της ερημοποίησης.
- Προστασία δασικών οικοσυστημάτων.
- Επαναδημιουργία λίμνης Κάρλας.

5.3.2. Ατμοσφαιρική ρύπανση (Θόρυβος και άλλα προβλήματα των αστικών κέντρων)

Ως προς το ατμοσφαιρικό περιβάλλον, οι ειδικοί στόχοι που τίθενται προκειμένου να επιτευχθούν οι γενικοί στόχοι της βελτίωσης της ποιότητας της ατμόσφαιρας είναι οι ακόλουθοι:

- Ενίσχυση της υποδομής για την παρακολούθηση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος.
- Έλεγχος της ποιότητας και μείωση των αερίων εκπομπών από τη μεταφορά και διακίνηση των καυσίμων.
- Παρεμβάσεις, μέτρα και ρυθμίσεις στην κυκλοφορία και στη λειτουργία της πόλης.
- Εκπόνηση και υλοποίηση προγραμμάτων για την καταγραφή και αντιμετώπιση του αστικού θορύβου, των δονήσεων και των ακτινοβολιών.

5.3.3 Υδατικό περιβάλλον

Για την επίτευξη των γενικών στόχων των σχετικών με την ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων, οι ειδικοί στόχοι που τίθενται αφορούν:

- Στην εκπόνηση σχεδίων και υλοποίηση μηχανισμών για την προστασία και βιώσιμη διαχείριση υδατικών πόρων.
- Στην ολοκλήρωση του δικτύου παρακολούθησης ποιότητας νερών.
- Στη στήριξη λειτουργίας εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων και προώθηση της επαναχρησιμοποίησης επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων.
- Στην προώθηση ειδικών δράσεων για υγρά βιομηχανικά απόβλητα.
- Στην εκπόνηση προγραμμάτων μείωσης της νιτρορρύπανσης.
- Στην αντιμετώπιση και καταπολέμηση της θαλάσσιας ρύπανσης από πετρελαιοειδή.

5.3.4 Έδαφος, υπέδαφος, στερεά και επικίνδυνα απόβλητα

Για την επίτευξη των γενικών στόχων των σχετικών με την ολοκλήρωση των απαιτούμενων υποδομών συνολικής διαχείρισης των οικιακών απορριμμάτων, οι ειδικοί στόχοι που τίθενται είναι:

- Η εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων διαχείρισης και διάθεσης των οικιακών αποβλήτων.
- Η Διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων - ειδικών αποβλήτων και η αποκατάσταση χώρων ρυπασμένων από αυτά.
- Εκπόνηση και εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων ανακύκλωσης, χρήσης οικολογικών συσκευασιών, ευαισθητοποίησης πολιτών και οργάνωσης φορέων διαχείρισης απορριμμάτων.

5.3.5 Θεσμοί - Μηχανισμοί – Διοίκηση

Οι ειδικοί στόχοι που τίθενται για την επίτευξη των γενικών στόχων της θεματικής αυτής ενότητας μπορούν να εξειδικευτούν ως ακολούθως:

- Προώθηση και υλοποίηση δράσεων υποστήριξης των περιβαλλοντικών πολιτικών.
- Επέκταση και ολοκλήρωση της λειτουργίας του Εθνικού Δικτύου Πληροφορικής Περιβάλλοντος (ΕΔΠΠ).
- Ολοκλήρωση μηχανισμών περιβαλλοντικής αδειοδότησης (Μ.Π.Ε.) και δημιουργία μηχανισμού και υποδομής ελέγχου της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων (INSPECTORATE) και της εφαρμογής.
- Προώθηση των θεσμών της εθελοντικής περιβαλλοντικής προστασίας.

- Θωράκιση ευαίσθητων περιοχών έναντι ατυχημάτων μεγάλης έκτασης.
- Περιβαλλοντική ενημέρωση - ευαισθητοποίηση και κατάρτιση.

5.3.6 Χωροταξία - Πολεοδομία – Αναπλάσεις

Οι ειδικοί στόχοι που τίθενται για την ενότητα «Χωροταξία - Πολεοδομία - Αναπλάσεις» είναι οι ακόλουθοι:

- Προώθηση του χωροταξικού σχεδιασμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.
- Ολοκλήρωση πληροφοριακού δικτύου παρακολούθησης των χωρικών δεδομένων.
- Προώθηση του μητροπολιτικού σχεδιασμού με επικαιροποίηση και κατάρτιση ρυθμιστικών σχεδίων και του πολεοδομικού σχεδιασμού σε αστικά κέντρα, οικισμούς, παράκτιες και νησιωτικές ζώνες κ.τ.λ. μέχρι της φάσης της εφαρμογής του.
- Προστασία, ανάδειξη και ανάπλαση ιστορικών κέντρων, ιστορικών τόπων, παραδοσιακών οικισμών, κτιρίων κ.τ.λ.
- Αναβάθμιση της Αθήνας μέσω:
  - α) Ειδικού Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης (ανασύνταξη αστικού ιστού, εξυγίανση δημόσιου χώρου, αισθητική αναβάθμιση κτιριακού αποθέματος) και
  - β) του προγράμματος της ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων. Επίσης, αναβάθμιση περιοχών της Θεσσαλονίκης και του Πειραιά.
- Προστασία, αποκατάσταση και ανάδειξη του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος σε Ιερές Μονές και στο ιερό χώρο της χερσονήσου του Άθω.

5.3.7 Κτηματολόγιο

Ως ειδικότερος άξονας παρέμβασης τίθεται το κτηματολόγιο. Οι ειδικοί στόχοι του άξονα αυτού είναι:

- Συνέχιση της σύνταξης του Εθνικού Κτηματολογίου και έναρξη της λειτουργίας του σταδιακά, με την εγκατάσταση πληροφοριακού συστήματος και κτηματολογικών γραφείων σταδιακά σε όλη τη χώρα.
- Δημιουργία της απαραίτητης ψηφιακής χαρτογραφικής βάσης δεδομένων σε επίπεδο χώρας.

5.4 ΑΥΤΟΝΟΜΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ Ε.Ε. ΠΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

LIFE

Το LIFE αποσκοπεί στη συγχρηματοδότηση δράσεων τόσο για τη διατήρηση της φύσης όσο και άλλων τομέων που αφορούν το περιβάλλον, καθώς και σε συγκεκριμένες περιβαλλοντικές δράσεις εκτός ΕΕ. Στο πλαίσιο του LIFE, οι δράσεις διατήρησης της φύσης είναι εκείνες που απαιτούνται για να διατηρηθούν ή να αποκατασταθούν τα φυσικά ενδιαίτηματα (οικότοποι) και οι πληθυσμοί ειδών αγρίας χλωρίδας και πανίδας σε ικανοποιητική κατάσταση. Στην πράξη το LIFE πρέπει να συμβάλλει στην εφαρμογή των Κοινοτικών οδηγιών για τα Πτηνά και για τα Ενδιαιτήματα και στη δημιουργία Ευρωπαϊκού δικτύου προστατευόμενων περιοχών, με στόχο την επί τόπου διαχείριση και διατήρηση των πολυτιμότερων ειδών πανίδας και χλωρίδας και των φυσικών ενδιαιτημάτων στην Ένωση.

MED-POL

Το Εθνικό Πρόγραμμα MED-POL περιλαμβάνει:

- Κλειστοί κόλποι: έχουν επιλεγεί για παρακολούθηση οι κόλποι: Σαρωνικός, Θερμαϊκός και ορισμένες θαλάσσιες περιοχές της Ρόδου, Κρήτης και Λέσβου. Γίνονται δειγματοληψίες 4 φορές το χρόνο. Το δίκτυο περιλαμβάνει συνολικά 246 σταθμούς από τους οποίους 28 αφορούν χερσαίες πηγές ρύπανσης, 79 σταθμοί βρίσκονται σε παράκτιες περιοχές, εκβολές ποταμών και σε ιδιαίτερα επιβαρημένες θέσεις, 138 σταθμοί σε ακτές κολύμβησης και 1 σταθμός αερομεταφερόμενης ρύπανσης.
- Ανοικτές θάλασσες: Έχουν επιλεγεί σταθμοί δειγματοληψίας στο Αιγαίο και Ιόνιο πέλαγος και γίνεται έλεγχος 2 φορές το χρόνο.

Στο πρόγραμμα συμμετέχουν 17 επιστημονικά εργαστήρια και Ινστιτούτα από την Αθήνα και τις αντίστοιχες περιοχές.

Ελληνική Προεδρία του 2003

Προτεραιότητες Ελληνικής Προεδρίας – Περιβάλλον

Η Ελληνική Προεδρία - σε μια σημαντική και δύσκολη περίοδο κατά την οποία η Ευρωπαϊκή Ένωση θα υποδεχθεί ακόμη δέκα Κ-Μ- θα επιδιώξει να διαφυλάξει το Περιβάλλον ως βασικό παράγοντα για τη μελλοντική ευημερία και ποιότητα ζωής. Η Ελλάδα είναι αποφασισμένη να εργαστεί με τους εταίρους της και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για να προωθήσει αποτελεσματικά τις δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν στο Πρόγραμμα Εφαρμογής και στις Πρωτοβουλίες Τύπου II του Γιοχάνεσμπουργκ και να δώσει περαιτέρω ώθηση στην εφαρμογή της Στρατηγικής της Ένωσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη, τόσο σε διεθνές επίπεδο όσο και σε επίπεδο Ένωσης. Με τον τρόπο αυτό ενισχύεται η

περιβαλλοντική διάσταση της διαδικασίας της Λισσαβόνας και γίνεται πιο αποτελεσματική η διαδικασία του Κάρντιφ για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών απαιτήσεων στις τομεακές πολιτικές. Συνεπώς, κατά την ετήσια ανασκόπηση της Στρατηγικής της ΕΕ για την Αειφόρο Ανάπτυξη, το Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2003 θα έχει μια μοναδική ευκαιρία: να αποσαφηνίσει τις βασικές δράσεις που πρέπει να αναληφθούν σε βασικούς τομείς προτεραιότητας και να υποδείξει τρόπους για την εφαρμογή των αποτελεσμάτων του Γιοχάνεσμπουργκ, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Γκέτεμποργκ και του 6ου Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον.

Στο πλαίσιο αυτό, η Ελληνική Προεδρία θα επιδιώξει την εφαρμογή του 10ετούς προγράμματος για την "Αειφόρο Παραγωγή και Κατανάλωση", δίνοντας έμφαση στον ρόλο που μπορούν να παίξουν οι καθαρές τεχνολογίες και δράσεις για οικολογική αποδοτικότητα και υποδεικνύοντας μέτρα που θα συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου της αποσύζευξης της οικονομικής ανάπτυξης από τη χρήση των φυσικών πόρων και την περιβαλλοντική υποβάθμιση. Παράλληλα, η Ελληνική Προεδρία θα επιστήσει την προσοχή της στη σύνδεση του στόχου της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας με αυτόν της ενίσχυσης της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας, μέσω της αύξησης της αποδοτικότητας στη χρήση των πόρων στις παραγωγικές διαδικασίες, καθώς και μέσω της προστιθέμενης αξίας που αντιπροσωπεύουν τα "πράσινα" προϊόντα και υπηρεσίες. Εξάλλου, η Ελληνική Προεδρία θα ενισχύσει την εφαρμογή των Πρωτοβουλιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Νερό και την Ενέργεια. Ιδιαίτερα, στο πλαίσιο της Δήλωσης της Ένωσης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, η Ελληνική Προεδρία θα προωθήσει μέτρα για μια παγκόσμια στρατηγική για τα χημικά, για την καταπολέμηση της φτώχειας, την προστασία των φυσικών πόρων και την

ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας, το εμπόριο, τη χρηματοδότηση της Ανάπτυξης και τη Διακυβέρνηση.

Επιπροσθέτως, η Ελληνική Προεδρία θα αποδώσει σημασία στην προώθηση της εφαρμογής των Ευρωπαϊκών και των αντίστοιχων Εθνικών Στρατηγικών για την Αειφόρο Ανάπτυξη, λαμβάνοντας υπ' όψιν τις επιταγές του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Γκέτεμποργκ. Εξάλλου, στις προτεραιότητες της Ελληνικής Προεδρίας για το Περιβάλλον, εντάσσεται και η προώθηση εφαρμογής των στόχων του 6ου Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον, σε άμεση σχέση με τη Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη και των επιμέρους θεματικών στρατηγικών που η τελευταία προβλέπει.

Επιπροσθέτως, ιδιαίτερη βαρύτητα αποδίδεται στην επεξεργασία του νομοθετικού έργου, τόσο εκείνου που ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη όσο και νέων προτάσεων που αναμένεται να υποβληθούν από την Επιτροπή. Οι τελευταίες αφορούν:

- Στην πρόταση οδηγίας που θεσπίζει ένα ισχυρό κοινοτικό σύστημα Περιβαλλοντικής Ευθύνης βάσει της αρχής "Ο ρυπαίνων πληρώνει",
- Στο πρόγραμμα για την παρακολούθηση των Δασών και των επιδράσεων στα δασικά οικοσυστήματα,
- Στην ανάπτυξη της θεματικής Στρατηγικής για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, που θα προωθήσει την εφαρμογή μιας από τις θεματικές στρατηγικές του 6^{ου} προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον και αφετέρου για την εξασφάλιση καλύτερης ποιότητας των νερών κολύμβησης αλλά και καλύτερων καυσίμων για την ναυσιπλοΐα.

Η Ελληνική Προεδρία θα εξετάσει επίσης :

- Το νομοθετικό πακέτο της Επιτροπής για τα Χημικά Προϊόντα,
- Την οδηγία για την Πρόσβαση στη Δικαιοσύνη,

- Την εφαρμογή της Σύμβασης Ωρχους στα κοινοτικά θεσμικά όργανα.

Στα Διεθνή Forums, καθοριστική θα είναι η επιδίωξη της Ελληνικής Προεδρίας για τη διατήρηση και ενίσχυση του ηγετικού ρόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να υλοποιηθούν οι δεσμεύσεις του Γιοχάνεσμπουργκ και να ενισχυθεί η παγκόσμια αναπτυξιακή συνεργασία. Στη διάσκεψη του Κιέβου, η Ελλάδα θα εργαστεί, από κοινού με όλους τους συμμετέχοντες, για την ενίσχυση του περιβαλλοντικού πυλώνα της βιώσιμης ανάπτυξης στο περιφερειακό επίπεδο της ΟΕΕ/ΟΗΕ. Ιδιαίτερη, εξάλλου, έμφαση θα δοθεί στον τομέα των υδάτινων πόρων με την ευκαιρία του 3ου Παγκόσμιου Forum στο Κυότο. Επίσης, ζωτικής σημασίας για την Ελληνική Προεδρία είναι η ευρύτερη προβολή και εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας για τα νερά, η οποία παρουσιάστηκε στο Γιοχάνεσμπουργκ. Είναι προφανές ότι τα παγκόσμια περιβαλλοντικά ζητήματα, όπως αυτό των κλιματικών αλλαγών και της εφαρμογής του Πρωτοκόλλου του Κυότο, της βιοποικιλότητας και της βιοασφάλειας παραμένουν στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της Ελληνικής Προεδρίας. Ειδικά σε ό,τι αφορά στο Πρωτόκολλο του Κυότο, η Ελληνική Προεδρία, με την συμπαράσταση των εταίρων της και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, θα εργαστεί ώστε να τεθεί σε ισχύ το συντομότερο δυνατό μέσω της κύρωσης του και από άλλες χώρες. Επιπλέον, η Ελληνική Προεδρία θα προωθήσει τόσο τα θέματα άμεσης εφαρμογής του Πρωτοκόλλου, όσο και την επεξεργασία των επομένων βημάτων για την επίτευξη του Ανώτερου Στόχου της Σύμβασης - Πλαίσιο για την Κλιματική Αλλαγή. Με τον τρόπο αυτό καθίσταται δυνατή η συμβολή όλων στη μείζονα αυτή προσπάθεια για την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς επίσης και η άντληση οφελών για όλους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ Γ' ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Πηγή: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 2000 – 2006

(ποσά σε εκ. Ευρώ)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ									ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
	1=2+13	Διαρθρωτικοί πόροι										
		Σύνολο 2=3+8	Σύνολο 3=4 α7	ΕΤΠΑ 4	ΕΚΤ 5	ΦΕΟΓΑ 6	Τ.Αλιείας 7	Σύνολο 8=9 α12	9			
1) ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ	13.510	12.795	9.596	1.122	8.474			3.199	3.199	714		
Εκπαίδευση	7.291	7.291	5.468	1.122	4.340			1.823	1.823			
Απασχόληση	6.219	5.504	4.138		4.120			1.376	1.376	714		
2) ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	35.473	25.155	13.211	13.211				11.943	11.943	10.318	4.871	
Οδικά Λιμάνια	26.852	17.267	8.500	8.900				8.366	8.366	66.500		
Σιδηρόδρομοι, Αεροδρόμια, Συγκοινωνίες	8.620	4.887	4.310	4.310				3.576	3.576	733		
3) ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	17.846	9.649	5.774	5.360	410			3.848	3.848	8.247		
4) ΓΕΩΡΓΙΑ	11.040	6.127	4.314	74			619	1.813	1.813	4.913		
Αγροτική Ανάπτυξη	9.645	5.212	3.619	74		3.619		1.592	1.592	4.433		
Αλιεία	1.394	9.140	694	3.122		3.619	619	220	220	480		
5) ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ	5.315	5.278	3.769	483	640			1.503	1.503	42	4.871	
Υγεία	1.506	1.506	1.129	1.423	646			370	370			
Περιβάλλον	2.033	2.033	1.423	1.215				610	610			
Πολιτισμός	1.772	1.732	1.215	3.715				516	516	42		
6) ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΑΗΡΟΦΟΡΙΑΣ	8.490	6.660	4.995	16.092	1.219			1.665	1.665	1.671		
7) ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	31.768	27.462	20.665	1.511	1.558	3.013		6.796	6.796	4.306		
Αν. Μακεδονία – Θράκη	3.274	2.869	2.152	2.037	188	454		47	47	404		
Κεντρική Μακεδονία	4.080	35.351	2.651		203	407		883	883	545		
Δυτική Μακεδονία	1.014	1.456	1.092	952	68	238		364	364	157		

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ Γ' ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

(ποσά σε εκ. Ευρώ)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ								ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	
	Σύνολο		Διαρθρωτικοί πόροι									
	1=2+13	2=3+8	Σύνολο 3=4 α7	ΕΤΠΑ 4	ΕΚΤ 5	FEOGA 6	Τ.Αλιείας 7	Σύνολο 8=9 α12				9
Ήπειρος	1.925	1.705	1.279	1.174	930	233		426	426	289		
Θεσσαλία	2.699	2.204	1.653	542	125	351		551	551	494		
Ν. Ιονίου	1.092	957	718	1.087	68	77		239	239	135		
Δυτική Ελλάδα	2.135	2.004	1.404	1.189	93	223		466	466	421		
Κεντρική Ελλάδα	2.561	2.079	1.559	3.032	125	216		520	520	423		
Αττική	4.661	4.290	3.288	1.045	199	55		1.003	1.003	372		
Πελοπόννησος	2.045	1.789	1.341	831	62	233		447	447	261		
Νησιά Β. Αιγαίου	1.601	1.414	1.061	880	99	130		355	355	186		
Νησιά Ν. Αιγαίου	1.761	1.456	1.092	989	106	105		364	364	304		
Κρήτη	2.080	1.830	1.372	140	125	253		457	457	250		
Τεχνική Βοήθεια	249	249	186	42.645	46			62	62			
ΣΥΝΟΛΟ	123.586	93.372	62.540		12.446	6.633	619	30.831	30.831	32.017	9.743	11.000
Αποθεματικό Επίδοση	4.130	4.136	2.745					1.357	1.357			
Αποθεματικό Προμού	2.532	1.973	1.324	42.645				648	648	641		
ΣΥΝΟΛΟ	130.324	99.475	66.658	42.645	12.446	6.633	619	32.834	32.834	30.890	9.743	11.000
ΕΤΠΑ			42.645									
ΕΚΤ			12.946		12.446							
FEOGA			6.633			6.633						
Ταμείο Αλιείας			614									

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6°

Τις ημέρες αυτές αντιμετωπίζουμε περιπτώσεις σοβαρών ζημιών του περιβάλλοντος από ανθρώπινες ενέργειες.

Αυτά όπως και άλλα, ανάλογα συμβάντα εγείρουν το ζήτημα του ποιος οφείλει να καταβάλλει το τίμημα του καθαρισμού της ρύπανσης και της αποκατάστασης των ζημιών. Πρέπει τον σχετικό λογαριασμό να τον πληρώσει το κοινωνικό σύνολο, δηλαδή ο φορολογούμενος ή ο ρυπαίνων, στις περιπτώσεις που είναι δυνατός ο εντοπισμός του;

Ένας τρόπος να διασφαλιστεί ότι θα δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην αποφυγή της πρόκλησης περιβαλλοντικών ζημιών είναι, όντως, η επιβολή ευθύνης στο μέρος που είναι υπεύθυνος για δραστηριότητα που ενέχει κινδύνους πρόκλησης τέτοιων ζημιών. Αυτό σημαίνει ότι, όταν μια τέτοια δραστηριότητα καταλήγει όντως σε πρόκληση ζημιών, το μέρος που ελέγχει τη δραστηριότητα (ο φορέας εκμετάλλευσης) που αποτελεί τον εν τοις πράγμασι ρυπαίνοντα οφείλει να πληρώσει το κόστος των επανορθώσεων.

Το προτεινόμενο καθεστώς πρέπει όχι μόνο να καλύπτει τις τυχόν ζημιές σε πρόσωπα, αγαθά ή τη ρύπανση χώρων, αλλά και τις ζημιές στην ίδια φύση, ιδίως δε στους φυσικούς πόρους που είναι καίριας σημασίας προκειμένου να διαφυλαχθεί η βιοποικιλότητα στην Κοινότητα (ειδικότερα δε των περιοχών και ειδών που τυγχάνουν προστασίας στο πλαίσιο του δικτύου Natura 2000).

Η θέσπιση ευθύνης για τις τυχόν ζημιές στη φύση αποτελεί προϋπόθεση για την ενίσχυση του αισθήματος ευθύνης των οικονομικών παραγόντων για τα τυχόν αρνητικά αποτελέσματα των δραστηριοτήτων τους στο ίδιο το περιβάλλον. Μέχρι τώρα, οι επιχειρήσεις φαίνονται να νιώθουν υπεύθυνες για την υγεία των ατόμων ή για την ιδιοκτησία - για τα οποία ήδη υφίσταται, σε διαφορετικές μορφές και σε εθνικό επίπεδο, η

έννοια της περιβαλλοντικής ευθύνης- παρά για το περιβάλλον. Έχουν την τάση να θεωρούν το περιβάλλον ως «δημόσιο αγαθό» για το οποίο πρέπει να ευθύνεται το σύνολο της κοινωνίας και όχι ένας μεμονωμένος φορέας ο οποίος συνέβη να προκαλέσει ζημιές σ' αυτό. Η ευθύνη αποτελεί ένα σίγουρο μέσο για να συνειδητοποιήσει ο κόσμος ότι ευθύνεται επίσης για τις πιθανές επιπτώσεις των πράξεων του στη φύση. Η προσδοκώμενη αυτή αλλαγή νοοτροπίας αναμένεται να αυξήσει τα επίπεδα πρόληψης και προφύλαξης.

Στις Μελέτες αυτές περιγράφονται αναλυτικά, τα χαρακτηριστικά και οι δραστηριότητες των φορέων. Επίσης αναλύονται οι λόγοι ύπαρξης λυμάτων, η ποσότητα, οι χώροι και τα υλικά επεξεργασίας και αποβολής τους από την οικονομική μονάδα προς το περιβάλλον.

Με αυτόν τον τρόπο οι μονάδες δεν εκφράζουν ανεξέλεγκτα λύματα, αλλά δίνουν λεπτομερή αναφορά στο κράτος.

Μια τέτοια μελέτη παρουσιάζεται στο παρόν παράρτημα. Η μελέτη αυτή αφορά στη Μονάδα Τυποποίησης και Συσκευασίας Ψαριών, του Καρβουνάρη Αθανάσιου στην Άσσηρο Θεσσαλονίκης.

Παρατηρούμε λοιπόν ότι επισυνάπτονται αναλυτικά το είδος των παραγόμενων προϊόντων, το είδος, η ποσότητα και ο τόπος αποθήκευσης των πρώτων υλών.

Ακολούθως η επιχείρηση οφείλει να απαντήσει σε ένα αναλυτικό ερωτηματολόγιο για τυχόν περιβαλλοντικές επιπτώσεις που θα προκύψουν όσον αφορά το έδαφος, τον αέρα, τη χλωρίδα-πανίδα, τον θόρυβο κλπ.

Η Μελέτη τελειώνει με την παρουσίαση της Μελέτης Διάθεσης Υγρών Αποβλήτων.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

ΚΑΡΒΟΥΝΑΡΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΜΟΝΑΔΑ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ ΨΑΡΙΩΝ

ΑΣΣΣΥΡΟΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

ΕΚΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΚΤΟΣ ΖΩΝΗΣ

ΜΕΛΕΤΗ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ Β'

(Σύμφωνα με τις Κ.Υ.Α. 69269/5387/90 & Κ.Υ.Α. 69728/824/96)

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1998

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ (Υπ. Απ. 69629/5387 φ.εκ. 6788)

ΟΝΟΜΑΣΙΑ και ΕΙΔΟΣ ΕΡΓΟΥ και της δραστηριότητας

ΚΑΡΒΟΥΝΑΡΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΑΣΣΥΡΟΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ - ΕΚΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ - ΕΚΤΟΣ ΖΩΝΗΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΑΔΕΙΑΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ ΨΑΡΙΩΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ και ΕΚΤΑΣΗ του ΕΡΓΟΥ και της ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

(Περιγραφή του υπάρχοντος περιβάλλοντος στη Γεωγραφική Θέση που πρόκειται να πραγματοποιηθεί το έργο : η δραστηριότητα)

- Μονάδα τυποποίησης και συσκευασίας ψαριών
- Η μονάδα τυποποίησης και συσκευασίας ψαριών πρόκειται να εγκατασταθεί στον χώρο που σημειώνεται στο τοπογραφικό διάγραμμα
- Η ισχύς των μηχανημάτων που πρόκειται να εγκατασταθούν προβλέπεται σε 50 HP.
- Προβλεπόμενη μελλοντική ισχύς 50HP.

ΟΝΟΜΑ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ

- Αθανάσιος Καρβουνάρης
- τηλ. 6973454397
- Ασσυρος, Θεσ/νίκης

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

- Επισυνάπτεται υπόμνημα

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ της ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

- Επισυνάπτεται υπόμνημα

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΡΟΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- Επισυνάπτεται υπόμνημα

ΤΕΧΝΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΚΑΡΒΟΥΝΑΡΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
 Ασσυρος Θεσ/νίκης εκτός σχεδίου εκτός ζώνης

1. ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΦΟΡΕΑ
 ΚΑΡΒΟΥΝΑΡΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

2. ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ/ΓΡΑΦΕΙΑ: Περιοχή Ασσυρου Θεσ/νίκης – εκτός σχεδίου – εκτός ζώνης
 Η συνολική στεγασμένη επιφάνεια της επιχείρησης είναι 1500 m² και περιλαμβάνει χώρο παραγωγής, αποθήκη αντιλιοστάσιο πυρόσβεσης και γραφεία.

3. ΕΙΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΜΕΝΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ

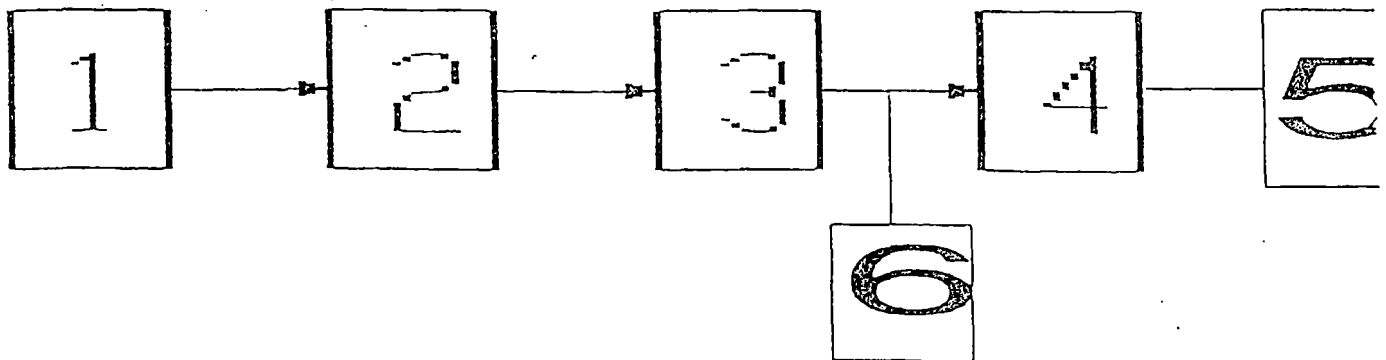
Η μονάδα θα προμηθευτεί κατεψυγμένα ψάρια, κυρίως σκουμπρί και τόνο. Τα παραπάνω ψάρια θα είναι ήδη καθαρισμένα, χωρίς κεφάλι, εντόσθια κλπ. Η θερμοκρασία των κατεψυγμένων ψαριών θα είναι -20°C έως -15°C. Τα ψάρια θα είναι συσκευασμένα σε κιβώτια των 20Kg περίπου.
 Στη συνέχεια τοποθετούνται στο πρώτο πλυντήριο για να ξεπαγώσουν. Σε αυτό το πλυντήριο παραμένουν έως 2 ώρες. Στο δεύτερο πλυντήριο στο οποίο τοποθετούνται στη συνέχεια το νερό του πλυντηρίου εμποτιίζεται διαρκώς με αλάτι. Θα εγκατασταθούν πέντε (5) πλυντήρια στα οποία τα ψάρια παραμένουν 5-8 ημέρες.
 Στη συνέχεια τα ψάρια οδηγούνται στους πάγκους στους οποίους τεμαχίζονται με μαχαίρια χειρός. Τοποθετούνται σε μεταλλικά κουτιά των 0.5Kg, 1Kg, 2Kg, 5Kg. Μεταφέρονται ανάλογα στα ψυγεία συντήρησης σε θερμοκρασία 0-4°C και στη συνέχεια διοχετεύονται στην αγορά.
 Οι ποσότητες ψαριών που θα καπνίζονται μετά από 2 ημέρες στο πλυντήριο με αλάτι θα οδηγούνται στον φούρνο του καπνιστήριου στον οποίο θα παραμένουν όσο απαιτείται ανάλογα με το είδος του ψαριού κρεμασμένα σε ράγες και στην συνέχεια θα οδηγούνται στους πάγκους για κοπή.

4. ΕΙΔΟΣ, ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΥΛΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ

- a) Κατεψυγμένα ψάρια κυρίως σκουμπρί και τόνος πλήρως καθαρισμένα χωρίς κεφάλι, εντόσθια κλπ.
- b) Η μέγιστη εβδομαδιαία ποσότητα κατεψυγμένων ψαριών είναι 3tn και η ελάχιστη 1tn
 Η μέγιστη ποσότητα αποθηκευμένων κατεψυγμένων ψαριών στα ψυγεία κατάψυξης είναι 3tn
 Η μέγιστη ποσότητα αποθηκευμένων τυποποιημένων και συσκευασμένων ψαριών στα ψυγεία συντήρησης είναι 3tn, από τα οποία η μέγιστη ποσότητα καπνισμένων ψαριών θα είναι 1 tn.

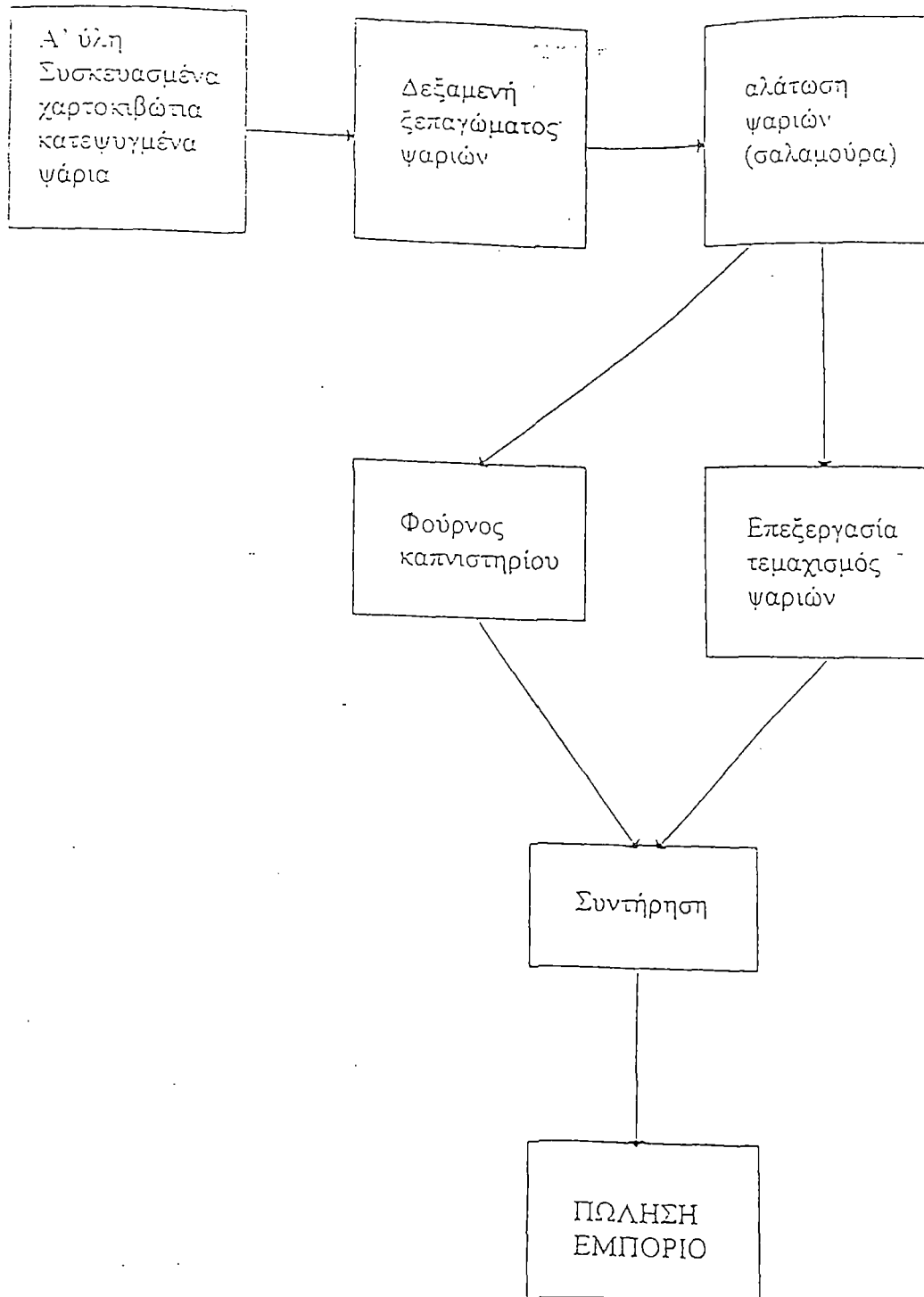
5. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΔΟΑΔΙΚΑΣΙΑ-ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΡΟΗΣ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΡΟΗΣ

- όπου:
- 1 1^ο πλυντήριο ξεπαγώματος των ψαριών περιέχει μόνο νερό
  - 2 2^ο πλυντήριο περιέχει αλάτι
  - 3 κοπή ψαριών
  - 4 συσκευασία ψαριών
  - 5 αποθήκευση ψαριών στα ψυγεία συντήρησης
  - 6 εναλλακτικά κάπνισμα ορισμένων ποσοτήτων ψαριών

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΡΟΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ (ΥΠ. ΑΠ. 69269/5387 ΦΕΚ 678B)

Όνομασία και είδος έργου και της δραστηριότητας:

ΚΑΡΒΟΥΝΑΡΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Μονάδα τυποποίησης και συσκευασίας ψαριών

Γεωγραφική Θέση και έκταση του έργου και της δραστηριότητας:

Η μονάδα τυποποίησης θα εγκατασταθεί στο 18^ο χιλ. οδού Θεσ/νίκης - Σερρών περιοχή Ασσήρου Θεσ/νίκης, εκτός σχεδίου.

Η συνολική στεγασμένη επιφάνεια της επιχείρησης είναι 1500 m² και περιλαμβάνει χώρο παραγωγής, αποθήκη, αντλιοστάσιο πυρόσβεσης και γραφεία.

Στη γύρω περιοχή υπάρχουν διάφορες δραστηριότητες (βιοτεχνικές) π.χ. Αλλαντοποιείο «ΡΟΔΟΣ».

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Η μονάδα θα προμηθεύεται κατεψυγμένα ψάρια, κυρίως σκουμπρί, τόνο και ρέγγα με ποσότητες 300 κιλά σκουμπρί, 150 κιλά τόνο και 250 κιλά ρέγγα ανά ημέρα, δηλ. σύνολο 750 κιλά ψαριών ημερησίως. Τα παραπάνω ψάρια θα είναι ήδη καθαρισμένα, χωρίς κεφάλι, εντόσθια κλπ. Η θερμοκρασία των κατεψυγμένων ψαριών θα είναι -20°C έως -15°C.

Τα ψάρια θα είναι συσκευασμένα σε χαρτοκιβώτια των 20 κιλών περίπου. Η δεξαμενή είναι διαστάσεων 0,6x1,0x0,6 m η οποία αδειάζει κάθε μέρα. Στη συνέχεια τοποθετούνται σε δεξαμενές νερού για να ξεπαγώσουν. Εν συνεχεία τοποθετούνται σε 3 δεξαμενές νερού εμπλουτισμένες με αλάτι περιεκτικότητας 3% (σαλαμούρα) που διοχετεύεται με δοσιμετρική αντλία και εκεί παραμένουν 5 - 8 ημέρες. Για τη ρύθμιση της ανάλογης περιεκτικότητας κατά διαστήματα προστίθεται στις δεξαμενές και νερό.

Ένα μέρος των ψαριών οδηγείται για κάπνισμα και το άλλο μεταφέρεται στους πάγκους επεξεργασίας διαστάσεων 3x2m για τεμαχισμό με χρησιμοποίηση μαχαιριών χειρός. Τοποθετούνται σε μεταλλικά κουτιά των 0,5 kg, 1Kg, 2Kg, 5Kg αφού προηγουμένως γίνεται προσθήκη σογιελαίου. Το κλείσιμο των πλαστικών και μεταλλικών κουτιών γίνεται με ειδικό κλειστικό μηχάνημα.

Μεταφέρονται ανάλογα στα ψυγεία συντήρησης σε θερμοκρασία 0-4°C και στη συνέχεια διοχετεύονται στην αγορά.

Οι ποσότητες ψαριών που θα καπνίζονται μετά από 2 ημέρες στο πλυντήριο με αλάτι θα οδηγούνται στο φούρνο του καπνιστηρίου στον οποίο θα παραμένουν όσο απαιτείται ανάλογα με το είδος του ψαριού κρεμασμένα σε ράγες και στη συνέχεια θα οδηγούνται στους πάγκους για κοπή.

ΠΟΙΟΤΙΚΑ & ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Από την παραγωγική διαδικασία δεν προκύπτουν υγρά απόβλητα. Οι ανάγκες σε νερό προορίζονται για την παρασκευή της σαλαμούρας και το ξεπάγωμα των ψαριών. Η δεξαμενή νερού διαστάσεων 0,6 x 1,0 x 0,6 m για το ξεπάγωμα των ψαριών θα αδειάζεται 2 φορές την ημέρα ενώ η σαλαμούρα θα συμπληρώνεται όταν χρειάζεται με νερό ή αλάτι και θα αδειάζεται περίπου 2 φορές το μήνα.

Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των αποβλήτων χαρακτηρίζονται από τις τιμές των παραμέτρων BOD₅, COD, SS, pH, κ.α. Τα απόβλητα αυτά συνήθως κυμαίνονται στις κάτωθι τιμές:

- BOD₅ : 600 - 700 ppm
- COD : 1200 - 1300 ppm
- SS : 350 ppm
- pH : 6 - 8

Ο όγκος των αποβλήτων υπολογίζεται σε περίπου το μέγιστο σε 3 m³/d, συμπεριλαμβανομένων του νερού ξεπαγώματος από τη δεξαμενή και του νερού που απαιτείται για την καθαριότητα της μονάδας γενικά.

Ο όγκος της σαλαμούρας από τις δεξαμενές υπολογίζεται περίπου σε 1 m³/15 ημέρες.

ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Η διάθεση των αποβλήτων του εργαστηρίου θα γίνεται με σύστημα λιποσυλλέκτη, σηπτικού - απορροφητικού βόθρου.

Τα απόβλητα του εργαστηρίου θα διέρχονται μέσω λιποσυλλέκτη προτού διοχετευτούν σε σηπτικό βόθρο.

Τα ημερήσια απόβλητα μέσω του αποχετευτικού δικτύου οδηγούνται κατ' αρχάς στον λιποσυλλέκτη όπου παραμένουν επί 15 περίπου λεπτά για τον διαχωρισμό με επίπλευση των λιπών.

Τα λίπη απομακρύνονται χειρωνακτικά, συλλέγονται σε κάδους και απομακρύνονται μαζί με τα απορρίμματα.

Μετά το λιποσυλλέκτη τα απόβλητα οδηγούνται στο σηπτικό βόθρο. Ο σηπτικός βόθρος κατασκευάζεται για χρόνο παραμονής 5-6 ημέρας έτσι ώστε τα απόβλητα απαλλάσσονται εντελώς από τα αιωρούμενα που φέρουν. Η υπερχειλίση της σηπτικής δεξαμενής οδηγείται στην απορροφητική δεξαμενή, όπου τα απόβλητα απορροφώνται από το έδαφος και φθάνουν στον υπόγειο υδροφόρο ορίζοντα.

Επειδή το πλύσιμο γίνεται μια φορά την ημέρα, στο τέλος της βάρδιας και διαρκεί περίπου μια ώρα, σαν παροχή σχεδιασμού λαμβάνεται 4 m³/h.

Το έδαφος της περιοχής είναι αμμοαργιλώδες με αρκετά μεγάλη απορροφητικότητα.

ΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

ηματολόγιο του Πίνακα 3 της ΚΥΑ 69269/90)

αφος: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει:	
αθείς καταστάσεις εδάφους ή αλλαγές στη γεωλογική διάταξη των πετρωμάτων:	OXI
ασπάσεις, μετατοπίσεις, συμπιέσεις ή υπερκαλύψεις του επιφανειακού στρώματος του υδρικού:	OXI
αγές στην τοπογραφία ή στα ανέγλυφα χαρακτηριστικά της επιφάνειας του εδάφους:	OXI
αταστροφή, επικάλυψη ή αλλαγή οποιουδήποτε μοναδικού γεωλογικού ή φυσικού χαρακτηριστικού:	OXI
αιαδήποτε αύξηση της διάβρωσης του εδάφους από τον άνεμο ή το νερό, επί τόπου ή εντός του τόπου αυτού:	OXI
αλλαγές στην εναπόθεση ή διάβρωση της άμμου των ακτών ή αλλαγές στη δημιουργία βραχών, στην εναπόθεση ή διάβρωση που μπορούν να αλλάξουν την κοίτη ενός ποταμού ή του ή τον πυθμένα της θάλασσας ή οποιουδήποτε κόλπου, ορμίσκου ή λιμνής:	OXI
αδυναμία έκθεσης ανθρώπων ή περιουσιών σε γεωλογικές καταστροφές όπως σεισμοί, κατολισθήσεις εδαφών ή λάσπης, καθιζήσεις ή παρόμοιες καταστροφές:	OXI
αφος: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει:	
αφαντικές εκπομπές στην ατμόσφαιρα ή υποβάθμιση της ποιότητας της ατμόσφαιρας:	OXI
αβερστές οσμές:	OXI
αλλαγή των κινήσεων του αέρα, της υγρασίας ή της θερμοκρασίας ή οποιαδήποτε αλλαγή στο κλίμα είτε τοπικά είτε σε μεγαλύτερη έκταση:	OXI
αρά: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει:	
αλλαγές στα ρεύματα, ή αλλαγές στην πορεία ή κατεύθυνση των κινήσεων των πάσης φύσεως υδρικών υγρών:	OXI
αλλαγές στο ρυθμό απορρόφησης, στις οδούς αποστράγγισης ή στο ρυθμό και την ποσότητα διήθησης του εδάφους:	OXI
αβολές στην πορεία ροής των νερών από πλημμύρες:	OXI
αλλαγές στην ποσότητα του επιφανειακού νερού σε οποιονδήποτε υδατικό όγκο:	OXI
αρρίψεις υγρών αποβλήτων σε επιφανειακά ή υπόγεια νερά με μεταβολή της ποιότητάς των:	OXI
αταβολή στην κατεύθυνση ή στην παροχή των υπογείων υδάτων:	OXI
αλλαγή στην ποσότητα των υπογείων υδάτων είτε δι' απευθείας προσθήκης νερού ή απόληψης υδάτων, είτε δια παρεμπόδισης ενός υπογείου τροφοδότη των υδάτων αυτών σε τομές ή εκβάσεις:	OXI
αφαντική μείωση της ποσότητας του νερού, που θα ήταν κατά τα άλλα διαθέσιμο για το κοινό:	OXI
αδυναμία έκθεσης ανθρώπων ή περιουσιών σε καταστροφές από νερό, όπως πλημμύρες ή κατολισθήσεις:	OXI
αφροικά κύματα:	
αφρίδα: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει:	
αλλαγή στην ποικιλία των ειδών ή στον αριθμό οποιωνδήποτε ειδών φυτών (επιβλαβών και δέντρων, θάμνων κ.λπ.):	OXI
αίωση του αριθμού οποιωνδήποτε μοναδικών σπανίων ή υπό εξαφάνιση ειδών φυτών:	OXI
αγωγή νέων ειδών φυτών σε κάποια περιοχή ή παρεμπόδιση της φυσιολογικής ανανέωσης των υφιστάμενων ειδών:	OXI
αίωση της έκτασης οποιασδήποτε αγροτικής καλλιέργειας:	OXI
ανίδα: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει:	
αλλαγή στην ποικιλία των ειδών ή στον αριθμό οποιωνδήποτε ειδών ζώων (πτηνών, ζώων επιβλαβών των ερπετών, ψαριών και θαλασσινών, βενθικών οργανισμών ή εντόμων):	OXI
αίωση του αριθμού οποιωνδήποτε μοναδικών σπανίων ή υπό εξαφάνιση ειδών ζώων:	OXI
αγωγή νέων ειδών ζώων σε κάποια περιοχή ή παρεμπόδιση της αποδημίας ή των μετακινήσεων των ζώων:	OXI
αποπύκνωση του φυσικού περιβάλλοντος των υφιστάμενων ψαριών ή άγριων ζώων:	OXI
αρύβος: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει:	
αύξηση της υπάρχουσας στάθμης θορύβου:	OXI
αύξηση της στάθμης θορύβου σε υψηλή στάθμη θορύβου:	OXI
απόδοση γης: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει σημαντική μεταβολή της παρούσας ή της μελλοντικής χρήσης γης:	OXI
αφυσικοί πόροι. Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει:	

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

α) αύξηση του ρυθμού χρήσης/ αξιοποίησης οποιουδήποτε φυσικού πόρου:	OXI
β) σημαντική εξάντληση οποιουδήποτε μη ανανεώσιμου φυσικού πόρου:	OXI
9. Κίνδυνος ανωμάτων καταστάσεων: Το προτεινόμενο έργο ενέχει:	
- κίνδυνο έκρηξης ή διαφυγή επικίνδυνων ουσιών (περιλαμβανομένων, εκτός άλλων, και πετρελαίου, εντομοκτόνων, χημ. ουσιών ή ακτινοβολίας) σε περίπτωση ατυχήματος ή ανώμαλων συνθηκών:	OXI
10. Πληθυσμός: Το προτεινόμενο έργο θα αλλάξει την εγκατάσταση, διασπορά, πυκνότητα ή ρυθμό αύξησης του ανθρώπινου πληθυσμού της περιοχής ίδρυσης του έργου:	OXI
11. Κατοικία: Το προτεινόμενο έργο θα επηρεάσει την υπάρχουσα κατοικία ή θα δημιουργήσει ανάγκη για πρόσθετη κατοικία στην περιοχή ίδρυσης του έργου:	OXI
12. Μεταφορές / Κυκλοφορία: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει:	
α) δημιουργία σημαντικής επιπρόσθετης κίνησης τραχοφόρων:	OXI
β) επιπτώσεις στις υπάρχουσες θέσεις στάθμευσης ή στην ανάγκη για νέες θέσεις στάθμευσης:	OXI
γ) σημαντική επίδραση στα υπάρχοντα συστήματα συγκοινωνίας:	OXI
δ) μεταβολές στους σημερινούς τρόπους κυκλοφορίας ή κίνησης ανθρώπων και/ ή αγαθών:	OXI
ε) μεταβολές στη θαλάσσια, σιδηροδρομική ή αέρια κυκλοφοριακή κίνηση:	OXI
στ) αύξηση των κυκλοφοριακών κινδύνων:	OXI
13. Ενέργεια: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει:	
α) χρήση σημαντικών ποσοτήτων καυσίμου ή ενέργειας:	OXI
β) σημαντική αύξηση της ζήτησης των υπάρχουσων πηγών ενέργειας ή απαίτηση για δημιουργία νέων πηγών ενέργειας:	OXI
14. Κοινή ωφέλεια: Το προτεινόμενο έργο θα συντελέσει στην ανάγκη για σημαντικές αλλαγές στους εξής τομείς κοινής ωφέλειας:	
α) ηλεκτρισμό:	OXI
β) συστήματα επικοινωνιών:	OXI
γ) ύδρευση:	OXI
δ) υπονόμους ή σηπτικούς βόθρους:	OXI
ε) αποχέτευση νερού βρόχινου:	OXI
στ) στερεά απόβλητα και διάθεση αυτών:	OXI
15. Ανθρώπινη Υγεία: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει:	
α) δημιουργία οποιουδήποτε κινδύνου ή πιθανότητας κινδύνου για βλάβη της ανθρώπινης υγείας (μη συμπεριλαμβανομένης της ψυχικής υγείας):	OXI
β) έκθεση ανθρώπων σε πιθανούς κινδύνους βλάβης της υγείας τους:	OXI
16. Αισθητική: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει παρεμπόδιση οποιασδήποτε θέας του ορίζοντα ή οποιασδήποτε κοινής θέας ή θα καταλήξει στη δημιουργία ενός μη αποδεκτού αισθητικά τοπίου, προσιτού στην κοινή θέα:	OXI
17. Αναψυχή: Το προτεινόμενο έργο θα έχει επιπτώσεις στην ποιότητα ή ποσότητα των υπάρχουσων δυνατοτήτων αναψυχής:	OXI
18. Πολιτιστική κληρονομιά: Το προτεινόμενο έργο θα καταλήξει σε αλλαγή ή κινταστροφή κάποιας αρχαιολογικής περιοχής:	OXI
19. Προστατευτές περιοχές: Το προτεινόμενο έργο βρίσκεται σε προστατευτέα περιοχή σύμφωνα με το άρθρο 21 του Ν. 1650/86:	OXI
20. Συναγωγή σημαντικών πορισμάτων: έχει το υπό εκτέλεση έργο τη δυνατότητα να προκαλέσει δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον:	
α) Τις πιθανές σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον (π.χ. είδη και ποσότητες εκπεμπόμενων ρύπων, επιπτώσεις στη χλωρίδα, την πανίδα και το τοπίο της περιοχής του έργου).	OXI
β) Τεχνική περιγραφή των προτεινόμενων μέτρων πρόληψης και αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.	OXI
γ) Περιγραφή των τυχόν υφισταμένων εναλλακτικών λύσεων.	OXI

Θεσσαλονίκη 5-11-1998

Ο ΣΥΝΤΑΞΑΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

ΛΕΜΟΝΙΑ Ι. ΚΕΡΑΝΗ
ΔΙΠΛ. ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΑΠΘ

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

6. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Η μέγιστη εβδομαδιαία παραγωγή είναι 3tn

7. ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΛΥΜΑΤΩΝ - ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Τα νερά που οδηγούνται σε σηπτικό απορροφητικό βόθρο

όλες οι πρώτες ύλες - ψάρια- είναι σε ξηρή κατάσταση και μετά την επεξεργασία αυτών δεν υπάρχουν απόβλητα. Δεν παραμένουν κομμάτια ψαριών για απομάκρυνση

Όλα τα μηχανήματα της παραγωγικής διαδικασίας είναι ηλεκτροκίνητα.

Για τον καπνό στον φούρνο του καπνιστηρίου τοποθετούνται υφασμάτινα φίλτρα συγκράτησης της αιθάλης.

8. ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

1. Διοικητικό προσωπικό: 2 άτομα

2. Εργατοτεχνικό προσωπικό: 5 άτομα

9. ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Η προβλεπόμενη ετήσια κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας είναι 10.000 KWH περίπου ετησίως. Τροφοδοτείται από χαμηλή τάση.

10. ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Τα μέτρα που έχουν ληφθεί για την προστασία του εργαζόμενου προσωπικού από κινδύνους βλάβης της υγείας τους συνίσταται στην ευρύχωρη και ευάερη κατασκευή του εργοστασίου.

Θεσσαλονίκη 5-11-1998

Ο ΣΥΝΤΑΞΑΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

ΛΕΜΟΝΙΑ Ι. ΚΕΡΑΝΗ

ΔΙΠΛ. ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΑΠΘ

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Σε σχέση με την περιβαλλοντική κατάσταση και την περιβαλλοντική πολιτική που περιγράφηκε παραπάνω παρατηρούμε ότι απορρέουν ορισμένα θετικά στοιχεία βαρύνουσας σημασίας όπως:

- Η δημιουργία υποδομής ιδιαίτερα στην ύδρευση, την αποχέτευση και τον καθαρισμό των λυμάτων με την αποφασιστική συμβολή των κοινοτικών πόρων. Ως αποτέλεσμα ο πρωτοβάθμιος καθαρισμός λυμάτων καλύπτει τα μεγάλα αστικά κέντρα και αρκετά από τα μεσαία και τα μικρά και βρίσκονται υπό κατασκευή έργα που όταν ολοκληρωθούν θα έχουν καλύψει το μέγιστο μέρος του αστικού πληθυσμού και των τουριστικών κέντρων.
- Η δρομολόγηση της δημιουργίας θεσμών και συστήματος παρακολούθησης των βασικών περιβαλλοντικών παραμέτρων. Το σύστημα δεν είναι ακόμα λειτουργικό και χρειάζεται συνέχιση της προσπάθειας. Δεν πρέπει όμως να διαφεύγει η σημασία των όσων έχουν δρομολογηθεί τόσο από την πλευρά της συνεξέτασης της περιβαλλοντικής διάστασης όσο και από την πλευρά της δημιουργίας συστήματος παρακολούθησης και μετρήσεων.
- Η συγκράτηση της χειροτέρευσης και η μικρή βελτίωση της ποιότητας του αέρα στα μεγάλα αστικά κέντρα.
- Η προϊούσα ευαισθητοποίηση του κοινού για τα θέματα που αφορούν στην προστασία του περιβάλλοντος.
- Η θεσμοθέτηση της συνεξέτασης της περιβαλλοντικής διάστασης σε σχέση με τις δράσεις σε όλους τους τομείς.

Εξακολουθούν όμως να παραμένουν μεγάλες ανάγκες και πολλά ακόμη που πρέπει να γίνουν έτσι ώστε η πρόοδος που έχει επιτευχθεί και

που είναι ουσιώδης να διατηρηθεί και η περιβαλλοντική διάσταση να ενσωματωθεί επαρκώς στην αναπτυξιακή διαδικασία. Ειδικότερα:

- Πρέπει να συνεχιστεί η προσπάθεια στον τομέα του καθαρισμού των λυμάτων τόσο για να καλυφθεί το σχετικά μικρό μέρος των αναγκών πρωτοβάθμιου καθαρισμού που δεν έχουν ακόμα ικανοποιηθεί όσο και για σημειωθεί πρόοδος για δευτεροβάθμιο και σε ορισμένες περιπτώσεις και τριτοβάθμιο καθαρισμό
- Πρέπει να συνεχιστεί η προσπάθεια καταπολέμησης της ρύπανσης της ατμόσφαιρας και της κυκλοφοριακής συμφόρησης που την επιτείνει ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα
- Πρέπει να επιτελεστεί ουσιαστική πρόοδος στο θέμα των ΧΥΤΑ (Χώρων Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων), καθώς περίπου το 50% των απορριμμάτων οδηγείται σε χώρους απόρριψης και ταφής που δεν πληρούν τις σύγχρονες περιβαλλοντικές απαιτήσεις
- Πρέπει να ολοκληρωθεί και να καταστεί λειτουργικό ένα σύστημα παρακολούθησης και μετρήσεων σε βασικές παραμέτρους και ευαίσθητες περιοχές
- Πρέπει να προχωρήσει με ταχύτερους ρυθμούς η δημιουργία του Εθνικού Κτηματολογίου, που η έλλειψη του προκαλεί σοβαρά προβλήματα στην άσκηση χωροταξικής, Πολεοδομικής και περιβαλλοντικής πολιτικής
- Πρέπει να συνεχιστεί η προσπάθεια καλλιέργειας των περιβαλλοντικών ευαισθησιών της κοινής γνώμης και κατ' επέκταση και των παραγωγικών τάξεων έτσι ώστε αυτές να ωριμάσουν σε ικανοποιητική περιβαλλοντική συνείδηση
- Πρέπει να βελτιωθούν οι δυνατότητες της κρατικής μηχανής σε όλα τα επίπεδα έτσι ώστε να μπορεί να επιβάλει το σεβασμό της

νομοθεσίας και να διασφαλίσει ουσιαστικό χαρακτήρα σε όλες τις διαδικασίες που αποβλέπουν στην προστασία του περιβάλλοντος.

Η σημασία των παραγόντων αυτών θα μεγαλώνει συνεχώς καθώς, όπως αναμένεται, ο ρυθμός ανόδου θα επιταχυνθεί, πράγμα που μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση τα περιβαλλοντικά φορτία καθιστώντας έτσι περισσότερο επιτακτική την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στην ανάπτυξη. Σχετικά, πρέπει να αξιοποιηθούν στο έπακρο οι ευνοϊκές συνθήκες που δημιουργεί από άλλη άποψη η οικονομική ανάπτυξη για την προαγωγή της ιδέας της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης στην ανάπτυξη, καθώς οι σύγχρονες και μεγαλύτερου μεγέθους οικονομικές μονάδες ευκολότερα εσωτερικεύουν το περιβαλλοντικό κόστος των δραστηριοτήτων τους και έχουν εντονότερο κίνητρο από τις παραδοσιακές μονάδες, λόγω και των ευαισθησιών της κοινής γνώμης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

INTERNET

1. www.ee.gr
2. www.istos.net.gr.
3. www.europa.en.int
4. Εθνικό Σχέδιο ανάπτυξης 2000-2006-Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
5. www.minenr.gr
6. Εφημερίδα «Οικονομία», 15/9/2000, άρθρο «Πράσινο φως στα κονδύλια του Γ΄ ΚΠΣ.»
7. Εφημερίδα «Οικονομία» της Καθημερινής 30/7/2000, άρθρο «υπό τριπλό έλεγχο περνά η διαχείριση του Τρίτου ΚΠΣ»
8. Εφημερίδα «Χρηματιστήριο», 19/5/2000, άρθρο «Αυξημένοι πόροι από την Ε.Ε. για κοινωνία περιβάλλον».
9. Εφημερίδα «ΕΞΠΡΕΣ», 27/8/2000, άρθρο «Διαρθρωτικά Ταμεία 2000-2006».
10. Εφημερίδα «ΕΠΙΕΝΔΥΤΗΣ», 14/5/2000, άρθρο «Γ΄ ΚΠΣ, πώς οι Βρυξέλλες θα ελέγχουν τη διαχείριση των κονδυλίων»
11. Εφημερίδα «ΙΣΟΤΙΜΙΑ», 13/5/2000, άρθρο «Από το κόσκινο 4 ανεξάρτητων αρχών θα περνούν τα έργα του Γ΄ ΚΠΣ»
12. Εφημερίδα «ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ», 19/4/2000, «Από το 3° ΚΠΣ»
13. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, Εκδότης Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο 1998.

14. Η Ε.Ε. συγκεντρώνει τις προσπάθειες της στην «πράσινη απασχόληση», Λουξεμβούργο, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2000.
15. Στόχος της Ε.Ε. «Η καθαρή ατμόσφαιρα» Λουξεμβούργο, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2000
16. Εφημερίδα «ΕΞΙΠΡΕΣ», Ιούλιος 2000, άρθρο «Οι κρουνοί του Γ' ΚΠΣ ανοίγουν από τον Νοέμβριο».
17. Εφημερίδα «ΗΜΕΡΗΣΙΑ», 19 Μαΐου 2000, άρθρο 16 «Οι βασικοί στόχοι για την περίοδο 2000-2006».
18. Εφημερίδα «Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ», 21 Απριλίου 2000, άρθρο «Η έγκριση του Γ' ΚΠΣ»
19. Εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ», 10/6/2000, άρθρο «ποιες κατηγορίες έργων θα χρηματοδοτήσει η Ε. Ε.»
20. Εφημερίδα «ΕΞΙΠΡΕΣ», 11/10/2000, άρθρο «Το Γ' ΚΠΣ αντικείμενο σύσκεψης υπό του Χ.Πάχτα»
21. Εφημερίδα «ΗΜΕΡΗΣΙΑ», 20/10/2000, άρθρο «επισημάνσεις του υπουργού ΠΕΧΩΔΕ κ. Λαλιώτη - τα κριτήρια για την κατανομή των πόρων του Γ' ΚΠΣ»
22. Εφημερίδα «ΕΞΟΥΣΙΑ», 8/9/2000, άρθρο «έρχονται 1,28 τρις για γεωργία-αλιεία»
23. Εφημερίδα «ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», 19/3/2000, άρθρο «τέλη ρύπανσης θέλει η Κομισιόν»
24. Πώς αντιμετωπίζει η Ε.Ε. τις κοινωνικές περιφερειακές ανάγκες; Εκδότης: Στόχος της Ε.Ε. «Η καθαρή ατμόσφαιρα» Λουξεμβούργο, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1996.

25. Με ποιο τρόπο η Ε.Ε. προστατεύει το περιβάλλον μας; Εκδότης Στόχος της Ε.Ε. «Η καθαρή ατμόσφαιρα» Λουξεμβούργο, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1996.
26. Η Ε.Ε. και το περιβάλλον, Εκδότης Στόχος της Ε.Ε. «Η καθαρή ατμόσφαιρα» Λουξεμβούργο, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1998
27. Η Ε.Ε. και η διαχείριση των αποβλήτων, Εκδότης: Στόχος της Ε.Ε. «Η καθαρή ατμόσφαιρα» Λουξεμβούργο, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2000
28. ΛΕΥΚΗ ΒΙΒΛΟΣ για την περιβαλλοντική ευθύνη, COM (2000)
29. Η πολιτική της Ε.Ε. για το περιβάλλον, Εκδότης Στόχος της Ε.Ε. «Η καθαρή ατμόσφαιρα» Λουξεμβούργο, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1998.

